

Lukijat

Pitäjän uutiset, PL 5, 52700 Mäntyharju
 telefax 015-346 610
 sähköposti: toimitus.piu@kylmedia.fi

Me teimme sen!

Juttelin kunnan virkamiehen kanssa kyläkouluasiasta. Virkamies sanoi useamman kerran, ettei hän voi ottaa kantaa, häneltä menee virka. Kunnan vuoropuhelua ei syntynyt. Ei teidän virkamiesten tarvitse toisianne pelätä. Me kuntalaiset olemme teidän työnantajianne eli palkanmaksajianne. Ette te pysty toisianne erottamaan, sen tekee meidän äänestämämme valtuusto, joka pystyy erottamaan jopa kunnanjohtajan.

Jos virkamies pelkää virkansa menetystä, rakentavalle työlle kuntalaisten hyväksi ei ole mitään edellytyksiä. Jos te virkamiehet rehellisesti ja avoimesti teette tulosta kunnassa, mitään lupauksia valtuustolta

salailematta, pelko on turhaa.

Valtuusto toimii äänestäjien korvana, silmänä ja suuna. Valtuuston kuuluu vahvistaa ja terävöittää asemaansa, muuten avaralle työlle kuntalaisten puolesta ei ole edellytyksiä. Kouluasiassa valtuutetuilla on oikeus ja jopa velvollisuus vaatia:

1) virheettömät oppilasennusteet kustakin kyläkoulusta. Mikäli koulujen opettajien ja kyläläisten laatimat ennusteet poikkeavat virkamiesten valmistelemista, Teillä on oikeus kysyä: miksi? Oleellista on tietää myös koululaisten kuljetusreitit ja koulumatkaan käytettävän, kohtuulliseksi määriteltävän ajan pituus eri vuosina.

2) koulujen puolueettomat kuntoarviot, joita ovat vaatineet mm. Halmeniemen kyläkoulua puolustavat kunnanhallitukselle lähetetyssä, kyläläisten allekirjoittamassa kirjelmässä.

Jukola ry:n hallinrakennussuunnitelmiin on viitattu koulukeskustelussa. Itse rauhoituin, kun Arto Haverinen sanoi, ettei Jukolan hallilla ole mitään tekemistä Valtolan koulun kanssa. Siitä ei hänen mukaansa saa puhua samana päivänäkään, ainostaan lapsiluku ratkaisee. Mietityäni pari päivää tätä, ajattelin, että Artohan on oikeassa: ilman lapsia ei tarvita koulua.

Vedimme sieraimet täyteen ke-

vät ilmaa ja tartuimme toimeen. Sen tuloksena kylän väkiluku lisääntyi 17 henkilöllä, 3 koiralla ja 1 hevosella. Kymmenen (10) uutta oppilasta on virallisesti ilmoitettu koulun kirjoihin, joista 6 aloittaa koulunsa 1.8.2000 Halmeniemen koulussa ja kampanja jatkuu. Tyhjiä, hyväkuntoisia asuntoja löytyy kaikista kylistä. Toivomme, että tauti tarttuu muihinkin kyliin. Tälle maaseudun kehittämistyölle toivomme kunnan virkamiehiltä sen ansaitsemaa arvostusta.

Halmeniemellä
24. huhtikuuta 2000

Leena Kapiainen

*Nyt asukkaita
31/4: koulupiirin
alueella
41*

Jo 17 uutta kyläläistä

Lapsiperheiden houkuttelu onnistui Halmeniemellä

27.4.2000
PV

Koulun lakkautusuhan käynnistämä halmeniemeläisten vastaisku on tähän saakka onnistunut jopa yli odotusten. Parissa kuukaudessa kylään on saatu houkuteltua kolme uutta lapsiperhettä, joiden avulla halmeniemeläiset uskovat vakaasti koulunsa säilymiseen.

17 uuden kyläläisen saaminen ei ole vaatinut kymmenien tuhansien markkojen markkinointipanostusta, vaan kovaa työtä ja asialle omistautumista. Kyläläiset, etunenässä Leena Kapiainen ja Sari Lantta aloittivat helmikuisen koulu-uutisen jälkeen vimmatun etsinnän mahdollisista vuokrattavista taloista, joita sitten voisi tarjota tulijoille.

Tyhjiä taloja kylällä oli ja kun omistajat ovat suhtautuneet niiden vuokralleantamiseen ymmärtäväisesti, helpottui tehtävä olennaisesti.

— Yksikään ei ole kieltäytynyt antamasta taloa, keltä on kysytty, kiittelee Leena Kapiainen.

Yhteydenottoja alkoi tulla potentiaalisilta muuttajilta ja pääsiäisen mennessä kolme perhettä oli varmistanut tulonsa. Kapiainen muistuttaa, että tässä tilanteessa "kutsu" oli vain useampilapsisille perheille. Koulun pelastamiseen yhden lapsen perheet eivät riittäisi.

Kampanja jatkuu

Halmeniemelle tulee kuusilapsinen perhe Ruokolahdelta, neljälapsinen Karjaalta ja kaksilapsinen Outokumusta. Vain yksi 12:sta lapsesta on yläasteikäisiä tai

Halmeniemeläiset uskovat koulunsa säilyvän uusien muuttajien ansiosta.

nuorempia.

Kapiainen huomauttaa, että tulijat ovat koulutettua ja elantonsa itse hankkivaa väkeä. Työttömyyskään ei tosin este tulolle olisi, jos halukkuutta työn tekoon löytyy.

— Emme ole halunneet tänne ketään rasittamaan kunnan sosiaalimenoja, viittaa Kapiainen eräisiin kunnan taannoisiin asukkaidenhoukuttelukampanjoihin.

Perheet ovat muuttamassa kaikki

noin puolen kilometrin säteelle koulusta, joten kuljetuskustannuksiakaan ei lapsista ole, jos koulu säilyy.

Halmeniemeläisten kampanja ei suinkaan lopu kolmen perheen tuloon, päinvastoin. Nyt tulonsa varmistaneiden uskotaan toimivan esimerkkinä muillekin maalle halajaville.

— Taloja meillä täällä vielä riittää, erittäin hyviä kaiken lisäksi.

Suurin osa taloista on tarkoitettu vuokralle, mutta myös myyntikohteita löytyy. Erittäin lämpimin kiitoksin kyläläiset ovat ottaneet vastaan muun muassa Lahja Hotisen myyntiin laittaman talonsa. Kylätoimikunta vastaa talon kauppaamisesta.

— Olemme saaneet tästä kampanjasta paljon palautetta, pääosin positiivista. Jopa valtolaalaiset ovat soitelleet ja kiitelleet, hämmästelee Kapiainen kiitollisena.

Tarkkoja laskelmia

Sari Lantta uskoo uusien perheiden muuttaneen täysin Halmeniemeen ja Valtolan välisen kamppailun koulujen säilyttämisestä. Halmeniemeen oppilasennusteissa oli alunperin ensi syksynä koululaisia kymmenen, nyt määrä on kuusitoista, mikä on sama kuin Valtolassa ensi syksynä.

Halmeniemellä suhtaudutaan lisäksi vähän epäilleen Valtolan oppilasennusteisiin.

— Osa lapsista on muuttanut, mutta muuttoilmoituksia ei ole tehty. Olemme yrittäneet tätä selvittää, mutta rehellistä tietoa ei tunnu saavan mistään, harmittelee Lantta.

Koulukuljetuksista on tehty myös tarkat laskelmat. Lantan mukaan koululaisten kerääminen Halmeniemeltä Valtolaan olisi huomattavasti isompi urakka, kuin päinvastoin.

— Valtolasta koululaiset tulisivat kyytiin yhden tien varrelta. Halmeniemellä jouduttaisiin sahaamaan vähän siellä ja täällä.

Lantan laskujen perusteella erään halmeniemeläiskoululaisen matka Valtolan kouluun olisi 36-46 kilometriä reitistä riippuen. Valtolan koululaisilla matka Halmeniemeen kouluun olisi pisimmillään 24 kilometriä.

— Jos kerran säästöjä halutaan, niin onko järkeä säilyttää koulu, joka on remontoitava ja vielä huonompien kulkuyhteyksien päässä, ihmettelee Lantta.

Henry Parta

Itäiset kylät anovat tiensä hoitoluokan nostoa

PV
5.2.
2001

Päivi Kapiainen yllytti Itäisten kylien väkeä kyläsuunnitelman tekoon. Etualalla kylätoimikunnan sihteeri Marjatta Mäkeläinen sekä Anu Hokkanen. Taustalla kokouksen vieraat, uudet valtuutetut Matti Kemppainen ja Katariina Mäkeläinen.

Itäisten kylien kylätoimikunta on jälleen saanut Kaakkois-Suomen tiepiiriltä kohteliaan "Ein". Toimikunta päätti kyläkokouksessa torstai-iltana ottaa uudenlaiset aseet käyttöön tiensä parantamiseksi.

Teknisen johtajan **Matti Ylhäisin** rohkaisemana aiotaan anoa tien hoitoluokan nostoa. Tien hoito halutaan myös siirtää Savitaipaleelta Mäntyharjun tukikohdalle.

Halmenniementie numero 4174 kuuluu hoitoluokka kakkoseen. Tiepiirin mukaan tien kunto tarkistetaan kerran kahdessa viikossa, mikä herätti epäuskoista hörinää yleisössä. Tiepiiriä arvosteltiin myös vanhentuneesta liikennelaskennasta. Piirin mukaan vuonna 1998 tien alkupäätä käytti 190 ajoneuvoa vuorokaudessa ja loppupäätä 53-98 ajoneuvoa vuorokaudessa.

— Laskenta on varmaan tehty hiljaisempaan aikana. Heinäkuussa kulkee ainakin 500 autoa vuorokaudessa, arveli liikennöitsijä **Veijo Pulkka**.

Hän uhkasi tehdä lakon, ellei heitteillejätettyyn tiehen tule parannusta.

Pulkka esitti yhdessä **Sari Lantan** kanssa, että kunta ottaisi tien hoitaakseen.

— Miksi Mäntyharjun autot eivät voi hoitaa tietä, kun sen autot käyvät kuitenkin kääntymässä Kokkosenkylätien haarassa, ihmetteli Lantta.

Veijo Pulkan mukaan helpointa olisi, jos kunta vaihtaisi hoitamansa tieosuuden Jaalan nurkalla Halmenniementiehen.

Toimikunta lähestyi viime vuoden lopussa tiepiiriä ties monennenkoko kerran saadakseen kylätielleen perusparannuksen. Tiepiirin mielestään parannusta on vaikea perustella vähäliikenteisillä teillä. Tiepiiri vetosi rahapulaan, jonka johdosta investointiohjelmaa on jouduttu supistamaan. Pahimmat yksittäiset kohteet luvattiin korjata sekä tilannetta seurata.

Leader-päätös viipyy, viipyy, viipyy...

Maaseutuasiames **Eino Vähätiitto** toi kyläläisille viimeisimmät Leader-uutiset. Päätökset ohjelman rahoitta-

misesta antavat edelleen odottaa itseään.

Seuraava EU:n komission antama takaraja on kuluvan kuun lopussa, mihin mennessä on luvattu käsitellä Suomen Leader-ohjelma. Maaliskuun loppuun mennessä olisi tiedossa, mitkä Leader-ohjelmat tullaan toteuttamaan.

Vähätiiton mukaan ministerejä on lobattu ahkerasti ja hän uskoi, että ohjelman läpimeno antaisi runsaasti uusia eväitä kylätoimikunnan kehittämiseen.

— Tämä on väylä rahoittaa nimenomaan pienyrityksiä. Ja jos ei rahoja tule EU:lta, niin saatavilla on

kansallista rahoitusta edellisestä Pomo-ohjelmasta, lohdutti Vähätiitto.

Kylältä kotoisin oleva radiotoimittaja **Päivi Kapiainen** kannusti yleisöä kyläsuunnitelman tekoon. Ensiaskelleeksi hän oli valmistanut nelikenttäanalyysin Halmeniemen kylästä.

— Analyysi on yksinkertainen työkalu päätöksenteossa, silloin, kun "Jotain tarttis tehrä, mainosti Kapiainen.

Analyysiin on koottu kylän heikkoudet, uhat, vahvuudet ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat kehittämisen osatekijöinä. Väkeä ilahdutti se, että kylän vahvuuksia ja mahdolli-

suuksia oli Kapiaisen tuvassa kirjattu enemmän kuin kehityksen jarruja.

Asuttaminen jatkuu

Kyläkokouksessa luotiin tyytyväinen silmäys menneeseen ja ponteva katse tulevaan. Kaikki kiittelivät onnistunutta asukaskampanjaa, jonka turvin Halmeniemen koulun luokassa opiskellaan tänäänkin.

— Viime vuotta väritti koulu-kamppailu, mutta varautukaa siihen, että sama kamppailu on edessä ensi keväänäkin, varoitti kylätoimikunnan

puheenjohtaja **Marita Mattila**.

Kylän uusien asukkaiden saldoksi kirjattiin huikeat 31.

— Ilman meitä kunnan väkiluku olisi laskenut yli sadalla, huomautti **Tenho Lyllys**.

Tulevista tapahtumista suunniteltiin Sömuran iltamäkeä. Kylän urheilukenttä aiotaan kunnostaa ensi kesänä. Kylätie haluttaisiin valaista osin talkoovoimin, osin kunnan tuella. Asutustoimintaa pyritään jatkamaan. Hurjimmassa visioissa esitettiin rivitalon sekä vanhusten hoitokodin rakentamista kylälle.

Kylien kehittämisseminaari haki nykyaikaisia toimintatapoja

Kyläyhdistysten on nykyai-kaistettava toimintatapojaan ja uudistettava vastuunjako, jotta kylät voisivat kehittyä myönteiseen suuntaan.

Näin todettiin kylien kehittämisseminaarissa Halmeniemellä, kun kylätoiminta-aktiivit Mäntyharjussa, Pertunmaalta ja naapurikunnista koontuivat pohtimaan kylien tulevaisuusnäkymiä viime lauantaina.

Kehittämisseminaaria ei jätetty vain puheitten tasolle, vaan ryhmissä haettiin konkreettisia toimintaesityksiä. Päivää juontanut agronomi **Marita Mattila** jakoi myös toimintavastuuta tehtyjen esitysten mukaan.

Toimintaehdotuksista tärkeimpiä olivat esitykset tonttiasiamiehestä ja kesäasukasiamiehestä. Tonttiasiamiehestä oli Valkealasta tulleella **Timo Holopaisella** selkeä esimerkki, sillä heillä sellainen jo toimii kartoittamassa kylien tonttitarjontaa ja jakamalla tietoa eteenpäin. Holopainen työskentelee itse Valkealan Kylät ry:n hankesihterinä.

Kylien tontti- ja talotarjonta on myös tärkeää saada esille vaikkapa kunnanvirastoon, josta kaupoista kiinnostuneet niitä useimmiten kysyvät.

Muita konkreettisia toimintaideoita olivat kylien maise- mahankkeet ja ensi kesän Farmari-maatalousnäyttelyyn osallistuminen kyläosastolle.

Maisemointi, pöheikköityvien peltojen ja kylämaisemien raivaus on aiheellista talojen autioituessa ja asukkaiden muuttaessa muualle.

Kylien kehittämisseminaarin avannut uusi kunnanjohtaja **Jussi Teittinen** totesi alussa, että kylät tarvitsevat profiloitumista.

— Kylien pitää pystyä erotautumaan muusta kylämas- sasta ja siihen tarvitaan hin- kua, tahtoa ja tekijöitä, Teitti- nen huomautti.

Pullonkaulana ikärakenne

Hyvienkin kehittämissuunni- telmien toteuttamiseen tarvi- taan toimeliaita ihmisiä.

Kehittämisseminaarissa alustamassa ollut hankevas- taava **Aarre Damski** Etelä-Sa- von Maaseutokeskus ProAg- riasta huomauttikin tekemi- seen tarvittavan motivoituneita kyläläisiä, mutta ongelmia on.

— Suurin pullonkaula on ikärakenne. Keski-ikä kylillä on 60-70 vuotta ja se on hu-olestuttavan korkea. Maaseu- dulla kaivataan ehdottomasti nuoria ja jo olemassa olevien pysymistä siellä, Damski sa- noi.

— Opiskelemaan lähtemi- nen on tietenkin tärkeää, mut- ta toivottavasti nuorille jää myönteinen kuva kylistä, että

Hankesihteri Aarre Damski maaseutokeskuksesta seurasi ryhmätyötä Halmelassa. Pöydän ympärillä selin Valkealan Kylät ry:n hankesihteri **Timo Holopainen**, **Leena Kapiainen Halmeniemeltä**, **Järvi-Suomen Kylät ry:n kyläasiamies Henrik Hausen**, **Tuukkalan kyläyhdistyksestä Pirjo Kiesilä**, **Enonkylät ry:stä Toivo Piira** ja **Mäntyharjun 4H-neuvoja Virve Väisänen**.

joskus voisi vielä palata sinne, itsekin osa-aikaviljelyä Joroi- sissa harrastava Damski toivoi.

Damskin mielestä kyliltä poislähtevien tulisi ainakin pyrkiä pitämään talot kunnos- sa, jotta sinne voi tulla uusia asukkaita. Olosuhteet paluu- muutolle ovat hänestä tärkeitä.

— Laajakaista, kunnon tie, vesijohto ovat kovia juttuja. Niistä puhutaan tänä päivänä

paljon paluumuuton osateki- jöinä.

Toisaalta Damski näkee uh- kakuvana alati kiristyvän ympäristösuojelun vaatimukset varsinkin rantarakentamisessa. Poliittista myötätuulta rantara- kentaminen on kuitenkin vas- ta saanut pääministeri **Matti Vanhaselta**.

Tietoverkkojen merkitys on Damskin mukaan kiistaton. It-

sekin etätyöntekijänä hän us- koo laajakaistan ulottamisen kylille olevan yksi hyvä ve- tonaula

Kehittämisseminaarin mer- kitystä Aarre Damski pitää tär- keänä mukaan tullee kyläak- tiiveille. Tutustuminen ja ko- kemusten vaihto on heille sitä jakamista, mitä tarvitaan.

— He tekevät tosi tärkeää työtä, sillä he kantavat aidosti

huolta asuinympäristöstään ja kylästä.

Mäntyharjussa vireää

Maaseudun mahdollisuudet työllistämässä ja työllistymi- sessä olivat myös tarkastelun aiheena kehittämisseminaari- ssa. TE-keskuksesta tullut **Ippo Lehtinen** selvitti seminaari- laisille TE-keskuksen mah- dollisuuksia kehittää maaseu- tua.

— Mäntyharjussa on varsin vireää toimintaa ja meihin on otettu yhteyttä sekä rahoitus- päätöksiä on tehty, Lehtinen toteaa.

Hänen mukaansa Veej'ja- kaja ja Pomo+ -hankkeissa Mäntyharju on ollut maaseu- tukunnista jopa ykkösalue hanketukien hyödyntämisessä TE-keskuksen alueella.

Tiedon jakamisella eri mahdollisuuksista on Lehtisen mielestä merkitystä.

— Kyläaktiivit voisivat myös olla hyvinä tiedonvälit- täjinä elinkeinotuista ja -mah- dollisuuksista, Lehtinen pohti.

Samaan syssyyn hän totesi, että TE-keskus voisi kutsua näitä aktiiveja tiedotustilai- suuksiin eikä vain virkamie- hiä. TE-keskuksen virka- miehenä Lehtinen selosti TE- keskuksen toimintaa ja osasto- ja.

Juhani Partanen

Pu 11.3.2004

Moottorikerho valloitti Somuran

Juhani Partanen

Jouko Hoteila oli leveää hymyä Tarmo Kongan kanssa sunnuntaina, sillä Moottorikerhoa edustaneet miehet voittivat Somuranmäen mestaruuden.

- Olen seitsemän kertaa ollut mukana, ja nyt vasta onnistui, Hoteila sanoi palokintojenjaossa.

Viime vuonna Moottorikerhon joukkue oli neljäs, voittaja oli Nordean naisjoukkue. Tällä kerralla mukana oli myös Nordean miesjoukkue, mutta menestys jäi naisia vaatimattomammaksi.

Ulkoilmamihmisenä Jouko Hoteila oli edellisenä päivänä pohjustanut suoritusta käymällä pilkkikilpailuissa Ristiinassa. Somuranmäkeä varten oli puheenjohtaja Matti Paasonen kuulemma järjestänyt leirityksen miehille, jotka olivat siihen tyytyväisiä, tulihan tulosta.

- Olihan täällä myös hyvä kannustus, mutta lasku sujui vakiosäädöin, sillä nuotit olivat hyvät ja uusi kartturi erinomainen, Hoteila kehui virne suupielessä.

Jäägolfin parikilpailu oli Somurassa aivan uutta. Idea siihen oli syntynyt vain muutamia viikkoja aikaisemmin kuutamossa Korpiisaaren kodalla, kuutamohiihdon yhteydessä. Kunnia

ideaista kuuluu Kapiaisen Matille ja golfia harrastavalle Sopasen Pentille, joka hoiti Somurassa kilpailun toteutuksen.

- Uusi kokemus, ja mukava, kiitteli ensimmäistä kertaa Somurassa mukana ollut Kimmo Kuhanen.

Hänen mielestään laji on ihan hyvä, ja tuumi että sitä voisi jopa harrastaa, onhan se selkeästi halvempi kuin kesälaji. Svingi tosin on ihan erilainen kuin pesäpallossa, mutta yhtäläisyyttä löytyi sen verran, että pallo lensi vallan hyvin. Tosin pesäpallon treeniksi se ei sovi, Kimmo huomautti.

- Aloittelijan tuuria, nauroi

parigolfissa Kimmon parempi puolisko Maija.

Jäägolfissa ei tullut selkeää voittajaa, vaan sen jakoi kaksi paria. Jokelinin perhe ja Eino Saloranta ja Reijo Laiho täryttivät saman tuloksen, 9 lyöntiä ilman tasoitusta.

Somuranmäen juurelta löytyi myös hyväntuulinen ja naureskeleva kunnanjohtaja Jussi Teittinen tyttärensä kanssa. Teittinen tähdensi heti, että hän ei laske mäkeä vielä tällä kerralla, vaikka pyydettäisiin. Kainalosauvat hän oli heittänyt nurkkaan vastikään, ja kipsi lensi kierätyskeskuksen avajaisissa.

Kovimmalla kyydillä Somuranmäen selvittivät Jouko Hoteila ja Tarmo Konga. Vauhtia oli niin, että Jouko irvistää lumiselle viimalle.

- Tämä tapahtumana on yksi näitä kyläläisten voimannäyttöjä talkoiden ja yhteistyön voimasta. Epäilemättä työmäärä on ollut valtava, Teittinen kiitteli Halmeniemen kylätoimikunnan aktiiveja.

- Tämä on sitä, että kyläkunta profiloituu oman näköisekseen ja on siksi erityäin kannatettavaa, että traditio jatkuisi vastakin.

Teittisen mielestä järjestäjillä on ollut hyviä ideoita Somuranmäen tapahtuman kehittämisessä. Siinä on Halmeniemen selkeä vahvuustekijä talvimatkailun kehittämiseen, Teittinen tykkäsi.

- Järjestelyorganisaatio toimii aina vaan paremmin, ja ihmiset ottavat kasvavassa

määrin vastuuta tapahtuman tekemisessä, kiitteli Halmeniemen kylätoimikunnan puheenjohtaja Marita Mattila.

Somuranmäkeä on tehty jälleen kuukauden päivät ja laskijoita on riittänyt jo ennen mäkikisaakin. Yhteishenkeä tekemiseen on löytynyt kaikista kyläläisistä, kylätoimikunnasta, seuroista ja kylän matkailuyrittäjistä, Mattila todistaa.

Hän lupaa, että kylän kehitys ei tähän pääty. Muitakin ideoita on jo takataskussa tulevaisuutta varten.

- Jos suosiota löytyy, niin seuraavaksi myymme jäägolf-osakkeita, Mattila sanoo.

Somuran tulokset 2004

Lasten Kisa: 1. Masterstation (Tuukka Mattila, Helmeri Heiskanen, Teemu Laiho) 24.53, 2. Ykköset (Riku Mattila, Eetu Laiho, Mikko Laiho) 25.81, 3. Jenni, Mirka ja Heidi 28.74, 4. Pikakiituri, 5. Uusavuttomat, 6. Nea, Miska ja Markus.

Yrityskisa: 1. Mäntyharjun Moottorikerho, Jokke Hoteila ja Tarmo Konga 25.79, 2. UPM Metsä, Markku Lamponen, Ossi Paakkari 26.00, 3. Metsäkonetyö Saloranta, Jouni ja Joni Saloranta

26.09, 4. Darrat, 26.79, 5. Nordean naiset, Anna-Mari Koponen, Eeva Lahti 27.03, 6. Veisto, Kai Rautio, Reijo Laiho, 28.13, 7. Nordean miehet, Pekka Kuusisto, Olli Tuovinen 29.26, 8. Vainikat, Juuso ja Antti Vainikka, 29.96, 9. Antinmäki, Katriina ja Jari Leppä, 32.62.

Jäägolf: Eino Saloranta ja Reijo Laiho 9 lyöntiä, Perhe Jokelin 9 lyöntiä. Kisaan osallistui 25 paria eli 50 lyöjää.

Du 15.3.2004

Koulujen sulkeminen tänään lautakunnassa

Heli Mäki-Laurila

Neljän lakkautusuhan alaisen koulun, Aseman, Varpasen, Halmeniemen ja Mynttilän tulevaisuus on vaakalaudalla. Asiaa jatkokäsittelyä selvittänyt työryhmä lähtee näiden lakkauttamisesta.

Koulutoimenjohtaja esittää koulutuslautakunnalle maanantaina, että taajaman koulujen eli Kirkonkylän, Kyttälän, Aseman ja Varpasen koulujen oppilaiden määrää tarkastellaan yhtenä oppilaaksiot-toalueena. Aseman koulu ja Varpasen koulu lakkautettaisiin, kun koko alueen oppilasmäärä laskee alle 330.

Ennusteiden mukaan neljän koulun oppilasmäärä putoaa 313 oppilaaseen lukuvuonna 2007-2008.

- Suurin ongelma on taajama-alueella, jossa oppilaiden määrä laskee sadalla vuoteen 2010 mennessä, selvitystyöryhmään kuulunut kunnanhallituksen puheenjohtaja Marita Mattila sanoo.

Haja-asutusalueiden koulujen kohtalon ratkaisee oppilasmäärä. Koulutuslautakunta päättää maanantaina, hyväksyykö se koulutoimenjohtajan ehdotuksen, että kaksiopettajaisen koulun oppilasmäärä nostetaan 20 ja kolme opettajaisen koulun 34 oppilaaseen. Nykyisin rajat ovat 14 ja 30.

Halmeniemen oppilasmäärä alittaa jo nyt 20:n rajan, joten koulu lakkautettaisiin syksyllä 2006 ja Mynttilässä oppilasmäärä laskee ennusteen mukaan alle 20:n lukuvuonna 2005-06 ja koulu sulkisi ovensa syksyllä 2007, mikäli oppilasmäärissä ei tapahdu selkeitä muutoksia.

Lakkauttamispäätöksiin vaikuttaa myös kouluverkon kattavuus. Selvitystyöryhmä laskee, että Mänttyharjulla on 2010 neljä 1.-6. luokan opetusta tarjoavaa koulua.

Koulutoimenjohtaja esittää, että

Lakkautusuhan alaisen Aseman koulun portailta Eija Penttilän kanssa pojat Jere ja Tony Forsström. Poikien takana Inka Brummer, Essi Savolainen, Tomi Syrjälä ja Katja Valkonen.

oppilasmäärää tarkastellaan vuosittain tammikuun 20. päivä. Kaksiopettajaisen koulun toiminta lakkaa sen vuoden syksynä, kun oppilasmäärä tammikuussa alittaa rajan toistamiseen. Tämän esityksen mukaan siis myös Leppäniemen koulun kohtalo olisi epäselvä.

Neljän koulun laukkauttamisesta

koitua kustannussäästö on kouluverkkotyöryhmän laskujen mukaan 1 235 500 euroa. Laskelma on tehty vuoden 2004 talousarvion perustella.

Kustannusten leikaamiseen kannustaa vuonna 2007 alkava koulukeskuksen peruskorjaus, joka on lähitulevaisuuden suurin yksittäinen

hanke.

Koulujen lakkauttaminen on ajankohtaista muutaman vuoden sisällä reilusti vähenevän oppilasmäärän vuoksi. Vuoteen 2011 oppilasmäärä laskee taajama-alueella 100 oppilaalla ja haja-asutusalueella 30 oppilaalla.

Yksittäisen oppilaan koulunkäynti tulee kunnalle Mänttyharjulla kalliimmaksi kuin ympäristökunnissa.

- Suurin osa tulee henkilöstökuluista, mihin koulujen määrä vaikuttaa. Menoja tulee myös kerhotunneista ja kydityksistä, toteaa Mattila.

Työntekijöiden määrää vähennetään eläköitymisen kautta ja irtisanomisia pyritään välttämään.

Työryhmä oli Mattilan mukaan säästötoimenpiteistä varsin yksimielinen. Kouluista ja kodeista toivotaan selkeiden pelisääntöjen kertomista.

- Valtuuston on linjattava, miten toimitaan. Tämän valtuuston kanssa on kaksi koulua jo lopetettu ja nyt on aika arvioida tulevaa, Mattila toteaa.

Koululautakunta ottaa asiaan kantaa tänä iltana.

PV 23.9.
2004

Koulutus- lautakunnassa liipaisimella kolme koulua

Pitäjänuutiset

Mäntyharjun koulutuslautakunta kokoontui eilen pohtimaan ensi vuoden talousarviotaan. Jälleen kerran esillä oli kyläkoulujen kohtalo.

Esityksessä oli kolme koulua jätetty ilman määrärahoja syksyksi 2005. Samaan aikaan valmistautttiin lisäämään Kyttälän kouluun kaksi luokanopettajaa ja kuljetusmäärärahoja.

Esityksessä ei tarkemmin määritely, mitkä nämä kolme lakkautettavaa koulua olisivat.

Halmeniemen koulu joskus 1900-luvun alkupuolella. Nykyinen koulu on rakennettu vuonna 1965.

Halmeniemellä tutkittiin 100-vuotiasta koulua

Henry Parta

Halmeniemellä juhlitaan koulun 100-vuotista olemassaoloa ensi sunnuntaina. Perinteisen historiikin sijaan juhlassa julkaistaan tutkimus, jonka pohjana on koulua käyneiden oppilaiden haastattelut.

Tutkimus on Halmeniemen koululla vuosina 2001-04 luokanopettajana toimineen Vesa Vuopalan käsi-alaa.

Hanke sai alkunsa vuosi sitten, jolloin Vuopalalle tuli tilaisuus vastata koulun historianopetuksesta. Vuopalan johdolla oppilaat

käyttivät viime kevätlukukauden kolme viimeistä kuukautta oman koulun historian tutkimiseen.

Koululaiset saivat muun muassa listata tietämiään koulun vanhoja oppilaita ja pohtia, mitä he haluaisivat tietää entisajan koulunkäynnistä.

Näiden vastausten perusteella laadittiin kyselylomake, joka jaettiin lähes sadalle entiselle oppilaalle. Vastausprosentti oli hyvä, sillä vastauksia palautettiin peräti 56. Vanhin vastaaja oli aloittanut koulunkäyntinsä vuonna 1928 ja nuorin 2000. Kysely kattaa siis 80

vuotta 100 vuoden historialta.

Tutkimusaineiston alustavaan analysointiin osallistui oppilaat Ali Hukkanen, Johanna Hyyryläinen, Juuso Hyyryläinen ja Ari Lanta opettajien Marja Sadik-Oglin ja Vuopalan johdolla. Lopullisen raportin työstä Vuopala.

Tutkimustulos julkaistaan sunnuntaina. 100-vuotisjuhlan muuta ohjelmaa ovat kirjastoneuvos Marja-Liisa Jenun juhlapuhe, kyläkuoron esitys, lasten ohjelma ja sekä näyttely. Juhlan kunniaksi tarjotaan myös uutispuuroa ja kakkukahvit.

Koulu antaa ihmiselle juuret

Halmeniemi juhli joukolla satavuotiasta opinahjoaan

Maija-Liisa Koponen

Halmeniemen koulun sata-vuotisjuhlassa puhunut kirjastoneuvos Marja-Liisa Jenu vertasi koulua runon pihapuhun. Se antaa ihmiselle turvan ja suojan sekä elämää ravitsevat juuret, mutta myös yhteiskunnan rakentamisessa tarvittavat tiedot ja taidot.

- Halmeniemen kylälle tunnusomaista on asukkaita yhdistävä talkootyö, jolla on luotu puitteet erilaiselle harrastustoiminnalle.

Syvimmän vaikutuksen Jenuun on kuitenkin tehnyt kyläläisten aktiivinen toiminta, jolla on haluttu turvata kylän ja sen sydämen, koulun, tulevaisuus.

- Teidän monipuolinen työnne kertoo kotiseuturakkaudesta ja -ylpeydestä. Kun näin on, ihmisellä on levottomassa maailmassa henkisenä turvanaan tuo runon pihapuu, kirjastoneuvos Marja-Liisa Jenu kiitteli halmeniemiäisten aktiivisuutta.

Koulun perustaminen oli vielä harkinnanvaraista kunnissa 1900-luvun alkupuolella. Jenu mukaan Halmeniemen koulun rakentaminen oli osoitus silloisten mäntyharjulaisten sivistys- ja kulttuuritahdosta.

- Nyt kuntien kouluverkot harvenevat. Voimme vain toivoa, että suunnittelua ohjaisi tuo historiasta periytyvä sivistystahto, mutta sen li-

Vanhoja luokkakuvia tutkivat Maire ja Teuvo Rinne sekä Jarkko ja Reijo Kokkonen.

säksi myös tieto ja ymmärrys lapsen turvallisen kehityksen tarpeista, Marja-Liisa Jenu

sanoi. Myös Mäntyharju supistaa kouluverkkoaan. Halmeniemi on toistuvasti ollut esillä lakkauttamiskaavailuissa, mutta vielä se on säi-

lynyt.

Johtokunnan puheenjohtaja Sari Lantta kuvasikin koulun vaiheita yhtä epätaisisiksi kuin vuoristorataa.

- Oppilasmäärät ovat vähentyneet ja koulun säilymisestä on ollut vuoroin epävarmuutta, sitten varmuutta ja nyt taas epävarmuutta. Kuitenkin ollaan palaamassa vanhaan hyvään aikaan, että halutaan asua maalla ja arvossaan ovat asiat, joita ei kaupasta voi ostaa.

Eriyiskitoksen koulun säilymisestä Sari Lantta antoi Leena Kapiaselle, jonka ponteva asukaskampanja on tuonut uusia oppilaita kouluun.

Satavuotisjuhlan ohjelmassa oli kylän kuoron esittämiä kansanlauluja, opettaja Jari Korpisen huilumusiikkia sekä lasten musiikkiesityksiä.

Koulun oppilaat esittivät lyhyitä, kouluaiheisia sketsejä.

Koulun vaiheista kertoi vuosina 2001-04 opettajana toiminut Vesa Vuopala.

Juhlaan osallistui toistataa henkeä. Vieraat saivat uutispuuroa ja kahvin kanssa täytkekakkua.

Ruispurolautanen oli esillä myös peräluokan vanhojen esineiden ja valokuvien näyttelyssä, mutta huomattavasti karummin liukkein. Vohvelikankaisella ruokaliinalla oli kotoa tuodut eväät: rukiista voikakkua (voileipää) ja maitopullo.

Näyttelyä kiersi myös koulun pitkäaikainen keittäjä Maire Rinne, joka laittoi koululaisille ruokaa 30 vuoden ajan vuodesta 1957.

- Se oli tavallista kotiruokaa. Suosituimpia olivat lihapullat ja muusi sekä me-

hukeitto ja mannapuuro, Maire Rinne kertoi.

Vanhoista luokkakuvista löytyivät Rinteen pojat.

- Takanani istui tyttö, joka aina potki minun pulpettiani. Kerran sain häntä jalasta kiinni ja rupesin kutittamaan. Minähän se kuitenkin jouduin siitä uunin nurkkaan häpeämään, muisteli nykyisin Lappeenrannassa asuva Teuvo Rinne.

Kokkosen miehiä on Halmeniemen koulussa käynyt kolme polvea.

- Isä Anton oli syntynyt 1899, joten hän oli aika alkuvaiheen oppilaita. Minä kävin kouluni 40-50-lukujen taitteessa ja poika Jarkko aloitti vuonna 1978, kertoili Reijo Kokkonen vanhoja luokkakuvia katsoessaan.

Fakta

- Halmeniemen koulun toiminta alkoi 29. elokuuta 1904 vuokrahuoneessa Tipakan talossa niin sanotussa Niitty-Tipakassa.

- Puinen koulurakennus valmistui Halmeniementien varteen 1907.

- Nykyinen koulurakennus tehtiin samalle tontille, osoite Halmeniementie 354. Sen avajaisjuhla vietettiin itsenäisyyspäivänä 6.joulukuuta 1965.

- Oppilaita on ollut enimmillään 60, nyt enää 20 oppilasta, joista viisi esikoululaista.

- Rehtorina toimii Leena Huusari, joka käy kaksi kertaa viikossa Varpasen koululta hoitamassa hallintoasioita ja opettamassa englantia.

- Alaluokkia opettaa Jari Korpinen ja yläluokkia Jaana Tyyskä.

- Keittäjä-siivooja-talonmiehenä toimii Anneli Ahtiainen.

Opettaja käski kysymään uunilta ja mennä uuninnurkkaan

Opettajat ovat omia persooniaan, niin myös Halmeniemiellä. Koulussa on ollut vuosisadan aikana noin 30 opettajaa, osa hauskoja, mukavia, reiluja, innostuneita ja huumorintajuisia, mutta jotkut myös erittäin ankaria, pelottavia ja julmia, joskus jopa mielenterveydeltään järkkyneitä.

Rangaistuksetkin olivat ennen ankarampia.

"Opettaja käski aina, jos ei jotain tiennyt, uunilta kysymään, ja sitten piti mennä uuninnurkkaan."

"Ainoan tukkapölyynkin olen saanut opettajalta, kun liimasin kiiltokuvan väärin päin (hänen mielestään) äitienpäiväkorttiin. Jotkut muutkin saivat kuritusta ja pelkäsivät opettajaa."

"Opettaja oli hyvin hermostuvainen, katkoi monta karttakeppiä, kun löi tauluun tai oppilaan pulpettiin. Antoi hyvin helposti myös tukkapölyä. Kyllä oppilaat oppivat ja menestyivät jatko-opinnoissa."

"Luonteeltaan arvaamaton, satunnaisesti väkivaltainen, enimmäkseen siedettävä, tapulissa kohtuullinen määrä lepakoita."

Rangaistuksen sai monesta syystä: aiheettomista poissaoloista, jos ei ollut tunnilla hiljaa, jos oli huonosti lukenut läksyt, jos ei totellut opettajaa tai teki jotain kiellettyä.

"Huutelin tytöille hävyttömyksiä."

"Tupakan poltosta tai muusta laiminlyönnistä."

"Join vesiväriä, tosin luokkakaverin painostuksesta."

Lyhyet koulumatkat taitettiin vuosikymmenestä toiseen pääasiassa kävellen tai polkupyörällä. Talvela liikkumistapoja olivat potkukelkkailu, rekikyty ja kantohankia pitkin käveleminen sekä varsinkin hiihtäminen 1970-luvun alkuun asti.

Hieman kauempana koulusta asuneet oppilaat istuivat 1970-luvulta lähtien koulutaksin kyydissä mennessä tullen, mutta sitä ennen matkustustapoja oli monia.

"Hevosella, polkupyörän tarkalla, polkupyörällä ja sitten linjautolla. Koulumatka oli 10 kilometriä. Viikot asuttiin Halmeniemiellä."

Kirjat, vihkot, kynät, kumit saatiin jo 1930-luvulla koulusta, mutta vain yhden vuodessa. Mustekynät ja -pullot poistuivat käytöstä 1960-luvun alussa.

Televisio ja kasettinauhuri hankittiin uuteen koulurakennukseen 1965. Ensimmäiset taskulaskimet ja tietokoneet tulivat 1990-luvulla.

Välitunti on ainakin oppilaiden mielestä koulun paras tunti.

Hippa, narun ja ruudun hyppäminen sekä pallopelit, erityisesti jalkapallo ja pesäpallo, ovat säilyttäneet suosionsa vuosikymmenestä toiseen.

Leikkejä olivat piilo, kirkonrotta, viimeinen pari uunista ulos, peili, neljä maalia, polttopallo, kunkku, tiputus, kiinniotto ja purkkis.

Talvisin hiihrettiin, laskettiin mäkeä, jäädytettiin tai aurattiin kenttää, luisteltiin, pelattiin jääkiekkoa tai kaukalopalloa, tehtiin lumilinnuja ja lumiveistoksia, oltiin kukkulan kuningasta tai lumisotaa.

Vastaajista joka viides koki tulensa koulukiusauksen uhriksi.

"Minua kiusattiin esimerkiksi vaatteista, välillä pojat tappelivat. Pilkattiin."

Toisinaan välitunneilla tehtiin jotain selkeästi kiellettyäkin.

"Juostiin ja toisiamme kiusattiin. Käytiin salaa Osuuskaupassa makkaran ostissa."

"Käytiin karkkia ostamassa kyläkaupasta."

Lämpimiä aterioita alettiin jakaa varattomille oppilaille vuosien 1909-10 vaihteessa, myöhemmin kaikille. Sotavuosina keittolaittoinnassa oli katko, mutta sen jäl-

keen kouluruokaa on taas tarjottu säännöllisesti.

Alkuvuosikymmeninä ruokana oli keittoja, puuroja ja vellejä. Voileivät tai kuten ennen sanottiin voikakut (ei sentään voikakut, kuten tutkimuksen tekijä ensin erehtyi lukemaan käsin kirjoitetusta vastauksesta) tuotiin kotoa.

Kaikkien varauksetonta suosiota kouluruoka ei kuitenkaan saanut.

"Pahaa, mutta riittävästi."

"Veljeni söi inhoamansa lihakeiton seisaaltaan,

Vesa Vuopala kyseli Halmeniemen entisiltä oppilailta näiden kouluista

jotta se meni nopeammin vatsaan!"

Lyhennelmä Vesa Vuopalan tekemästä kyselytutkimuksesta Halmeniemen koulun entisille oppilaille.

Koulujen lakkauttamiselle olemassa selvät perusteet

Koulutoimenjohtaja myöntää, ettei ratkaisu ole helppo

Henry Parta

Vuodesta toiseen jatkunut nahistelu Mäntyharjun kouluverkosta yritetään jälleen kerran saada jonkinlaiseen päätökseen. Virkamiehet olisivat valmiit lakkauttamaan Aseman, Halmeniemen ja Mynttilän koulut kuluvan lukuvuoden jälkeen. Koulutoimenjohtaja Tuomo Penttinen toivoo, ettei ratkaisua enää vesitettäisi.

Penttinen tietää, että eilen koulutuslautakunnassa ollut esitys kolmen koulun lakkauttamisesta saa hänen puhelimensa kuumaksi. Hän kuitenkin uskoo, että tällä kertaa suuri osa ihmisistä ymmärtää toimen välttämättömyyden. Niin paljon kunnan talous on viime aikoina esillä ollut.

Lakkautettavien koulujen vaikutuspiirissä kysellään varmasti, että miksi juuri meidän koulu? Penttisen mukaan perustelut tälle koulukolmikolle ovat kiistatottomat.

- Aseman koulu on selvä tapaus. Se on lähellä kahta muuta koulua

ja lisäksi siinä kunnossa, että vaatisi pian kokonaan uuden koulun. Meillä ei ole sitä paitsi ole varaa pitää kahta yksikköä vajaatoiminnassa näin lähekkäin toisiaan.

Mynttilän koulun kohtalona on kunnan surkein oppilasennuste. Oppilasmäärän on arvioitu laskevan tasaisesti vuosikymmenen vaihdetta kohti ja lukuvuonna 2010-11 oppilasmääräksi ennustetaan 11.

Mynttilän sijainti ei myöskään jätä aukkoa kouluverkkoon.

Penttinen sanoo suurimman ongelman olevan Halmeniemi. Koulun oppilasmäärä on sahanut viime vuosina ylös ja alas, ennusteiden teko ei ole ollut helppoa. Tällä hetkellä oppilaita on 20.

- Kaikki kunnia täytyy antaa halmeniemeläisten ponnisteluille koulunsa säilyttämiseksi. Jospa Halmeniemi ja Valtola olisivat löytäneet silloin pari vuotta sitten toisensa, se olisi taannut sille alueelle koulun pitkäksi aikaa, viittaa Penttinen kahden kylän taannoisen kilpajuoksuun, jossa Valtola menetti opinahjonsa.

Leppäniemi, Toivola ja Varpa-

nen ovat tällä hetkellä turvassa. Kyseiset yksiköt ovat alueellisesti perustelluilla paikoilla, eikä niissä oppilasmäärä ole koskaan käväissyt valtuuston hyväksymien rajojen alapuolella.

- Esimerkiksi Leppäniemihän on aluekoulu. Vastakkainasetelusta pärnämäkeläisten kanssa on päästy eroon, Penttinen sanoo tyytyväisenä.

Kolmen koulun lakkauttamisesta on laskettu saatavan säästöä ensi vuonna elo-joulukuun ajalta 140 000 euroa. Kalenterivuotta kohti säästö on 330 000 euroa.

- Tähän lukuun on laskettu myös lisääntyvät kuljetuskustannukset, Penttinen huomauttaa.

Henkilöstä irtisanomisia ei ole koulujen vähenemisen myötä tiedossa, eläköitymisen kautta tarvitaan jopa lisää henkilökuntaa.

Kolmen koulun oppilaat tullaan pääsääntöisesti sijoittamaan Kyttälään. Tilaa Penttinen sanoo siellä kyllä riittävän, koulussa on aikanaan ollut huomattavasti enemmänkin lapsia.

Kirkonkylän koulun oppilasmäärää pystytään tarvittaessa ohjailemaan esimerkiksi oppilaak-

siottoalueiden rajoja viilaamalla. Tällä hetkellä raja menee Ruutinmäellä, hyvin lähellä Kirkonkylän koulua.

Tuomo Penttinen uskoi ennen koulutuslautakunnan kokoontumista muutosesityksiä kokouksessa varmasti tulevan.

- Ratkaisut eivät ole helppoja. Valtuusto on kuitenkin jo seminaarissaan linjannut nämä toimenpiteet, joten toivottavasti tällä kertaa niitä ei vesitettäisi.

Jos tarvittaviin säästöihin ei päästä, vaarantaa se Penttisen mukaan parin vuoden päässä odottavan koulukeskuksen remontoinnin.

- Onko realistista aloittaa saneeraus aikataulussaan, jos kunnan talous on jatkuvasti näin alijäämäinen?

Joka tapauksessa Penttinen näkisi mielellään jo kouluverkkokasian saavan lopullisen ratkaisunsa. Jatkuva kähinä kun on vienyt huomion muista asioista.

- Tuntuu vähän siltä, että koulutyömme ei saa sille kuuluvaa arvoa, koska kaikki aika menee kouluverkon tai talouden puimiseen.

Juha Juurikkala esittää yhden opettajan mallia pikkukouluihin

Henry Parta

Mäntyharjun kouluverkko-kysymykseen kaivettiin joke-rikortti yllättävältä taholta viime viikolla. 15 vuotta lehtorina toiminut Juha Juurikkala toi julki ajatuksen yksi-opettajaisista kouluista.

Juurikkalan mukaan yksi opettaja pystyy aivan hyvin hoitamaan jopa 20 oppilaan ryhmää. Hänellä itsellään on kokemusta yhdysluokkien vetämisestä Vantaalta, missä 450 oppilaan koulussa kaikki luokat olivat yhdysluokkia. Mukana oli niin ekaluokkalaisia kuin kuudesluokkalaisiakin.

Yhden opettajan järjestelmä antaisi mahdollisuuden rauhalliseen ja hallittuun pienenevän kyläkoulun alasajoon. Säästönä olisi toisen opettajan palkka. Etuna olisi myös se, että oppilasmäärän mahdollisesti jossain vaiheessa kääntyessä kasvuun olisi helppo palata kahden opettajan kouluksi, perustelee Juurikkala esitystään.

Juurikkalan esitys on otettu varsinkin Halmeniemellä avosylin vastaan. Kylällä on laskettu, että kyseiseen malliin siirtymällä saataisiin aikaan samat säästöt kuin koulun lakkauttamisellakin.

Yhden opettajan mallin kritisoijat epäilevät sitä, miten yksi opettaja pystyy hoitamaan opetuksen ja koulun asiat muutenkin. Juurikkala myöntää, että se vaatii opettajalta roppakaupalla ammatitaitoa.

Väitän kuitenkin, että kyllä se onnistuu. Kyseessä on lähinnä asennemuutos, Juurikkala sanoo.

Kunnanhallitus päättää omalta osaltaan kouluverkon kohtalosta tänään. Juurikka-

Juha Juurikkala heitti viime viikolla omat mausteensa kouluverkkosoppaan.

lan esitys tullaan antamaan kokouksessa kunnanhallituksen jäsenille.

Kouluverkon ja kunnan ensi vuoden talousarvion kohtalo ratkeaa lopullisesti

viikon päästä pidettävässä kunnanvaltuuston kokouksessa.

Kyläkoulut eivät saaneet armoa

PU
11.11.
2004

Henry Parta

Aseman, Halmeniemen ja Mynttilän koulujen kohtalo synkeni entisestään Mäntyharjun kunnanhallituksen kokouksessa maanantaina. Äänestysten jälkeen kaikki kolme koulua esitetään lakkautettaviksi.

Aseman koululle Matti Paasonen (sit.) esitti yhtä armonvuotta Ari Hartosen (sd.) kannattamana. Äänestyksessä Sari Lantta (kesk.) tuki kaksikkoa, mutta Pekka Haapamäen (kesk.), Kirsi Kohosen (sit.), Raimo Leppäkummun (kesk.), Marita Mattilan (kesk.), Jarmo Pellikan (kok.) ja Päivi Poikolaisen (kok.) äänin kunnanjohtajan lakkautusesitys voitti 6-3.

Halmeniemen koululle Hartonen esitti jatkoa yksiopettajaisena Lantan kannattamana. Äänestyksessä Mattila oli Har-

toson ja Lantan kannalla, mikä ei kuitenkaan riittänyt. Äänestystulos oli jälleen 6-3.

Mynttilän koulusta ei tarvinnut äänestää, sillä Paasonen esittämää armonvuotta ei kukaan kannattanut.

Mikäli kunnanvaltuusto ensi maanantaina hallituksen esityksen hyväksyy, loppuu kyseisten koulujen toiminta elokuun alusta ensi vuonna.

Kunnanhallitus sai kunnan ensi vuoden talousarvioesityksen kuosiin pienen viilailun jälkeen.

Äänestämään jouduttiin kaksi kertaa. Poikolainen esitti työllistämismäärärahojen palauttamista tämän vuoden tasolle Lantan kannattamana. Esitys kaatui äänin 6-3 Hartosen ollessa myös määrärahojen alentamista vastaan.

Liikunta- ja nuorisopuolen avustuksiin palautettiin 1400

euroa Paasonen esitettyä sitä Hartosen kannattamana. Äänestystulos oli harvinainen 8-0 ja yksi tyhjä. Tyhjän äänen antoi Pellikka.

Paasonen esitti myös sosiaalipuolelta leikattavaksi vielä 50 000 euroa, mutta tämä ei saanut kannatusta.

Tieavustukset palautettiin tielautakunnan esittämälle tasolle ilman äänestystä. Avustus on 146 000 euroa ja 20 000 euron lisäys katetaan ottamalla se vesiosuuskuntien avustuksista.

Muutosten jälkeen tilikauden tulos tulee olemaan plus miinus nolla.

Budjettiesitys on valtuustossa maanantaina ja jos se menee esitetyssä muodossa läpi, tietää se kunnasta 38 henkilötyövuoden vähentämistä.

Irtisanomisten osuus vähennyksistä on 12.

Myös Halmeniemen koulu lähtee maanantain valtuustoon lakkautusesitys niskasaan.

Lukijat

Lähetä postia: Pitäjänuutiset, PL 5, 52701 Mäntyharju
toimitus@pitajanuutiset.fi, faksi (015) 346 610

Avoim kirje Mäntyharjun kunnallispolitiikoille

On tässä kuluvana vuonna kyläkoulukysymyksessä nähty varsinainen farssi. Keväällä asiasta keskusteltiin jo vilkkaasti ja saatiin aikaan sinänsä tyylikäs linjaus oppilasmäärien ja ns. armovuosien suhteen. Kyläkoulut ja niiden asiakkaat tiesivät mitä tuleman piti ja saattoivat ryhtyä hankkimaan uusia asukkaita kylillensä.

Mutta mitä tapahtuikaan kun syksy koitti! Hirveällä hosumisella koko soppa uusiksi. Te samat poliitikot pyyhitte mennen tullen lattioita muutamaa kuukautta aikaisemmin itse tekemillänne päätöksillä. Turha on haikailla uskottavuutenne perään kuntalaisten silmissä - muidenkaan kuin niiden joita kyläkoulujen olemassaolo henkilökohtaisesti koskettaa!

Mistä nyt tämä tulipalokiire? Kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen jo vuosikaudet, ja jokainen teistä on sen taatusti tiennyt. On edesvastuutonta yrittää vääntää sitä yhdessä vuodessa positiiviseksi; se ei yksinkertaisesti onnistu ilman että kuntarakentamiseen ja kunnan työilmapiiriin aiheutetaan pysyviä vammoja.

Kyläkoulut ovat tästä hyvä esimerkki. Jokainen kuntalainen - oli maalainen tai kaupunkilainen - ymmärtää, mitä syrjäkylille merkitsee oman koulun lakkauttaminen: hidasta näivettymistä ja taka-

pajulaksi leimaantumista.

Eivät sellaiseen kylään maalle muuttavat lapsiperheet tule eivätkä he myöskään muuta kaupungista Mäntyharjun tyyppiseen kuntakeskukseen. Pysyvät siis kaupungissa, ja kipeästi tarvittavat uudet asukkaat jäävät saamatta.

Pitkällä aikavälillä tällaiset hätiköidyt päätökset koituvat vahingoksi kunnalle. Ne ovat viesti, että annetaan periksi väestökato-kuntien tunnetulle kohtalolle eikä edes haluta etsiä vaihtoehtoja. Näivetytään vain rauhassa.

Koululaisten määrä vähenee kunnassa väistämättä, ja jotain painotuksia on sen vuoksi toki tehtävä. Mutta olemassa olevan tilaston mukaan väki vähenee vuoteen 2010 mennessä juuri kuntakeskuksen alueen kouluista Asemankylältä, Kirkonkylästä ja Kytälästä yhteensä yli 70:llä lapsella, varsinaisista viidestä kyläkoulusta yhteensä vain muutamalla.

On aivan kohtuutonta lakkauttaa tämän vuoksi kokonaisia kouluja, säästöt pitää sen sijaan etsiä kuntakeskuksen kouluista, esimerkiksi luokkakokoja suurentamalla ja yhdysluokkia luomalla. Suomessa on alakouluissa ollut maailman siivu luokanopettajajärjestelmä, jossa yksi opettaja opettaa oppilailleen periaatteessa kaiken.

Kyläkouluja voidaan näin pyö-

rittää yhden opettajan voimin aivan yhtä hyvin kuin kahdenkin. Opetuksen taso ei siitä mihinkään muutu. Lasten kannalta pienten lähikoulujen edut ovat kiistatottomat: tästä asiasta olen valmis julkiseen debattiin kenen kanssa tahansa ja milloin tahansa! Ja ihan pedagogisin perustein.

Sitä paitsi joidenkin laskelmien mukaan yksiopettajainen koulu tuo kaksiolettajaiseen nähden saman säästön kuin koulun lopullinen lakkauttaminen. Että se siitä lakkautusperusteesta!

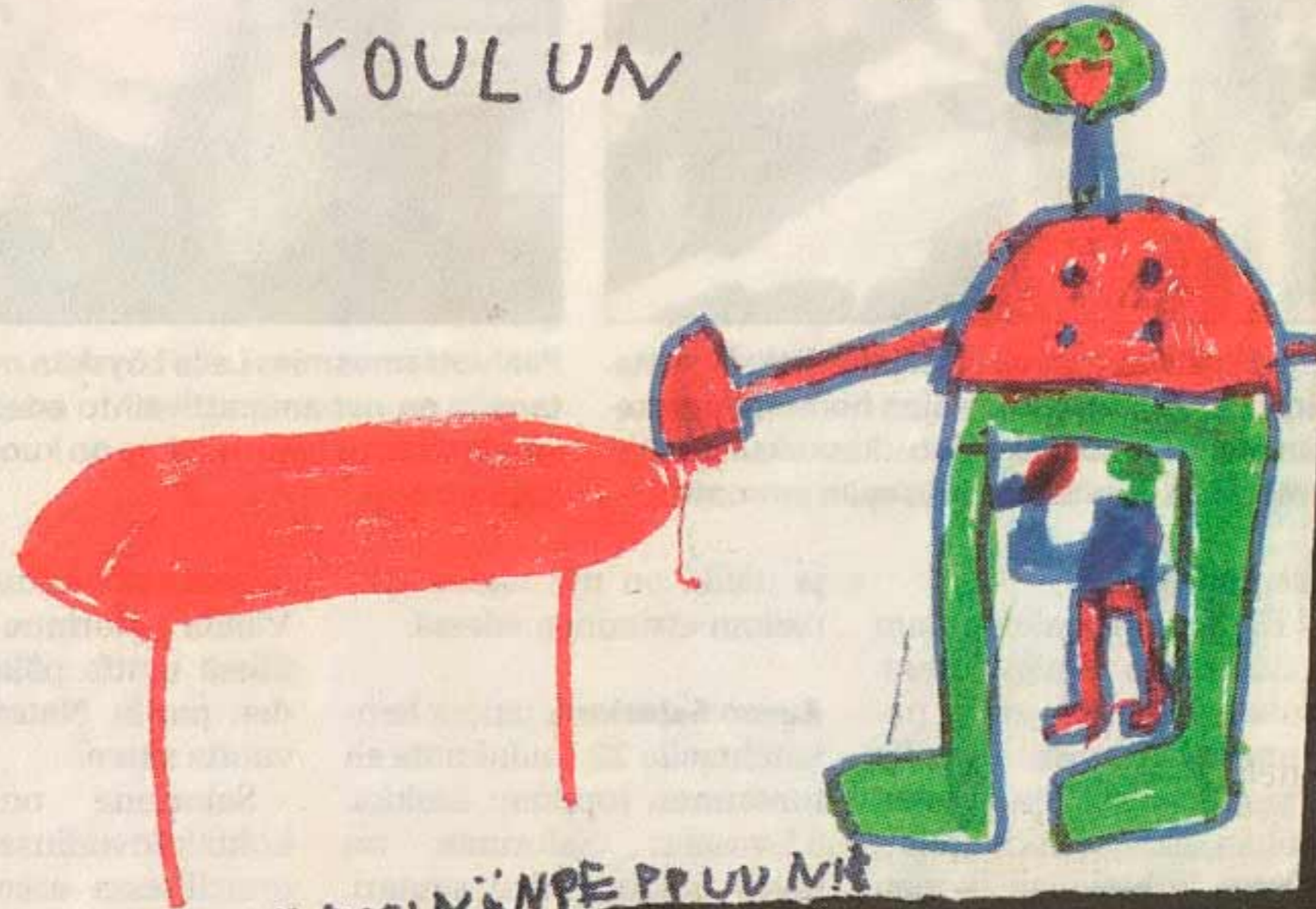
Vaihtoehtoja siis on. Miksi niitä ei sitten rauhassa tutkita sen sijaan että tätä luuserimallia ajetaan kuin kyytä kiväärin piippuun? Vireän ja elinvoimaisen kunnan tuntee siitä, että se pitää huolta koko alueensa asukkaista esimerkiksi koko kunnan kattavalla kouluverkolla (vertaa Juva), vaikka se joskus vaatisi hiukan panostustakin - taloudellista tai henkistä.

Tästä viimeaikaisesta mäntyharjulaistouhusta tulee kuitenkin etsimättä mieleen se entinen ukko, joka talvipakkasilla päätti lämmitellä housuunsa kusemalla!

Juha Juurikkala
luokanopettaja
rehtori (hoitovapaalla)
Poitinniemi
email: juha.juurikkala@dlc.fi

Aaronin kannanotto koulun laukkautamisesta filmattiin Pitäjänuutisissa

PÄÄTTÄJÄ LAKKAUT-
TAA HALMENIEMEN
KOULUN

AARON AMPUU

NAALI PIZZALLA KIPINÄNPEPPUUN

Kuusivuotiaan Aaron Tarkiaisen näkemys Halmenien koulun lakkauttamisesta on näin rajua.

Aaron päätti vanhempiensa kanssa tuoda kuvan Pitäjänuutisiin. Sattuma teki Aaronista samalla tulevan televisioelokuvan tähden.

Ohjaaja Kaija Juurikkala kuuli piirroksista ja halusi Aaronin kuvineen elokuvaansa.

Kun koulun lakkauttamisesta tehtiin päätös, Juurikkala päätti tehdä aiheesta elokuvan, jossa asiaa käsitellään lapsen näkökulmasta.

- Koin, että luokseni on tullut elokuvan aihe, joten minun pitää toteuttaa se.

Juurikkala seuraa kolmen lapsiperheen elämää ensi syksyyn asti.

Aaron Tarkiaisen piirros pääsi Kaija Juurikkalan elokuvaan. Koulun lakkauttamista käsittelevä elokuva antaa puheenvuoron lapselle.

Emämoka vai tietoista valehtelua?

PU 27/1-05

Mäntyharjun kunnan talouden tervehdyttämiseksi tehtiin viime vuoden lopulla kiipeitä päätöksiä: lakkautettiin kolme koulua. Ainoa peruste oli, että kunnalla ei ole varaa pitää yllä niin laajaa kouluverkkoa. Kolmen koulun lakkauttamisen piti laskeutua mukaan tuoda lähes 200 000 euron nettosäästön koulutoimen menoihin.

Vaan toisin kävi! Kuluvan vuoden talousarvio, Teittisen ensimmäinen, vahvistettiin kunnanvaltuustossa 15.11.2004; samassa istunnossa, jossa kolmen koulun lakkautukset nuijittiin pöytään.

Talousarviokirjan sivulla 58 ovat vierekkäin vertailtavina vuosien 2003, 2004 ja 2005 talousarvioluvut perusopetuksen osalta sekä arviot vuosille 2006 ja 2007. Vuoden 2005 talousarviossa perusopetuksen nettomenot ovat 10 240 euroa pienemmät kuin vuonna 2004. Kolmen koulun lakkautuksesta saatu säästö on siis vähän yli 10 000 euroa. Runsas kolme tonnia koulua kohti. Halpoja ovat kyläkoulut Mäntyharjussa. Säästö ei näy myöskään vuosien 2006 ja 2007 arvioluvuissa vaan niiden loppusummat ovat vuoden 2005 tasolla.

Koulukohtaisten talousarvioiden tutkiminen tuo lisää valoa asiaan. Siellä säästöt näkyvät, lakkautettavien koulujen kohdalla tietenkin vasta syyslukukauden osalta seuraavasti: Asema 81 310, Halmeniemi 47 170 ja Mynttilä 57 800 eli yhteensä 186 280 euroa.

Jotenkin tämä summa matkan varrella hupenee, koska nettomenoissa siitä on jäljellä vain kymppitonni. Koulukohtaisten talousarvioiden nettosummat kertovat tästä lisää mielenkiintoisia asioita: toimintaan jäävistä perusopetuksen kouluista neljä osallistuu säästö-

Raijaliisa Ylöstalo ja Juha Juurikkala epäilevät koulusäästöjä.

talkoisiin ja kolme ei. Kirkonkylä säästää 880, Toivola 11 410 ja Varpanen 20 150 euroa. Säästöjen sijaan lisämäärärahoja on budjetoitu seuraaville kouluille: Kyttälä 121 770, Leppäniemi 6980 ja yläaste 72 730 euroa.

On ymmärrettävää, että Kyttälän koulu saa lisää rahaa, koska sinne siirtyy lakkautettavista kouluista kymmeniä oppilaita opettajineen. Mutta siihenkö tarvitaan 121 770 euroa eli esimerkiksi Halmeniemen koulun koko vuoden 2004 käyttömenoja vastaava summa (121 750 e)?

Miksei yläaste osallistuu säästötalkoisiin? Kolmen koulun lakkauttaminen ei tuo sinne yhtään ainoaa oppilasta enempää kuin olisi muutenkin tullut? Silti lisärahaa yli 70 000 euroa.

Entäs Leppäniemi? Lisärahaa liki seitsemän tonnia. Ei sinnekään ole lisää oppilaita tulossa.

Ainoa koulu Kyttälän lisäksi, johon olisi odottanut määrätahojen lisäystä on Toivola, johon ennakkotietojen mukaan osa Mynttilän oppilaita siirtyy. Silti Toivola säästää yli kymppitonnin.

Mitenkähän se mahtaa hoitaa Mynttilästä mahdollisesti siirtyvät oppilaansa?

Koulujen lakkautuksen piti säästää kunnan menoja. Niin ei käynyt. "Kipeät päätökset" siis tehtiin turhaan? Tai jostain aivan muusta syystä.

Mutta ehkä vielä itse näitä talouslukujakin enemmän ihmetyttää se, että tällainen budjetti a) on ollut otsaa tehdä, b) kehdataan tuoda kaiken sen koulujen lakkauttamiskohun jälkeen valtuustokäsittelyyn ja c) yksikään valtuutettu tai luottamusmies ei millään tavalla puutu asiaan vaikka luvut ovat selkeästi painettuina budjettikirjan sivun 58 ylälaitaan.

Jos johtaja antaa ohjeen säästää koviakaan keinoja kaihtamatta, luulisi hänen myös pitävän huolta, että asetettuun päämäärään päästään. Tai ainakin pitää olla tosi hyvät perusteet miksei annettua ohjetta tarvitsekaan noudattaa.

Sellaiset perusteet tulee kertoa kuntalaisille (=maksajille) jo asian käsittelyvaiheessa. Oma-aloitteisesti. Ilman Pro Kunta -liikettä! Ja viimeistään NYT!

Raijaliisa Ylöstalo

Halmeniemeläiset eivät luovuta kouluasiassa

pu
3.2.2005

Heli Mäki-Laurila

Halmeniemellä ei ole annettu periksi kouluasiassa. Juha Juurikkala selvitti koulutalannetta tiistai-iltaisessa Mäntyharjun Itäisten kylien kyläkokouksessa.

- Mukavaa olisi, jos olisi esittäisi vaihtoehtoja, mutta kurjuutta kummenpaa ei ole, aloitti Juurikkala.

Opetushallituksessa yksiopeettajaisesta koulumallista puhumassa käynyt Juurikkala totesi, että kiinnostusta malliin riittää.

Yhdysluokkaopettamisen pilottikokeilu on alkamassa vasta vuonna 2006, joten vaarana on, että Halmeniemellä ei ole enää koulua, jota tarjota kokeiluun.

Vaikka koulu hyväksyttäisiin kokeiluun, taloudellinen tuki on pientä. Valta-kunnallisesta kokeilusta toivotaankin perustetta sille, että koulua ei kunnan toimesta lakkautettaisi.

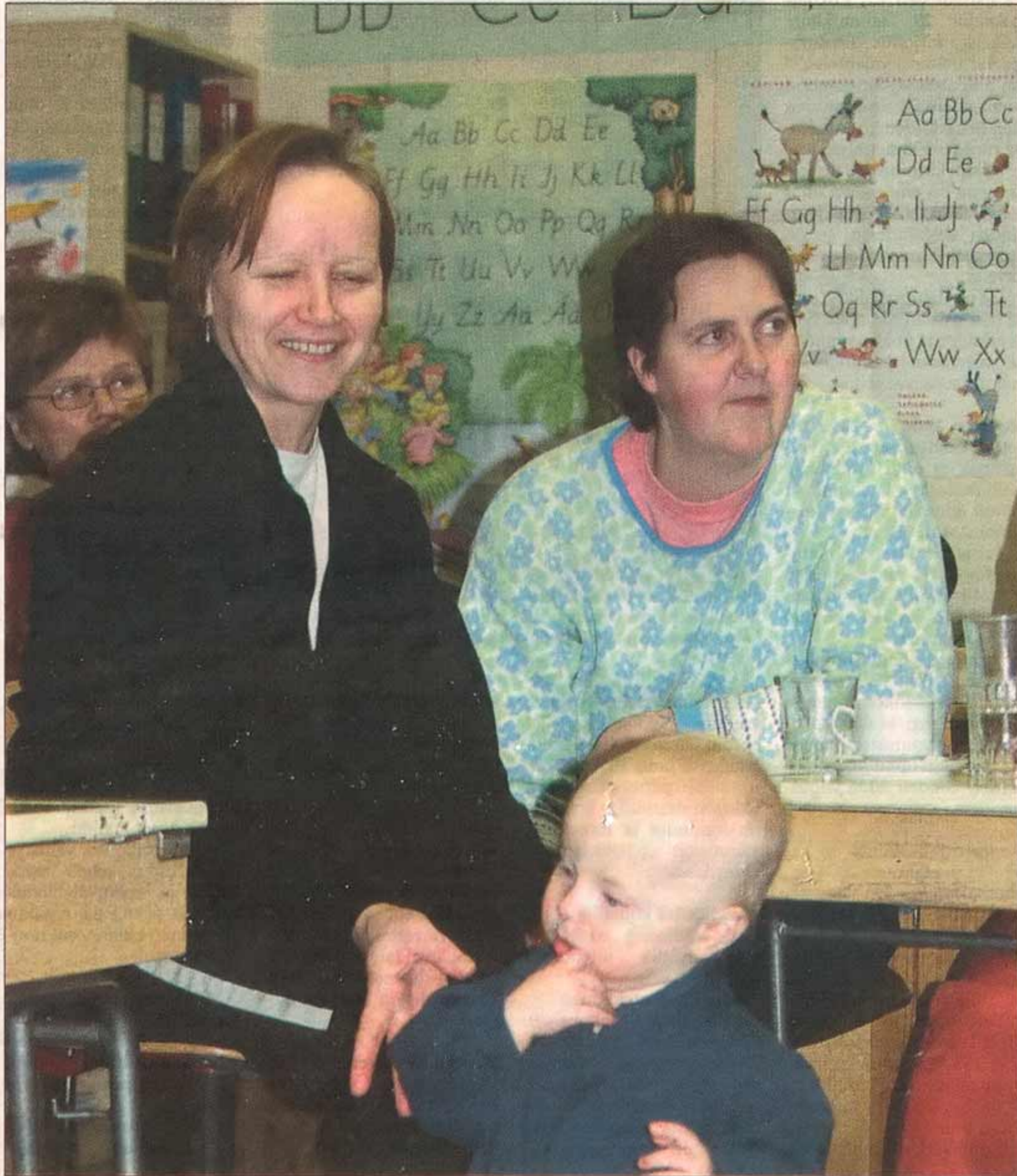
- En ole kuullut, että toimenpidekieltoa olisi missään määrätty, totesi Juurikkala hallinto-oikeuteen jätetystä valituksesta, vaikka Halmeniemellä toimenpidekieltoon tiukasti uskotaankin.

Mäntyharjun maaseutuasiames Eino Vähätiitto kertoi kylätoiminnan kuulumisia. Järvi-Suomen kylien hallitukseen kuuluva Vähätiitto uskoo, että parin vuoden kuluttua valtio avustaa kyliä taloudellisesti paljon enemmän kuin nykyään.

Kokouksessa hyväksyttiin viime vuoden toimintakertomus. Tänä vuonna seuraavat tapahtumat ovat maaliskuussa pidettävät Somura ja Kylien kehittämisseminaari.

Kyläkokous valitsi kylätoimikuntaan kaksi uutta jäsentä entisten lisäksi, jotta mukaan saadaan uusia kasvoja. Valituiksi tulivat Matti Christensen ja Mervi Björk. Tilintarkastajina jatkavat Tenho Lyllys ja Jaakko Kinna-lampi.

Kotisivu- ja tiedotustoimikuntaan valittiin Matti

Halmenimen kyläkokouksessa oli väkeä vauvasta vaariin. Nuorinta polvea edusti vuoden ja kolmen kuukauden ikäinen Valteri Björk. Takana Leila Lavikka (vas.) ja Teija Salonrinne.

Christensen, Sari Lantta ja Päivi Kapiainen. Asunto- ja tonttitoimikunnassa ovat Leena Kapiainen, Aulikki Hostila, Tuija Aarnio ja Mat-

ti Kapiainen. Myllyn kehittämistoimikuntaan nimettiin Matti Kapiainen, Raimo Nikki, Ilkka Okkonen ja Erkki Kauppinen. Seminaa-

ritoimikunnassa ovat Marita Mattila ja Sari Tompuri, kesäkaverikerhon toimikunnassa Aulikki Hostila, Sirpa Ihonen ja Mervi Björk. Kou-

lutoimikuntaan valittiin Juha Juurikkala, Tuija Aarnio ja Matti Christensen. Toimikuntaan on vapaapäisy kaikilla kiinnostuneilla.

Kuka päättää?

PU 10/2 -05

Esitimme Pitäjänuutisissa 27. tammikuuta kysymyksen siitä, mihin ovat kolmen kyläkoulun lakkauttamisesta saadut säästöt kadonneet. Luettuamme Mäntyharjun korkeimpien kouluviranomaisten "vastauksen" olemme yhä ymmällämme.

Koulujen lakkauttamisesta pitäisi syntyä säästöä. Kun verrataan vuosien 2004 ja 2005 peruskoulujen talousarvioita, on kuluvan vuoden loppusumma kuitenkin vain 10 240 euroa pienempi kuin edellisen.

Vastauksen mukaan syynä on "yleisen kustannustason nousu". Melkoinen nousu,

kun se edellyttää kolmen koulun lakkauttamista.

Koulujen vuosittaiset erot taas selittyvät "henkilöstö- ja kuljetustarvemuutoksilla". Mitähän nuo muutokset yläasteellakin ovat, kun maksavat yli 70 000 euroa?

Jokainen, joka on perillä kunnallisen talousarvion valmistelusta, tietää, että noin se tapahtuu: rakennetaan ylisuuri budjetti, jotta on mistä tinkiä, kun punakynä käy.

Tässä on koulutoimi onnistunut. Peruskouluille on saatu lähes edellisvuoden suuruinen budjetti.

Mitä "voitolla" on tehty?

Selkeä tulonsiirto haja-asutusalueiden kouluista taajaman hyväksi. Omituista on myös tehdä "tietoinen päätös sijoittaa siirtyvät kustannukset yhden koulun, Kyttälän, talousarvioon".

Entäs jos lakkautettujen koulujen oppilaiden aiheuttamat kulut ovatkin pienemmät kuin tuo "siirtyvien kustannusten" potti? Normaalisti tuollaisille kustannuksille perustetaan oma momentti, jonka lautakunta jakaa myöhemmin tarpeiden mukaisesti.

**Raijaliisa Ylöstalo
Juha Juurikkala
Pro Kunta -liike**

Halmeniemen asukkaat jatkavat protestointia

Lakkautetulle koululle ilmoitet- tiin vielä uusia oppilaita

Heli Mäki-Laurila

Halmeniemen kouluun ilmoitettiin edelleen ekaluokkalaisia, vaikka koulussa eletään kunnanvaltuuston päätöksen mukaan viimeistä lukukautta ja syksyllä halmeniemeläislästen lähikoulu on Varpasessa.

- Kyllä niitä oli melko runsaasti. Osa vanhemmista pelaa yhden kortin varassa, kun pitää itsestään selvänä, että Halmeniemen koulu jatkaa, sanoo koulutoimenjohtaja Tuomo Penttinen Halmeniemelle ilmoittautuneista.

Halmeniemelle ilmoittautuneille lapsille osoitetaan koulupaikaksi Varpasen koulu.

Kuntaliiton juristin mukaan koulupaikan osoitus ei ole sellainen toimenpide, joka tekisi Kuopion hallinto-oikeudelle jätetyn oikaisuvaatimuksen aiheettomaksi. Sen sijaan koulun myyminen sellainen olisi, Penttinen perustelee.

Toissijaista koulupaikkaa ei haettu lakkautettavista Aseman, Mynttilän ja Halmeniemen kouluista huolimatta normaalia enempää.

- Niissä ei ollut suuria yläläytyksiä. Muutamia hakemuksia, jossa toissijaiseen kouluun haetaan lähikoulun sijaan koulumatkan perusteella tai sen perusteella, että sisarukset käyvät toista koulua, Penttinen sanoo.

Mäntyharjussa kouluun ilmoittauduttiin maaliskuun 22. päivä mennessä ja toissijaiseen kouluun haku päättyi maaliskuun viimeisenä päivänä.

KUTSU

7/4-05

Halmeniemen koulun
kannatusyhdistyksen
perustavaan kokoukseen
lauantaina 9.4.2005 klo 15
Halmeniemen seurojentalo
Halmelassa.

Tuija Aarnio ja
Matti Christensen

Halmelan pöydän ääressä perustettiin Halmeniemen kylän kehittämissyhdystys, jonka hallituksen puheenjohtajaksi valittiin perustamiskokouksessa Matti Christensen (vas.) Tuija Aarnio ja Matti Kapiainen valittiin varajäseniksi ja varsinaiseksi jäseneksi Mervi Björk.

Halmeniemi valmistautuu jo yksityiskouluun

PU 14/4 05

Heli Mäki-Laurila

Halmeniemellä varaudutaan jo yksityisen koulun perustamiseen, mikäli koulu ei muilla ehdoilla voi jatkua. Vaihtoehtoja jatkamiselle nähdään tässä vaiheessa kolme. Lakkauttaminen ei näihin kolmeen kuulu.

Lauantaina Halmeniemellä perustettiin kylän kehittämissyhdystys, jonka ensimmäinen tehtävä on kouluasian hoitaminen. Koulun ylläpitämisen lisäksi kehittämissyhdystys voi tuottaa muitakin palveluita ja hallinnoida hankkeita.

Perustettu yhdistys pyrkii neuvottelemaan kunnan kanssa vaihtoehtoisista jatkotavoista. Ensimmäinen vaihtoehto on se, että koulu jatkaa nykyiseen malliin kaksiopeettajaisena ja kunnan ylläpitämänä. Toinen vaihtoehto on kunnan ylläpitämä yksiopeettajainen koulu ja kolmas yksityinen koulu, jonka toiminta perustuu kunnan kanssa tehtyyn sopimukseen.

- Jos kouluasia saadaan uudeen byrokratian rattaisten läpi, valtuuston voimasuhteet ovat sen verran muuttuneet, että lopputulos saattaa olla toinen, totesi kokousta vetänyt Matti Christensen.

Yksiopeettajaisen koulun vetäjäksi on jo lupautunut Juha Juurikkala.

Kyläkoulun lakkauttamispäätöksestä tehtyä hallintovalitusta käsitellään parhaillaan Kuopion hallinto-oikeudessa. Päätöstä valituksesta odotetaan kesän aikana.

Jos hallinto-oikeudesta tulee myönteinen päätös, jatkuu koulu kuten ennenkin niin kauan, että lopettaminen on valmisteltu ja käsitelty uudelleen.

- Sitä ei voida kuitenkaan jäädä odottamaan, kiteytti Christensen tilanteen.

Hyvää neuvotteluyhteyttä kuntaan ja rakentavien vaihtoehtojen tarjoamista korostettiin useamman kerran yhdistyksen perustamiskokouksessa. Yksityisen koulunkin perustaminen vaatii

onnistuaakseen, että kunta on myönteinen hankkeelle.

- Kyläläiset ovat toimineet kunnassa vastuullisesti ja kehittäneet itse aktiivisesti kylää. Tämähän on kunnalle tietynlainen tarjous uudeltaisesta palvelutuotannosta, totesi Marita Mattila yksityiskoulun mahdollisuuksista.

Koulun säilyttämistä Halmeniemellä perustellaan maantieteellisellä sijainnilla, muuttovoitolla ja vähäisillä säästöillä.

- Ennen vuoden 2006 valtionosuusuudistusta koulun lakkauttamisesta arvioituista säästöistä toteutuu vain puolet. Näin arvioi valtuustoseminaarissa Kuntaliiton varatoimitusjotaja Timo Kietäväinen. Uudistuksen jälkeen kunta saa tietyn summan per oppilas koulujen lukumäärästä riippumatta, totesi Mattila.

Jos yksityiskoulu perustetaan, saa yhdistys valtionosuudet kunnan sijaan.

- Yksityinen koulu on realistinen vaihtoehto edellyttäen, että

kunnan kanssa saadaan sopimus. Valtionhallinnosta haetaan yksityiskoululle lupa, joka on yleensä läpihuutojuttu, silloin kun kunta on asiassa mukana, kertoi Juurikkala.

Yksityiskoulujen valtion apu per oppilas on Juurikkalan mukaan tällä hetkellä vähän suurempi kuin julkisella puolella. Taloudellisesti yksityiskoulun toiminnalle ei ole estettä, etenkin jos valtionapu jaetaan uudistuksen jälkeenkin samalla periaatteella.

Yhdistystä ei haluttu nimetä pelkäksi koulun kannatusyhdistykseksi, koska muitakin tehtäviä rekisteröidylle yhdistykselle todennäköisesti löytyy. Perustamiskokouksessa oli läsnä 17 kyläaktiivia.

Kehittämissyhdystyksen hallitukseen valittiin puheenjohtajaksi Matti Christensen ja jäseniksi Leena Kapiainen, Mervi Björk, Ari Juntunen ja Leila Ropponen. Varajäsenet ovat Tuija Aarnio ja Matti Kapiainen.

Heikki Vaskelainen: Halmeniemen kouluasia nopeasti käsittelyyn

Heli Mäki-Laurila

Halmeniemen koulun jatkamisvaihtoehtoja esiteltiin maanantaina kunnan virkamiehille, tai olisi esitelty, jos heitä olisi paikalla ollut. Yksiopettajaisesta koulusta keskustelivat koulutuslautakunnan puheenjohtaja Erkki Liukkonen, keskustaryhmän puheenjohtaja Raimo Leppäkumpu, Marita Mattila ja myöhemmin tilaisuuteen ehtinyt kunnanhallituksen puheenjohtaja Heikki Vaskelainen.

- Kunta on tehnyt päätökset vanhojen mallien mukaan. Kahta viimeistä esitystä ei ole käsitelty ollenkaan ja se on syytä ottaa kunnan hallinnossa huomioon, totesi Heikki Vaskelainen Halmeniemen kannatusyhdistyksen esitykseen koulun säilyttämisen vaihtoehtoista.

Yksiopettajainen koulu joko kunnan ylläpitämänä tai yksityiskouluna pitää saada nopeasti, vielä tänä keväänä lautakunnan, hallituksen ja valtuuston käsittelyyn, katsoi Vaskelainen.

Raimo Leppäkumpu totesi, että koska koulun lakkauttamisesta tehdystä hallintovalituksesta ei ole tullut vielä päätöstä, on koko prosessi kesken ja kunnan vaikea lähteä neuvottelemaan muista vaihtoehtoista.

- Eikö kunnalle olisi edullisempaa, että vaihtoeh-

Raimo Leppäkumpu ja Erkki Liukkonen kuuntelivat Halmeniemen kehittämissyhdistyksen näkemyksiä koulun jatkamisesta. Vasemmalla Tuija Aarnio kehittämissyhdistyksen hallituksesta.

to olisi jo valmiiksi pohdittu, eikä koulun tarvitsisi missään tapauksessa jatkaa kaksiopettajaisena, kysyi Sari Tompuri.

- Kouluverkkokokousmyöskin kanssa on painittu ainakin 10 vuotta ja nyt tämä prosessi on jollakin tavalla päätöksessä, katsoi Erkki Liukkonen.

Liukkonen näkee, että aloitteen kouluasian uudelleen käsittelyyn tulee lähteä korkeammalta taholta kuin

lautakunnasta.

Vaskelainen uskoo suurimman kynnyksen olevan siinä, halutaanko asiaa lähteä käsittelemään uudelta pohjalta.

Opetushallitus on käynnistämässä vuonna 2006 koekielua, jossa etsitään vaihtoehtoja yhdysluokkaopetukseen.

- He olivat hyvin kiinnostuneita yksiopettajaisesta mallista. Jos Mäntyharju ei

tätä toteuta, joku naapurikunta nappaa sen varmasti, uskoo Juha Juurikkala.

- Malli toisi varmasti positiivista julkisuutta koko kunnalle, jatkoi Matti Christensen.

Kehittämissyhdistys päätti jättää sekä kuntaan että koulutuslautakunnalle aloitteen asian käsittelemisestä.

Valtuutetuille vaihtoehtoja ja kustannuksia esitellään vielä tänä iltana.

Halmeniemen koulupäätös kaatui muotovirheeseen

Heli Mäki-Laurila

Halmeniemen koulun lakkauttamisesta kunnanvaltuustossa 15. marraskuuta tehty päätös kaatui kuulemisvirheeseen. Päätös kumottiin asian valmistelussa tapahtuneen menettelyvirheen johdosta.

Kuopion hallinto-oikeus toteasi, että hallintolain 41 pykälän toisen momentin mukaan muiden kuin asianosaisten kuuleminen oli puutteellinen.

Koulun lakkauttaminen koskee siis hallinto-oikeuden mukaan laajempaa ryhmää kuin oppilaiden vanhempia ja koulussa työskenteleviä, joten muitakin olisi pitänyt asiassa kuulla.

Halmeniemen koululla järjestettiin asiasta vanhempainilta 3. marraskuuta, totesi kunnanhallitus valitukseen antamassaan

vastineessa. Tieto vanhempainilasta tuli kotiin edellisenä tai samana päivänä oppilaiden mukana lähetetyllä lapulla.

41 Pykälän mukaan muille kuin asianosaisille on varattava mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn tavoitteista ja lähtökohdista, jos päätöksellä on huomattava vaikutus heidän elinympäristöönsä, työntekoon tai muihin oloihin. Lisäksi ihmisillä on oltava mahdollisuus kertoa mielipiteensä asiasta.

Asian vireilläolosta ja vaikutusmahdollisuuksista on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

Mäntyharjun kunnassa asiaan ottaa kantaa kunnanhallitus. Koulu-toimenjohtaja Tuomo Penttinen

näkee, että vaihtoehtoja kunnalla on kolme.

Hallitus voi todeta, että hallinto-oikeuden päätös oli tällainen ja jatkaa Halmeniemen koulua kaksiopeettajaisena.

Toinen vaihtoehto on, että kunnanhallitus laittaa lakkauttamisprosessin uudelleen käyntiin. Jos hallitus katsoo, että hallinto-oikeuden päätös ei vastaa sen näkemystä tapahtuneesta, se voi valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tuomo Penttinen hämmästelee sitä, että Kuopion hallinto-oikeus ei ottanut kantaa siihen, miten laajalti kuulemisen olisi pitänyt tapahtua.

- Meidän rajaus oli liian suppea. Mielenkiintoista olisi tietää, että mikä on oikea tulkinta laista. Sekin on siis mahdollista, että

jos järjestetään uusi kuulemistilaisuus, sekin saattaa olla vielä liian suppea, Penttinen pohtii.

Muihin valituksessa olleisiin asioihin hallinto-oikeus ei ottanut sen tarkemmin kantaa.

- Kun päätös karahti jo alkumetreille, muihin asioihin ei oikeastaan voikaan ottaa kantaa, sanoo asian esittelijä Toni Sarivirta.

- Hallinto-oikeus käsittelee päätöksenteon aikajärjestyksessä. Mikäli kuuleminen on mennyt lain mukaan, katsotaan päätöksenteko, siitä esteellisyydet ja niin edelleen, hän jatkaa.

Halmeniemen koulun puolustajat hakivat koulun lakkauttamispäätökselle täytäntöönpanokielltoa, mutta sen hallinto-oikeus hylkäsi maaliskuussa.

Vapaa kyläkoulu elää yhteis- hengellä ja talkootyöllä

8/2005
PU

Henry Parta

Moni asia oli toisin tiistaiamu-
na koulujen avattua jälleen oven-
sa. Aseman ja Mynttilän kouluja
viime vuonna käyneet suunnisti-
vat uusiin opinahjoihin. Halme-
niemellä koulurakennus on van-
ha tuttu, mutta muuten uuteen
lukuvuoteen lähdettiin aivan uu-
delta pohjalta.

Pitkään jatkunut nahina Hal-
meniemen koulun tulevaisuudes-
ta on eräänlaisessa asemasotati-
lanteessa odotellen Korkeimman
hallinto-oikeuden ratkaisua.
Omanalaisensa torjuntavoiton
halmeniemeläiset ottivat kunnas-
ta aloittamalla kylässä kotikou-
lun, Halmeniemen vapaan kylä-
koulun.

Kotikoulu on talkootyön voi-
mannäyte, sillä kunnalta ei rahaa
hankkeeseen tipu. Koulukiinteis-
tön käytöstä kyläläiset maksavat
400 euroa kuussa vuokraa, ope-
tusvälineet on saatu pääosin lah-
joituksin, oppilaiden äidit teke-
vät lounaat ja opettajana toimiva
Juha Juurikkala ei ota työstään
palkkaa.

Vuokranmaksu herättää hie-
man tyytymättömyyttä, sillä kun-
ta saa vuokratuloja myös kiinteis-
tössä olevasta asunnosta. Koululla
toimii myös kansalaisopiston toi-
mipiste ja koulutalkoolaiset pitä-

vät huolta myös kunnan koulun
pihalla olevasta jätepiesteestä.

Kotikoulun perustamisessa vahvas-
ti mukana ollut kylätoimikun-
nan jäsen Matti Christensen ker-
too tulojen kertyvän isommista ja
pienemmistä puroista. Myyjäiset,
arpajaiset ja huutokauppa tuovat
oman osansa ja yksi suuri lahjoit-
us on saatu yksityiseltä henkilöl-
tä.

- Materiaalit on saatu lahjoi-

tuksina. Kun selvisi, ettemme
saa käyttää kunnan kopiokonet-
ta, tarjottiin meille heti kahta ko-
piokonetta lahjaksi. Lahjoitusten
määrä on yllättänyt, sanoo Chris-
tensen, joka itse on muun muassa
laittanut saadut tietokoneet käyt-
tökuntoon.

Christensen korostaa lähtö-
kohdan koulunpidolle olleen sen,
että se ei maksa vanhemmille tai
lapsille mitään, aivan kuten kun-
nan ylläpitämissäkin kouluissa.

- Kaikki vanhemmat ovat kui-
tenkin halunneet tehdä talkoita,
kuka enemmän, kuka vähemmän
tilanteen mukaan.

Hirveän hauskaa, kuvasi opettaja Juha
Juurikkala tunnelmiaan tiistai-
amuna 13 oppilaansa kävellessä
ovesta sisään.

Juurikkala tekee 42 kilometrin
työmatkansa bensakustannuksin,
palkkaa hän ei opetustyöstä ota.

- En ole katuvainen henki-
lö, mutta toki yhdessä vaiheessa
pohdin, että miksi uhraan vapaa-
herran päivät tähän. Kun koulun-
alku tuli lähemmäksi, niin ne aja-
tukset haihtuivat. Tämän kylän
henki on mieltä nostattava, siinä
on sellaista näyttämisen halua: te-
ette tätä koulua nurin saa.

Lapsia koulussa on sen verran,
että Juurikkala sanoo jokaisel-
le riittävän ruhtinaallisesti aikaa.
Kun hän aikanaan aloitti opetta-
jana, opetettavia oli 37.

Juurikkala harmittelee kun-
nan suhtautumista kotikoulun pitä-
jiin, osan lukittujen ovien taakse
jätetystä opetusmateriaalista oli-
si hänen mukaansa aivan hyvin
voinut jättää halmeniemeläisten
käyttöön.

Myös keittiöhenkilökunnal-
la oli toiveita kunnan suuntaan,
keittiön wc kun oli tukevasti lu-
kossa kouluvuoden alkaessa.

Melkoinen mediatapahtuma

Henry Parta

Jos Mäntyharjun päättäjät alle-
kirjoittavat vanhan sanonnan
"kaikki julkisuus on hyvää julki-
suutta", on Halmeniemen koulun
lakkautus upponnut hedelmälli-
seen maaperään.

Halmeniemen koulukapina on
saanut laajaa julkisuutta maa-
kunnassa ja myös sen rajojen ul-
kopuolellakin. Kuluvaan viikon
aikana Halmeniemen kouluti-
lanteesta on kirjoitettu ainakin

Helsingin Sanomissa, Savon Sa-
nomissa ja Maaseudun Tulevai-
suudessa.

Tiistaina kotikoulun aloitusta
olivat ikuistamassa tv-kuvaajat
Yleisradiosta ja MTV3:sta. Lop-
puviikolla odotetaan Ilta-Sano-
mien toimittajaa tekemään juttua
viikonlopun Plussa-liitteeseen.

Paitsi aiheen kiinnostavuuden
takia, osasy tiedotusvälineiden
aktiivisuudelle varmaan on ollut
myös halmeniemeläisten tehokas
tiedotustoiminta.

Tutkimus- pyyntö Asemankoulun lakkauttamisesta

Henry Parta

Jälkikuohut Mäntyharjun koulu-
jen lakkautuksista eivät ota laan-
tuakseen. Asemankoulun lakkau-
tuksesta on tehty tutkimuspyyntö
oikeuskanslerille.

Tutkintapyyntö on tehnyt
Ano Väisänen. Hän pyytää oi-
keuskansleria tutkimaan, onko
Mäntyharjun kunnanhallitus tai
mahdollisesti valtuusto toiminut
kuntalain tai hyvän hallintotavan
vastaisesti jättämällä käsittele-
mättä kuntalaisten vetoituksen
Asemankoulun alaluokkien säi-
lyttämisestä.

Vetoamiseen kerään noin
350 allekirjoitusta keväällä 2004,
jonka jälkeen se luovutettiin kun-
nalle.

Kunnanvaltuusto päätti saman
vuoden marraskuussa lakkauttaa
Asemankoulun.

Halmeniemellä koulu toimii tällä hetkellä kyläläisten ja opettaja Juha Juurikkalan talkoovoimin.

Kho:n päätöksestä kahdenlaisista tulkintaa

Kho:n mielestä ei ole päätöstä, jonka voisi panna täytäntöön

Henry Parta

Korkein hallinto-oikeus on päättänyt jättää tutkimatta viiden halmeniemeläisen tekemää Halmeniemien koulun lakkauttamisen täytäntöönpanon kieltämistä koskevan hakemuksen.

Kho:n mukaan Kuopion hallinto-oikeuden kumottua Mäntyharjun kunnan päätöksen koulun lakkauttamisesta ei ole olemassa enää päätöstä, jonka

täytäntöönpano voitaisiin kieltää.

Korkeimman hallinto-oikeuden kanta on herättänyt hämmennystä varsinkin kunnan suunnassa. Yhteyttä on otettu kuntaliittoon, mistä on haettu tulkintaa päätökselle.

Asiaa voidaan tulkita niin, että kunta ei olisi saanut jatkaa lakkauttamiseen johtavia toimenpiteitä Kuopion hallinto-oikeuden jälkeen.

Kuntaliiton tulkinta puolestaan on, että täytäntöönpanoa voidaan jatkaa valitusprosessin ollessa kesken.

Mäntyharjun kunnan tekemä valitus Kuopion hallinto-oikeuden päätöksestä

on vielä kierroksessa Korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Jos Kuopion hallinto-oikeuden päätös pysyy voimassa myös ylemmässä oikeusasteessa, johtaa se hallintojohtaja Kristiina Järvenpään asian uudelleen käsittelyyn.

- Kysehän on tällä hetkellä muotovirheestä. Hallinto-oikeudet eivät voi ottaa kantaa siihen, miten opetus kunnissa järjestetään, huomauttaa Järvenpää.

- Lopullinen ratkaisuhan on sitten tietysti nykyisillä päättäjillä.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä jättää tut-

kimatta halmeniemeläisten valitus on selkeästi ilmaistu, ettei ole olemassa sellaista päätöstä, jonka kunnanhallitus voisi panna täytäntöön.

Yhden valituksen tekneistä, Matti Christensenin mielestä Korkeimman hallinto-oikeuden päätös on varsin yksiselitteinen.

Halmeniemellä ei jääty odottelemaan kädet tasakuissa tulevia päätöksiä, vaan kylällä aloitettiin elokuussa Halmeniemien vapaa kyläkoulu 13 oppilaan ja opettaja Juha Juurikkalan voimin.

Mäntyharjun kunnanhallitus käsittelee Korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä tänään.

Oppia voi saada pellollakin

PU 22/9 -05

Halmeniemen vapaan kyläkoulun oppilaat ottivat etäisyyttä teoriaopiskeluihin ja lähtivät tänne torstaina perunapellolle. Aikanaanhan koululaisilla oli jopa lyhyt perunannostoloma Suomessa.

Ismo Tamminen huudatti ja Matti Christensen toimi roudarina.

Huutokauppa sujui huumorilla Halmelassa

PU 22/9-05

Pitäjän uutiset

Syksyisen kuulas lauantai kokosi Halmelaan huutokaupoista ja syksyisestä yhdessäolosta innostuneita ihmisiä. Varsinaisiksi hitituotteiksi osoittautuivat vanhat venemoottorit, kalusteet ja antiikkiset lastenvaunut. Hyväntuulinen tapahtuma saa jatkoa talvemmalla.

Huutokaupan järjestäjillä oli suu messingillä jo ennen tilaisuuden alkua. Sähköpostissa oli tullut Halmeniemen alueen kehittämissyhdistyksen puheenjohtaja Matti Christensenille viesti Puolasta. Talko-nimistöimittaja on tulossa tänään juttua Suomeen asiastaan eli te- talkoita Halmenie-

melle.

Yhteys oli löytynyt Varso- lan Suomen-suurlähetystön kautta. Talko saa takuuvar- masti kutsun saapua teke- mään talkoita kyläläisten kanssa, ja hommaa piisaa, kyläaktiivit naureskelivat.

Kehittämissyhdistyksen järjes- tyksessä toisessa huutokau- passa meklarin mailaa hei- lutteli mikkeliäinen Ismo Tamminen. Hän karjahteli leppoisesti väkeä olemaan hiljaa ja huutamaan. Kym- meniltä yksityisiltä lahjoit- tajilta saadut tavarat hu- penivat vauhdikkaasti, ja hintataso säilyi tasaisena.

Antiikkitavarat, kuten vanha venemoottori, lasten- vaunut ja lasiesineet, kiin- nostivat yleisöä erityisesti.

Kahvion emäntien leipo-

mat pikkupizzat ja puoluk- kapiirakat hävisivät nekin parempiin suihin. Kirppari- pöydällä oli tarjolla pienem- pää tavaraa mukuloiden makuun. Myyntipöydältä voi hankkia kotiin viemi- siksi syksyn antimina muik- kuja, luumuja ja omenoita.

Arpajaispalkinnot olivat tällä kertaa lahjoittaneet maakunnan yritykset ja yh- teisöt. Tapahtuman tuotto käytetään lyhentämättömä- nä Halmeniemen Vapaan Kyläkoulun hyväksi.

Seuraavan kerran tem- paistaan hyväntekeväisyys- konsertilla Mikkelissä 8. lokakuuta Caramel-ravin- tolassa, missä esiintyy myös kylän oma Lahjomatto- mat levytyskokoonypan- saan kahden muun yhtyeen kanssa.

VERKON PERUKOILLA

Halmeniemellä kaikki on suurta ja kaunista – netissäkin

Henry Parta

Kunnat ovat itsensä saaneet nettiin kattavasti ja onpa monella kaupunginosalla ja kylälläkin omat sivustonsa. Mäntyharjun kylistä internetissä esittäytyvät ainakin Halmenieniemi, Toivola sekä Enonveden kylät.

Toivola tarjoaa kylän palvelut, nähtävyydet, harrastusmahdollisuudet ja historian tiiviinä pakettina kuvilla höystettynä. Omat sivunsa on Toivolan koululla.

Sivujen ongelma on se, ettei niitä ole vähään aikaan päivitetty. Tapahtumakalenterikin yltyä vain kesään 2004. Esimerkiksi viime aikoina kovasti esillä olleesta vesihuoltolinjasta ja -osuuskunnasta ei löydy mitään tietoa.

Enonveden kylän sivuilla esitellään jokainen alueen kylä lyhyesti, osa valokuvien kera. Alueen palvelut ja kylätoimikunnan jäsenten yhteystiedot ovat selkeästi esillä.

Historiikki-linkki ei vie kyläalueen historian tietojen pariin, vaan kirjallisen historiikin mainokseen.

Viime vuosina sattuneista syistä sängen paljon esillä ollut Halmenieniemi on satsannut

Halmenieniemi tunnetaan jo Italiaa myöten.

sivuihinsa. Ajankohtaista-osiosta löytyvät kaikki

dossier
IL VENERDI

Il futuro viene dal freddo

Vagare in Finlandia, il Paese più avanzato del mondo per le comunicazioni. Cellulari e computer servono per fare scuola, visitare musei, intrattenere relazioni. Ma tutto ciò accade in una stagione che ha mantenuto in sui tradizioni e vede crescere il suo rapporto con la natura.

di ALESSANDRO AFFILIO GIORDANO
Fotografie di MAURO VALLINOTTO

Matti Kaprio
con le nipotine davanti ad uno dei suoi chalet sul lago, nella zona di Tahvela. L'ufficio vanta computer al muro.

31

Toivolan koulu on näkyvästi esillä kylän sivuilla.

mahdolliset tapahtumat ja kylää koskevat uutiset, vieläpä tuoreina.

Halmeniemekin historia tehdään selväksi ja yhteystietoja annetaan niin kylätoimikuntalaisista kuin paikallisista yrityksistäkin.

Sivuston valopilkku löytyy juttuja-otsikon alta. Siellä on esitelty kylän tapahtumia lyhyesti ja kuvien kanssa. Itämäntyharjulaisen vaatimattomuus tulee esille kohdassa "Halmeniemellä kaikki on niin suurta ja kaunista", mistä löytyy muun muassa lehtileikkeitä kyläläisten urotöistä, valokuvia Suomen suurimmasta

lohesta ja tietoa halmeniemeläisten urheilusankareiden (hevoset ja lentopalloilijat) edesottamuksista.

Linkitkin keskittyvät suurimmilta osin Halmeniemeen, muutamien kaupunki- ja kuntasivujen ohella. Suurin osa halmeniemeläisaiheista on jostain syystä Yle Mikaelin juttuja tai haastatteluja.

Enonveden kylän sivut löytyvät osoitteesta sicom.fi/enonvesi/parnamaki.html, Toivolan sivut osoitteesta personal.inet.fi/koti/toivola.koulu/index2.htm, Halmeniemien sivut osoitteesta halmenieniemi.info.

Maallemuutto ja kansainvälisyys muuttavat maaseutua

PU 12.12. 2005

Pitäjänuutiset

Maaseutukuntia on kehitetty viime vuosikymmenet kirkonkylävetoisesti. Jos jatkossa kuntien rajat muuttuvat, jänite nykyisen kuntataajaman ja kylien kehittämisen väliltä voi kadota.

Kirkonkylästä tuleekin vain yksi kylä muiden joukossa. Verkostojohtaja HT Torsti Hyyryläinen Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista uskoo maaseudun mahdollisuuksiin. Maalta ei vain muuteta, vaan sinne myös muuttaa koko ajan uusia ihmisiä, maaseutu kansainvälistyy vaihtuvaa ja kylistä voi tulla hyvinvointipalvelujen tuottajia.

- Muutokset luovat myös istiriitatilanteita, joissa piilee kuitenkin aina toiminnan itä ja mahdollisuus, Hyyryläinen muistuttaa.

Vaikka uutisotsikoissa maaseutu harmaantuu ja väki harvenee, piilossa muhii jo uusi kehitys. Maaseutututkija muistuttaa, että maaseutu on jo muuttunut mosaiikkimaiseksi: mikä pätee yhteen kylään, ei päde toiseen. Suurimmat muutokset näkyvät maallimuutona ja kansainvälistymisenä.

Kaupunkien lähellä oleva maaseutu menestyy. Pääkaupunkiseutua ympäröivälle maaseudulle putkahtelee taloja ja kyläkouluja laajennetaan. Syrjäiselläkin maaseudulla joku kylä kehittyy, vaikka naapurikylä taantuu.

Hyyryläisen mielestä eron tekee se, että menestyväin kylään on muuttanut uutta väkeä tai siellä on ennestään vahva talkootoiminnan perinne.

- On vaikea löytää alue-

kehittämisen välineitä, joilla voisi tuoda isoja alueita kehityksen piiriin. Kunnissa pitää siksi tarttua myös pienen mittakaavan prosesseihin. - Kunnat ovat tähän asti yrittäneet selvittää kehittämällä kirkonkylästä kilpailukykyistä. Tänäpä se ei enää toimi. Rinnalle on otettava monipisteinen strategia, jossa kehitetään tiettyjä kasvavia kyläkeskuksia eli kaikkia niitä, joihin on mahdollista saada uusia asukkaita. Yhdelläkään ydinmaaseudun kunnalla ei ole varaa sanoa ei kiitos yhdelekkään uudisasukkaalle, haluaapa tulija muuttaa mihin tahansa kolkkaan kuntaan.

Kehitys tarkoittaa sitä, että vallitseva kulttuuri lähtee jollakin tavalla muuttamaan tai jokin toinen kulttuuri tulee ja alkaa haastaa vallitsevaa kulttuuria. Tällä hetkellä tämä on nähtävissä maaseudun muutoksessa. Hyyryläinen sanoo, että kun uusia ihmisiä muuttaa maaseudulle, joudutaan miettimään kulttuurien välisiä kohtaamisia ja konflikteja.

- Tällaisia konflikteja on tutkittu paljon muun muassa Iso-Britanniassa. Siellä on kyliä, joiden väestä valtaosa on muualta muuttaneita. Sama tapahtuu Suomessakin pienessä mittakaavassa. Vaikka väki vähenee, uusia tulee koko ajan tilalle.

Suomen kielessä konfliktisanalla on kielteinen kaiku. Torsti Hyyryläinen määrittelee konfliktin viritystilaksi, joka tulee kulttuurien välisessä hankauspisteessä ja voidaan kääntää toiminnaksi.

- Ei kannata odottaa, että konflikti kääntyy itsessään

Maaseutututkija Torsti Hyyryläinen uskoo, että maaseutu ei pelkää autioitua vaan osa kylistä kehittyä kukoistaviksi keitaiksi. Kuva: Mervi Sensio.

vastakkainasetteluksi. Käsitelyeroilla on tapana ruokkia itseään ja kun kaikki vain vahvistavat omaa käsitystään, asiaa on aina vain vaikeampi käsitellä.

Suhtautumistavan pitäisi olla sellainen, että konfliktit ja erilaiset ajattelutavat nostetaan esille. Voidaan tehdä vaikka pienimuotoinen selvitys tai tutkimus, jotta konfliktien paikat huomataan ja niistä voidaan keskustella.

- Muuttajat voivat pitää itsestään selvänä joitakin asioita, joista muu väki ei tiedä. Asia voidaan korjata helposti aktiivisemmalla tiedottamisella. Konfliktien piilottelusta pitäisi päästä. Pikemminkin konfliktit kannattaa nostaa esille toiminnan iduiksi, sillä kehittäminen on konfliktien hallintaa.

Maaseudulla on arvokas kulttuuriperintö. Sadat yhdistykset keskittyvätkin sen vaalimiseen. Torsti Hyyryläinen näkisi tutkijana mielellään, että maaseudulla luotaisiin perinteen rinnalle uutta ja suhtauduttaisiin muutokseen aktiivisesti.

- Jos kulttuurin muutosta ei hyväksytä, se aiheuttaa pysähtyneisyyden tilan. Muuttajille se on suuri pettymyksen paikka. Ideoita ei saisi jättää käyttämättä.

Kansainvälisyys on hiipinyt vähitellen ja huomaamatta maaseudulle ympäri Eurooppaa. Ilmiötä ei vain ole täällä

vielä laajasti huomattu. Torsti Hyyryläinen muistuttaa, että ulkomaalaisissa piilee monia voimavaroja. Kun satoja nuoria opiskelijoita ja eri alojen ammattilaisia tulee marjailoille neljäksi kuukaudeksi poimimaan, heissä piilevät mahdollisuudet pitäisi hyödyntää.

- Tulijat voivat olla insinöörejä, lääkäreitä, potentiaaleja yhteistyökumppaneita omissa ammateissaan. Olisi tärkeää, että poimijat tapaisivat yrittäjiä ja heidät kohdattaisiin tulevaisuuden kumppaneina. Siten voi syntyä monta hyvää bisnessuhdetta.

- Suonenjoella mahdollisuudet on tunnustettu. Myös Haukivuori kelpaisi esimerkiksi vaikka Ranskaan siitä, miten maahanmuuttajat kootetaan niin, ettei siitä synny väkivaltaisia kulttuurikonflikteja.

Kun maaseutu monimuotoistuu, samalla ihmisten kiinnostuksen kohteet laajenevat. Oleellista kylien kehittämisessä olisi taata maaseudulla asuville, uudisasukkaalle, kesäasukkaille ja muille maaseudusta kiinnostuneille yhteisiä kohtaamispaikkoja. Tällaisia voivat olla kesäjuhlat, talkoot ja muut tilaisuudet. On tärkeää, että ihmiset voivat tavata, olla tekemisissä ja puuhata yhdessä. Kannattaa hyödyntää suomalaista talkooperinnettä, jolla on pitkä historia ja vahvat juuret.

- Uskon talkootoiminnan elinvoimaan. Maaseudulla monet haluavat toimia kansalaisyhteiskunnan vapaaehtoisverkostoissa. He kokevat tekemisen mielekkääksi ja näkevät siinä vaikuttamisen mahdollisuuksia. Talkoot on tapahtuma, jossa ihmisten välille syntyy syvempiä liittymäkohtia. Talkookulttuuri voi olla kylälle tietynlainen markkinointivaltikin.

Uusia tapaamisfoorumeja voi rakentaa yhteisten harrastusten ympärille. Tutkimusten mukaan nuorille on tärkeää kansainvälisyys. Koiraj- ja hevosharrastajia löytyy isot joukot niin maaseudulta kuin kaupungista. Todellinen haaste on saada mukaan ihmiset, joilla on ideoita ja myönteinen katsantokanta maaseudun mahdollisuuksiin.

- Mikä tahansa harrastus voi yhdistää ihmisiä. Olen miettinyt, että voisivatko entisaikojen kesäsiirtolat palata hevosharrastajien iloksi?

Kansainvälistyminen muuttaa maaseutua samankaltaisemmaksi kaupungin kanssa. Tästä voisi syntyä myös uudenlaista yhteistyötä ja pohdiskelun paikkoja kaupungin ja maaseudun välille. Torsti Hyyryläinen näkee kummi- ja kumppanuushankkeiden mahdollisuuksia kaupunginosaseurojen ja kylätoimikuntien välillä.

- Kummit ja kumppanuushankkeet ovat hyviä. Esimer-

kiksi Japanissa toimii myös erityisiä kumppanuusyhteyksiä. Siellä pääset kaupungista tietyllä bussivuorolla kumppanuuskuntaan ja voit mennä poimimaan vaikka omenoita nimikko-omenatarhasta.

Hyyryläinen on huomannut, että maaseudun kehittämishankkeissa törmätään erilaisiin rajoituksiin ja rajoihin. Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus on kaikkialla läsnä, ja koko suomalainen yhteiskunta pyörii sen varassa. Kehittämishankkeiden rahoituksessa tämä ei kuitenkaan näy.

Hyyryläinen toivoo, että seuraavalla ohjelmakaudella kehittämishankkeissa voitaisiin ylittää maakuntarajoja. Tärkeää olisi, että kyläyhdistykset voisivat jatkossa saada rahoitusta, vaikka kumppanina olisi kaupunginosaseura toisesta maakunnasta. Ohjelmakaudelle 2007-13 on tulossa vahvoja kansalaistoimintaa tukevia välineitä.

- Kun resursseja ja mahdollisuuksia tulee, se haastaa kansalaisyhteiskunnan ja yhdistykset osallistumaan. Tosin julkinen rahoitus on verovaroin kerättyä ja sen mukana tulevat aina käyttöohjeet. Se byrokratisoi ja normittaa toimintaa.

Hankkeisiin tarvitaan myös omarahoitusosuutta. Kuntatalouden kriisissä sitä on vaikea löytää perinteisistä osoitteista. Hyyryläinen sanoo, että kansalaistoiminta kaipaa yksityistä rahaa tuekseen. Sen puuttuminen on nyt iso ongelma.

- Miksei yhteiskunnallisesti valvetunut yritys voisi tukea aktiivista kylätoimikuntaa koulun ylläpitämisessä tai vanhusten hoitamisessa? Eikö kylätoimintaa voisi tukea siinä kun urheilijoita? Myös säätiöiden laajempi hyödyntäminen kansalaisyhteiskunnan resurssina olisi pohdinnan arvoisen asia.

Kunta- ja palvelurakennemuutos saattaa muuttaa nykyistä taajaman ja kylien kilpailuasetelmaa. Jos nykyinen kuntakeskus lakkaa, kirkonkylästä tulee vain isomman kunnan yksi kylä. Uudessa asetelmassa kylien merkitys hyvinvoinnin tuottajina voi kasvaa.

- Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutussuhde on aina myös valtasuhde. Kunnat syntyivät aikoinaan kansalaisyhteiskunnasta, alhaalta ylös. Kuntauudistuksessaakin pitäisi saada kansalaisten ääni kuuluville. Ei riitä, että eliitti pohtii keskenään asioita, Hyyryläinen muistuttaa.

- Eivätkä kaupungitkaan ole pysyviä. Itä-Saksassa joudutaan sulkemaan kaupunkia, kun ihmiset muuttavat niistä pois. Kun Ruotsissa kuntakokoa suurennettiin, se nosti paikallisidentiteetin merkitystä. Nyt paikallista elinpiiriä pidetään entistä tärkeämpänä.

Koulutuslautakunta seuraa kotikoulun testituloksia

PU
15.12.05

Henry Parta

Mäntyharjun koulutuslautakunta seuraa Halmeniemellä kotiopetuksessa olevien oppilaiden testituloksia. Lokakuussa järjestetyn ensimmäisen testin jälkeen lautakunnalla on tiettyjä huolenaiheita oppivelvollisuuden toteutumisesta.

- Lautakunta haluaa katsoa myös maanantaina olleen toisen testin tulokset ja palata sen jälkeen mahdollisesti asiaan, jos pitkäjänteisempiä ongelmia ilmenee, sanoo koulutoimenjohtaja Tuomo Penttinen.

Lautakunta otti kantaa myös kotiopetuksessa olevien halmeniemeläisoppilaiden huoltajien lähettämään kir-

jeeseen, jossa pyydettiin selvitystä tenttien järjestämisestä. Huoltajat olivat näreissään muun muassa siitä, että ensimmäinen tenttipäivä oli sijoitettu syysloman jälkeiseksi maanantaiksi.

Lautakunnan mukaan tenttiasioissa tulee olla yhteydessä kotiopetuksen käytännön järjestäjään ja kyseisen henkilön matkaesteen vuoksi tenttiä ei pystytty sijoittamaan loka-kuussa aiemmaksi.

Oppilaiden vieminen tenttimään 25 kilometrin päähän Varpasen kouluun ei myöskään saanut ymmärrystä osakseen huoltajilta, varsinkin kun kahden tunnin aikana piti suorittaa 3-5 tenttiä.

Lautakunnan mukaan Varpasessa ei ollut paikalla

ulkopuolisena häiriötekijöinä tentin järjestämiseen kuulumattomia henkilöitä. Myös tenttien sisällöt oli mitoitettu niin, että niistä suoriuduttiin annetussa ajassa.

Omasta valvontavelvollisuutensa todentamisesta lautakunta toteaa, että kotiopetuksessa olevien oppilaiden tenttituloksia ei verrata kunnan opetuksessa olevien oppilaiden suorituksiin.

Yleiset ja ainekohtaiset arvioinnin periaatteet määrittellään opetushallituksen antamissa opetussuunnitelman perusteissa ja Mäntyharjun kunnan perusopetuksen suunnitelmassa.

Kotikoulussa olevien erityiopetusoppilaiden suoritustaso on lautakunnan mukaan myös huomioitu.

Puolalaiset ihastuivat Halmeniemeen

Henry Parta

Puolalaisen toimittajan Leszek Talko'n juttu Halmeniemen kylästä Puolan toiseksi suurimmassa päivälehdessä on saanut aikaan todella positiivista palautetta.

Halmeniemeläisten talkoohenki ja suomalainen luonto ovat vedonneet puolalaisiin.

Leszek Talko kertoo halmeniemeläisille lähettämässään viestissä saaneensa ainakin kolmisenkymmentä kommenttia jutustaan. Talko hämmästelee sitä, että kaikki viestit ovat sävyltään positiivisia.

Yleensä palaute kun on kielteistä ja epämiellyttävää tyyliin "kirjoittajan pitäisi tehdä jotain muuta kuin lehtityötä".

Nyt Talko'n saamat viestit ovat olleet aivan toisenlaisia tyyliin "Toivoisin voivani asua Suomessa", "Kuinka noin ihana paikka voi olla olemassa" tai "Lähden Halmeniemelle".

FINLANDIA BEZ PUKANIA

DF

JUHA rzucił dyrektorowanie dużego gimnazjum w Helsinkach i teraz jest nauczycielem w malarzkiej szkole w Halmeniemi. Uczy za darmo. To jego talkoo

On kehitettävä uudenlaista kylä- ja kansalaistoimintaa

Kyläasiamies
Henrik Hausen
kotiutui
Ruorasmäkeen

Malja-Liisa Koponen

Ruorasmäkeläinen kyläaktiivi, Etelä-Savon kyläasiamies Henrik Hausen toimi ympäristöjärjestöissä 1970-luvulla. Vaikka vuodet ovat vierineet ja hiukset harmaantuneet, kansalaistoimintaan osallistumisen into ei ole laantunut. Hänen nykyinen työnantajansa Järvi-Suomen kylät ry on maakunnan kyläyhdistysten yhteenliittymä.

- Suomalainen yhdistystoiminta on menettänyt jäseniä viimeisten 20 vuoden aikana. Se on vaarallinen kehitys, koska järjestöt ovat tärkeä osa osallistumista ja demokratiaa. Kylätoimintaliike sentään on pitänyt hyvin pintansa, vaikka yksittäisillä kylillä on suvantovaiheensa, sanoo Hausen.

Hausenin mielestä hyvä esimerkki uutta luovasta kansalaistoiminnasta on Halmeniemen kehittämissyhdystys, jolle hän haluaa lahjoittaa merkkipäivänsä muistamiset.

- Halmeniemiellä on hyvä henki päällä. Siellä etsitään ratkaisuja ennakkoluulottomasti ja kokeillaan uutta, yhden opettajan koulumallia ja uudenlaista, oppilaskeskeistä opetusta.

Henrik Hausenin mukaan Halmeniemen koulumalli kelpaisi muuallekin,

koska kunnilla on säästö-paineita koko maassa.

- Uusia järjestelmiä on kehitettävä, niin että tullaan vastaan puolin ja toisin. Vanhemmat ja muut kyläläiset osallistuvat kylänsä kehittämiseen, jos kunta antaa aktiivisuudelle tukensa. Se säästää myös kunnan resursseja.

Henrik Hausen syntyi Lohjan maalaiskunnassa, mutta perhe muutti pian Helsinkiin ja sitten Kauniaisiin, jossa Henrik kävi koulunsa.

Yhdistystoiminta on kiinnostanut Hausenia läpi elämän. Se tuli tutuksi partiossa, sillä hän oli Grankulla Scoutkärissa kaikissa muissa tehtävissä paitsi lippukunnanjohtajana. Sen aika tuli 20 vuotta myöhemmin Pertun Tähtäpartiossa.

Muiden ympäristöaktiivien kanssa Henrik Hausen oli mukana tekemässä kansalaistoiminnan opasta, joka ilmestyi 1980-luvulla.

- Edustuksellinen demokratia ei riitä, tarvitaan laajempaa kansalaisten aktiivisuutta, hän perustelee.

Hausen itse toimi muun muassa Forssan lähellä Kojjärvellä, jossa maaomistajat halusivat kuivattaa matalan lintujärven ja ympäristöaktivistit, Ville Komsietunenässä, tulivat paikalle estämään hanketta.

- Kojjärvi oli uudenlaisen aktivismin synty. Patoja rakennettiin ja kivaus estettiin, minäkin jouduin putkaan yhdeksi yöksi. Kojjärvi-liikkeessä

Henrik Hausen oli mukana tekemässä kansalaistoiminnan opaskirjaa 1980-luvulla.

keskusteltiin paljon myös maaseudun tulevaisuudesta, Hausen muistelee rai-lakkaita nuoruusvuosiensa.

Kojjärvi saatiin rauhoitettua linnuille ja pellot kuivatettiin rakentamalla penkereitä.

Hausen on ylpeä myös siitä, että ympäristöjär-

jestöt saivat estetyksi viidennen ydinvoimalan rakentamisen 1970- ja 1980-luvuilla.

- Nythän viides ydinvoimala on rakenteilla mutta myös energiansäästöön ja uusiutuvaan energiaan suhtaudutaan paljon myönteisemmin kuin 30

vuotta sitten.

Matematiikka kiinnosti Henrik Hausenia koulussa ja hän aloitti sähkötekniikan opinnot Teknillisessä korkeakoulussa. Tekniikka ei kuitenkaan tuntunut omalta alalta vaan maallemuutto alkoi kiinnostaa. Niinpä perhe teki uskaliaan ratkaisun.

- Kävin maatalouslomitajan kurssin ja muuttimme 1984 Eevan kanssa Paistjärvelle silloiseen Heinolan maalaiskuntaan. Viisi vuotta myöhemmin löytyi Ruorasmäestä sopiva talo, jonka kunnostimme ja siirryin Pertunmaalle maatalouslomittajaksi. Pidin tästä käytännönläheisestä työstä kovasti.

Lomittajana Hausen toimi yksitoista vuotta, kunnes lähti opiskelemaan taloustieteitä Jyväskylän yliopistoon 1995. Kandin paperit hänellä on ja maisterin tutkintokin on tarkoitus suorittaa.

Maaseudulla Henrik Hausenia viehättävät rauha ja luonnonläheinen ympäristö, mutta ennen kaikkea ihmisten välinen kanssakäyminen.

- Meidät otettiin hyvin vastaan Ruorasmäessä ja saimme paljon talkoapua. Olemme kasvaneet kiinni kylään ja sen ihmis-yhteisöön. Helsingissä on kyllä mukava käydä, mutta vain käymässä, sanoo Henrik Hausen.

Henrik Hausen täyttää 50 vuotta 24. tammikuuta. Juhlat ovat Pertunmaan nuorisotalolla jo lauantaina.

Lukijat

Lähetä postia: Pitäjänuutiset, PL 5, 52701 Mäntyharju
toimitus@pitajanuutiset.fi, faksi: (015) 346 610

Halmenniemen oppilaat ovat neroja

Luin Luokanopettaja-lehdestä (1/2006) Juha Juurikkalan kolumnin, joka kertoi Halmenniemen oppilaiden tenttitilaisuudesta. Juurikkala kertoi, että tenttiminen tapahtui toisessa koulussa koulupäivän jälkeen klo 14-16. Kaiken huippuna oli tentittävien aineiden lukumäärä.

Kahden tunnin aikana 5-6 luokan oppilaat tenttivät viisi ainetta.

Luokanopettajana ja Kyttälän koulun entisenä oppilaana en voi olla ottamatta kantaa tähän mielestäni epäinhimilliseen tenttimiskäytäntöön.

Itselläni oli viime lukuvuonna 5. luokka ja tiedän tarkalleen kokeiden vaikeustason ja laajuuden. Halmeniemen 5-6 luokan oppilaille jäi 24 minuuttia (normaalisti 45 minuuttia) aikaa tehdä yksi koe.

Tällainen tenttikäytäntö ei todellakaan ole "mahdollisimman lähellä kunnan järjestämässä opetuksessa olevien oppilaiden koekäytänteitä" (koulutuslautakunnan päätösperustelu).

Toivonkin, että Mäntyharjun koulutuslautakunta/koulutoimenjohtaja näkisivät tämän koulukiistan läpi nämä lapset, jot-

Halmeniemen koulun oppilaat joutuvat tenttikäytännön vuoksi eriarvoiseen asemaan muihin koululaisiin nähden, katsoo Pia Pirskanen.

ka yrittävät kaikkensa saadakseen hyviä arvosanoja, vaikka se heille vaikeaksi tehdäänkin.

Halmeniemen koulun oppilaille haluaisin vielä

sanoa: Tehkää parhaanne, muuta teiltä ei voi vaatia.

Pia Pirskanen
luokanopettaja, Mikkeli

Halmeniemiellä ^{13/2-06} huutokauppa lauantaina

Pitäjänuutiset

Halmeniemen alueen kyläyhdistys järjestää ensi lauantaina jälleen huutokaupan Halmelassa.

Huutokaupan avulla kerätään varoja Halmeniemen Vapaan Kyläkoulun hyväksi.

Tavaraa luvataan olevan saatavilla maan ja taivaan

väliltä. Paikalla on myös kahvitarjoilu sekä arpajaiset.

Halmeniemen alueen kehittämisyhdistys on pyörittänyt syksystä lähtien kyläkoulua talkoovoimin.

Myös koulun opettajana toimiva Juha Juurikkala on toiminnassa mukana talkoohengellä, hän tekee opetustyötä palkatta.

Moniarvoisuus on koulun perusta

Yksityiskoululupia koskenut hallituksen äskettäinen linjaus on synnyttänyt tuhdin yhteiskunnallisen keskustelun. Sen kärkenä ovat olleet uusia lupia hakeneet kristilliset koulut, mutta onneksi on keskusteltu laajemminkin siitä, mitä ja miten koulun tulisi opettaa ja miten kantaa vastuunsa lasten ja nuorten kasvusta aikuisuuteen. Pidän keskustelun jatkumista tervetulleena.

Omalta osaltani haluaisin pitää esillä erityisesti joitakin periaatteellisia näkökulmia. Olen jo hallituksen päätöstä valmisteltaessa korostanut, että peruskoulun tulee aina olla moniarvoinen, myös jokaisen yksittäisen koulun.

Moniarvoisuus ei siis tarkoita, että yksi koulu tai kouluryhmä voisi perustaa toimintansa yhdenlaisiin arvoihin, vakaumukseen tai maailmankatsomukseen, toinen toiseen, kolmas kolmanteen jne. Silti monet näin ajattelevat: he pitävät jaottelua takeena yhteiskunnan monipuolisesta kehityksestä.

Lapsen, koululaisen, kannalta niin ei olisi. Meillä ei ole oikeutta rakentaa "yhteiskunnan

Koululaitoksemme tulee uudistua pedagogisesti lapsen luovuuteen tukeutuen ja sitä kannustaen, kirjoittaa **Antti Kalliomäki**.

moniarvoisuutta" lasten, vastaanottavimmassa iässä olevien yhteiskunnan jäsenten, kustannuksella. Yhden suunnan koulu on oppilaan kannalta yksiarvoinen.

Jokaisen koulun on siis toimittava niin, että lapsi itse saa oikeuden ja vapauden valita maailmankatsomuksensa. Valintansa tueksi hän tarvitsee aikaa, yleensä aikuisikään saakka, sekä tilaa kasvaa henkisesti ja fyysisesti.

Koulun pitää antaa mahdollisimman monipuolista tietoon perustuvaa opetusta. Siltä osin kuin opetus on uskonvaraista, on se sellaiseksi myös kerrottava, ja jos usko poikkeaa tiedosta, on sekin kerrottava.

Koulu on mielestäni oikealla tiellä, kun se tiedon jaon ohella kykenee herättämään oppilaisissa kriittisen uteliaisuuden ja kyvyn oman ajattelun pohjalta kyseenalaistaa yhteiskunnan

vallitsevia käsityksiä, myös niitä, jotka koskevat koulua ja sen toimintamuotoja.

Koululaitoksemme on tärkeää uudistua pedagogisesti lapsen luovuuteen tukeutuen ja sitä kannustaen. Se on monin verroin tärkeämpää kuin korostaa esimerkiksi kristillisyyteen tai islamilaisuuteen sitoutuneiden koulujen asemaa yhteiskunnan moniarvoisuuden lähteenä.

Opetuksen uusia muotoja on syytä kehittää ottamalla oppia aiemmasta kokemuksesta. Autoritäärinen, lapsen pelkoon perustuva koulutus ja kasvatus kuuluu toivottavasti tässä maassa jo menneeseen aikaan, mutta samalla on muistettava, että opetusta ei pidä pakottaa mihinkään muuhunkaan yhteisnäiseen muottiin.

Opettajan siinä missä oppilaankin persoonallisuudelle on annettava tilaa. Sen tulee näkyä sekä opettajankoulutuksessa että resursseissa, joilla hyvinvointia kouluissa – opettajien työnkuva mukaan lukien – parannetaan.

Näistä lähtökohdista katsoen ei ole ratkaisevaa, onko peruskoulu kunnallinen vai yksityinen. Yksityinen koulu voi toi-

mia oppilaidensa kasvun ja kehityksen kannalta paremmin kuin naapurissa oleva kunnallinen peruskoulu, ja päinvastoin. Hyvä koulu, kunnallinen tai yksityinen, kertoo hyvinvoivasta yhteiskunnasta.

Tosiasia silti on, että ylivoimainen osa peruskouluistamme on kunnallisia, ja siksi peruskouluopetuksen hyvä kehitys valtakunnan mitassa on niiden varassa.

Hallituksen yksityiskouluja koskevaan linjaukseen vaikutti myös se, että ikäluokkien pienentyessä on peruskouluverkkoa karsittu kunnissa voimakkaasti. Viimeisten 15 vuoden aikana kuntien peruskouluja on lakkautettu lähes 1 300, viime vuonnakin yli 140. Samoina vuosina ei valtion päätöksillä ole lakkautettu yhtään verovaroin ylläpidettävää yksityiskoulua.

Toisin kuin yleisesti luullaan, on julkinen valta Suomessa siis kohdellut yksityiskouluja kuluneina vaikean talouden vuosina silkkihansikain. Reippaammat otteet ovat kohdistuneet kuntien ylläpitämiin kouluihin.

Antti Kalliomäki

Kirjoittaja on opetusministeri.

"Tahdomme vain, että kylä elää"

Lahjomattomat ja Kake tekivät levyn Halmeniemen kyläkoulun hyväksi

Maija-Liisa Koponen

Viime torstaina radiokanavilla soi ensimmäistä kertaa Kylä elää -kappale, jonka levyttivät Kake Randelin ja mikkeliäis-mäntyharjulais-helsinkiäinen Lahjomattomat-yhtye.

Laulu on kannanotto maaseudun ja kylien puolesta.

- Toivomme, että siitä tulee kaikkien maaseutukylien kansallislaulu, sanoi Halmeniemen kehittämissyhdistyksen puheenjohtaja Matti Christensen, kun levyä esiteltiin torstaina tiedotusvälineille ja kuoro-osuuden laulaneille Mikkelin Päämajakoulun kolmannen musiikkiluokan oppilaille.

- Kiva kun on eka levy. Levyttäminen jännitti, mutta ihan hyvältä se kuulostaa, tuumi Janika Piispa, joka otti kamerallaan fani-kuvia Kake Randelinista.

Musiikkiluokan kuoroa johti levytyksessä Harri Kaarniemi.

Lahjomattomissa soittivat Halmeniemen kyläkoulun entinen opettaja Vesa Vuopala, joka on säveltänyt Kylä elää -laulun, Halmelan remonttiryhmän vetäjä, maanviljelijä Mika Mattila ja kesämökkiläinen Tapani Heiskanen, jonka käsialaa on laulun teksti.

Lisäksi levyllä soittavat mikkeliäismuusikot Aulis Kaukonen ja Hannu Helama.

Halmeniementä lähtöisin oleva Päivi Kapiainen-Heiskanen innosti miestänsä kirjoittamaan tekstin kylän puolesta. Koulun joulujuhlissa palaset loksahdivat kohdalleen.

Kake Randelin kirjoitti omistuskirjoituksen levyllä laulaneille Mikkelin Päämajakoulun musiikkiluokan oppilaille. Janika Piispa ja Jenni-Maria Karenius (oik.) olivat nimmarista mielissään.

- Kake oli laulamassa ja minä joulupukkina. Aloimme puhua, mitä voisimme tehdä kyläkoulun hyväksi ja sanoin, että minulla on teksti valmiina. Siitä se sitten lähti, kertoo Tapani Heiskanen.

Mäntyharjun kunnallispolitiikassakin mukana ollut Kake Randelin haluaa puolustaa Halmeniemen koulua ja asukkaita ja saada heidän asialleen näkyvyyttä ja kuuluvuutta.

- Halmeniemi on vireä kylä, joka on saanut uusia asukkaita muuttajiksi. Kylät jäävät autioiksi, jos koulut lopetetaan ja ihmiset pakotetaan muuttamaan muualle. Kyllä säästöt pitäi-

si saada muusta kuin peruspalveluista, koulusta ja terveydenhuollosta, Randelin sanoo.

Levyn ensimmäinen painos on 300 kappaletta. Matti Christensen arvelee, että useat sidosryhmät ovat levystä kiinnostuneita, joten painosta voidaan ottaa lisää.

- Suomessa aiotaan lakauttaa parisataa koulua pelkästään tänä vuonna. Uskon, että nämä kylät haluavat levyn. Meillä on ystäviä myös kaupungeissa. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston opettajainkoulutuslaitoksen opiskelijoita tulee opetusharjoitteluun Hal-

meniemen koululle huhtikuussa.

Christensenin mukaan useat yksityiset henkilöt ovat lahjoittaneet rahaa, jopa tuhatkin euroa, kyläkoulun hyväksi.

Kylä elää -levy julkistettiin

Lahjomattomat kulkevat omia polkujaan

Kyläbändi Lahjomattomat sai alkunsa sattumalta, kuten niin monet muutkin mainiot asiat.

Halmelan remonttiryhmä puuhasi talkootansseja syksyllä 2002 ja piti löytää soitto-orkesteri, joka soittaisi ilman palkkiota.

Kyläkoulun opettaja Vesa Vuopala, Halmelan remonttiryhmän johtaja Mika Mattila ja kesämökkiläinen Tapani Heiskanen innostuivat kokeilemaan yhteissoittoa. Ensimmäinen keikka innosti tekemään omia kappaleita, ja nyt ryhmä on julkaissut jo kaksi levyllistä omaa musiikkia. Kolmannen on määrä ilmestyä vielä tänä vuonna.

Ensimmäinen levy, Pala suomalaista unelmaa, ilmestyi juhannukseksi 2003. Levyllä löytyy myös Ari Klemin ja Tapani Heiskanen vuonna 1987 Kapiaisen Perstin 50-vuotisjuhliin tekemä Korpijärven valssi. Muuten tuotanto on Lahjomattomien omaa musiikkia.

Levyn tuotto tilitettiin pääosin Halmelan remonttikassaan.

Levyllä olevasta Aimo-

viime lauantaina Ravintola Nuijamiehessä Mikkeliissä. Tilaisuuden lipputulot ja levyn tuotto käytetään Halmeniemen vapaan kyläkoulun hyväksi. Levyä voi tiedustella kylän kehittämissyhdistykseltä sekä Lahjomattomien jäseniltä.

humpasta syntyi myös video, jolla esiintyvät Iltalypsystäkin tuttu Jorma "Aimo Surakka" Pilke ja sittemmin yhtyeen naissolistiksi napattu Eve Saarinen.

Toinen levy, Muistin kuvia, syntyi seuraavana talvena sopivasti juhannukseksi 2004, jolloin ryhmää kuultiin viisijäsenisenä Kurkiniemen juhannusjuhliilla.

Toisella levyllä soolokitaraa soittaa yksi maan johtavista rock-kitaristeista, Jukka "Nipa" Niilola ja naislaulajana on kylässä keskiään jo nappulasta viettänyt näyttelijä ja Mikan serkku Eve Saarinen Helsingistä.

Myös tämän levyn tuotosta menee osa Halmelaa pyörittävien seurojen hyväksi.

Lahjomattomat keikkalee säännöllisen epäsäännöllisesti ja viihtyy etenkin hääkeikoilla. Tänä keväänä on muun muassa esiintyminen yksityistilaisuudessa Hotelli Palacen yökerhossa Helsingissä.

Lähde: www.halmeniemi.info/yritykset/lahjomattomat.html

Matti Christensen (vas.), Tapani Heiskanen ja Kake Randelin toivovat, että Kylä elää -kappaleesta tulisi kaikkien maaseutukyliä kansallislaulu.

Antti Kalliomäen mielipidetiedustelu 21.3.2006

LS 21/3-06

Moniarvoinen koulu tukee lapsen oman valinnan oikeutta

Lehtien palstoilla on käyty viime viikkoina varsin vilkasta keskustelua koulutuksesta ja erityisesti yksityiskoulujen asemasta suomalaisessa peruskoulujärjestelmässä. Omalta osaltani pidän tätä keskustelua tärkeänä ja haluan osaltani osallistua siihen, pitämällä esillä erityisesti seuraavia periaatteellisia näkökulmia.

Peruskoulun olemukseen tulee mielestäni aina kuulua moniarvoisuus, ja sen tulee koskea jokaista yksittäistä koulua. Peruskoulun moniarvoisuus ei voi rakentua niin, että yksi koulu tai kouluryhmä perustaa toimintansa yhdenlaisiin arvoihin, vakaumukseen tai maailmankatsomukseen, toinen toiseen, kolmas kolmanteen jne.

Olen huomannut monien kuitenkin pitävän sitä takeena yhteiskunnan monipuolisesta kehityksestä. Lapsen, koululaisen kannalta se ei sitä olisi. Meillä ei ole oikeutta rakentaa "yhteiskunnan moniarvoisuutta" tavalla, joka tapahtuu sen kaikista vastaanottavimmassa iässä olevien jäsenten, lasten kustannuksella sen mukaan, minkä suunnan koulua he käyvät.

Jokaisen koulun on siis toimittava niin, että aito maailmankatsomuksellinen valinnan oikeus ja vapaus jää lapselle itselleen. Ja siihen hän tarvitsee riittävästi aikaa, sekä henkisen että fyysisen kasvun tilaa, yleensä aikuisikään saakka.

Koulun pitää tietenkin opettaa, antaa mahdollisimman monipuolista tietoon perustuvaa opetusta. Siltä osin kuin opetus on uskonvaraista, on se sellaiseksi myös kerrottava ja jos usko poikkeaa tiedosta, on sekin kerrottava. Koulu on mielestäni oikealla tiellä, kun se tiedon jaon ohella kykenee herättämään oppilaisissa kriittisen uteliaisuuden ja kyvyn oman ajattelun pohjalta kyseenalaistaa yhteiskunnan vallitsevia käsityksiä, koulu ja sen toimintamuodot mukaan lukien.

Lapsen omaan luovuuteen tukeutuva ja siihen kannustava pedagoginen uudistumiskyky on koululaitokselle monin verroin tärkeämpää kuin esimerkiksi leimallisesti kristillisyyteen (tai islamilaisuuteen) sitoutuneiden koulujen aseman korostaminen yhteiskunnan moniarvoisuuden lähteenä.

Opetuksen uusien muotojen kehittämisessä kannattaa myös ottaa oppia aiemmasta kokemuksesta. Autoritäärisen, pelolla kouluttamisen ja kasvattamisen aika on toivottavasti tässä maassa jo ohi, mutta samalla on muistettava, että opetusta ei pidä pakottaa mihinkään muuhunkaan yhtenäiseen muotoon. Opettajan siinä missä oppilaankin persoonallisuudelle on annettava tilaa. Sen tulee näkyä sekä opettajankoulutuksessa, että resursseissa, joilla kouluhyvinvointia - opettajien työnkuva mukaan lukien - parannetaan.

Näistä lähtökohdista katsoen ei ole ratkaisevaa onko peruskoulu kunnallinen vai yksityinen. Yksityinen koulu voi toimia oppilaidensa kasvun ja kehityksen kannalta paremmin kuin naapurissa oleva kunnallinen peruskoulu, ja päinvastoin. - Hyvinvoiva koulu, kunnallinen tai yksityinen, kertoo hyvästä yhteiskunnasta.

Tosiasia silti on, että ylivoimainen valtaosa peruskouluistamme on kunnallisia, ja siksi peruskouluopetuksen hyvä kehitys valtakunnan mitassa on niiden varassa.

Hallituksen kuukausi sitten tekemään yksityiskouluja koskevaan linjaukseen vaikutti tietenkin myös ja erityisesti se, että ikäluokkien pienentyminen on johtanut voimakkaaseen peruskouluverkon karsintaan kunnissa. Viimeisen 15 vuoden aikana kuntien peruskouluja on lakkautettu lähes 1 300, viime vuonnakin yli 140. Samoina vuosina ei valtion päätöksillä ole lakkautettu yhtään verovaroin ylläpidettävää yksityiskoulua.

Toisin kuin yleisesti luullaan on julkinen valta Suomessa siis kohdellut yksityiskouluja kuluneina vaikean talouden vuosina silkkihansikkain. Ronskimmat otteet ovat kohdistuneet kuntien ylläpitämiin kouluihin.

Antti Kalliomäki
opetusministeri (sd.)
Helsinki

Juha Juurikkala ja Halmeniemen vapaan kyläkoulun oppilaat sanovat ei Varpasen koululla tenttimiseen.

Vapaa kyläkoulu ei enää tentti Varpasessa

Kaisa Parta

Halmeniemen vapaan kyläkoulun oppilaat tenttivät lukuvuoden viimeiset kokeensa omalla koulullaan, eivät Varpasen koululla kuten tähän asti. Vapaan kyläkoulun oppilaat kiinnittivät huomiota jäämällä pois viime maanantaille sovitusta tenttitilaisuudesta Varpasessa.

Koulun opettaja Juha Juurikkala lähetti asiasta kirjeen koulutuslautakunnan jäsenille näiden kotiosoitteisiin. Kirjeessä Juurikkala esitti perusteet sille, miksei Halmeniemen koululla katsota asialliseksi tenttitilanteeseen menoa.

- Lasten kannalta tentit eivät ole tasa-arvoisia muiden kunnan koululaisten kanssa. Tenteissä pannaan 7-13 vuoden ikäiset lapset tilanteeseen, jossa on 3-5 ainetta on tentittävä kahdessa tunnissa. Verrattuna täällä kotikoululla järjestettyihin kokeisiin numeroissa on ollut 1-2 numeron heitto alaspäin, kertoo Juurikkala.

Juurikkalan mukaan tenttitilanteet aiheuttavat lapsissa stres-

siä, joka ilmenee levottomuutena ja unettomuutena tenttipäivien lähestyessä. Järjestely ei myöskään ota huomioon yksilöllisiä eroja suoritustasoissa, kuten sitä, että kaksi Halmeniemen koululaista vasta opettelee suomen kieltä saksalaisen syntyperänsä takia. Tenttikäytäntö on johtanut siihen, että oppilaat asettavat etusijalle yhden aineen, jolloin muiden aineiden suoritukset jäävät vaatimattomammiksi.

Syyslukukaudella Halmeniemen koululaiset kävivät kahdesti Varpasessa tenteissä ja kevätlukukaudella kerran. Juha Juurikkala sanoo tienneensä alusta asti, ettei lakisääteistä perustetta järjestelylle ole.

- Perusopetuslain 26. pykälän toinen momentti sanoo, että jos ei lapsi käy perusopetuslain mukaista koulua, asuinkunnan velvollisuus on seurata oppivelvollisuuden etenemistä. Mutta sitä ei laissa määritellä, miten etenemistä tulisi seurata.

Juurikkala kertoo puhuneensa asiasta opetushallituksen opetusneuvos Irmeli Halisen kanssa.

Halisen kannan mukaan laissa sanottu pätee, mutta loput on neuvoteltava itse. Juurikkala pahoittelee, ettei neuvotteluyhteyttä koulutuslautakuntaan enää ole.

- Maaliskuun puolivälissä koulutoimenjohtaja antoi ymmärtää, että voimme tenttiä yhden aineen päivässä omalla koulullamme. Sitten tuli tieto, ettei se käykään. En tiedä mikä taho veti tiltiin, ihmettelee Juurikkala.

Koulutoimenjohtaja Tuomo Penttisen mukaan koulutuslautakunta on tehnyt viime syksynä edelleen voimassa olevan päätöksen tenttien suorittamisesta.

- Perusopetuslain 26. pykälä, johon Juha Juurikkala viittaa, määrää kunnan velvollisuudeksi valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Valvonnasta ei ole annettu laissa määräyksiä, vaan asia on kunnan päätettävissä. Tässä asiassa sekä oikeudet että velvollisuudet ovat siis kunnalla, korostaa Penttinen.

- Koulutuslautakunnan päätös on saatettu huoltajille tiedoksi syksyllä 2005, eivätkä he ole kyseenalaistaneet päätöstä.

Penttisen mukaan opetusministeriössä perusopetuslain laatimiseen osallistunut Matti Lehtinen on yksiselitteisesti todennut, että kunta tekee päätöksen siitä, miten oppivelvollisuutta valvotaan.

Tenttimiskäytäntö kotiopetuksessa olevien oppilaiden osalta luotiin Mäntyharjun kuntaa jo vuosia sitten. Käytänteet ovat suorituspaikkojen ja valvonnan osalta Penttisen mukaan yhtenäiset kaikille.

- Tenttien ainekohtainen laajuus on Halmeniemen oppilaiden osalta supistettu minimiin. Oppivelvollisuuden toteutumisen valvomiseksi ei tarvita suinkaan oppilasarviointin perustaksi vaadittavia koesuorituksia. Viranhaltija ei voi muuttaa lautakunnan päätöksiä. Tässä ilmeisesti piilee väärinkäsityksen perusta, arvelee Penttinen.

Koulutoimenjohtaja muistuttaa, että oppilaiden huoltajilla on velvollisuus huolehtia lastensa oppivelvollisuuden suorittamisesta. Oppilaiden jäätyä tentistä pois, tulee koulutuslautakunta ottamaan yhteyttä huoltajiin.

Halmeniemi sai oman liikemerkin

PU 9/5 -05

Pitäjänuutiset

Halmeniemen kylän markkinointi sai tällä viikolla uuden työkalun, kun Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opiskelijoiden laatimista liike-merkeistä valittiin kylälle ikioma tunnus.

Tunnukseksi valittiin janakkalalaisen Jaana Kuusisen työ, joka on modernin selkeä ja helppo käyttää eri tarkoituksissa.

Idea liikemerkin suunnitteluun tuli tarpeesta saada kyläaktiivien käyttöön käyntikortteja ja muuta materiaalia, jotka ilmentäisivät kylän olemaisuutta. Kymenlaak-

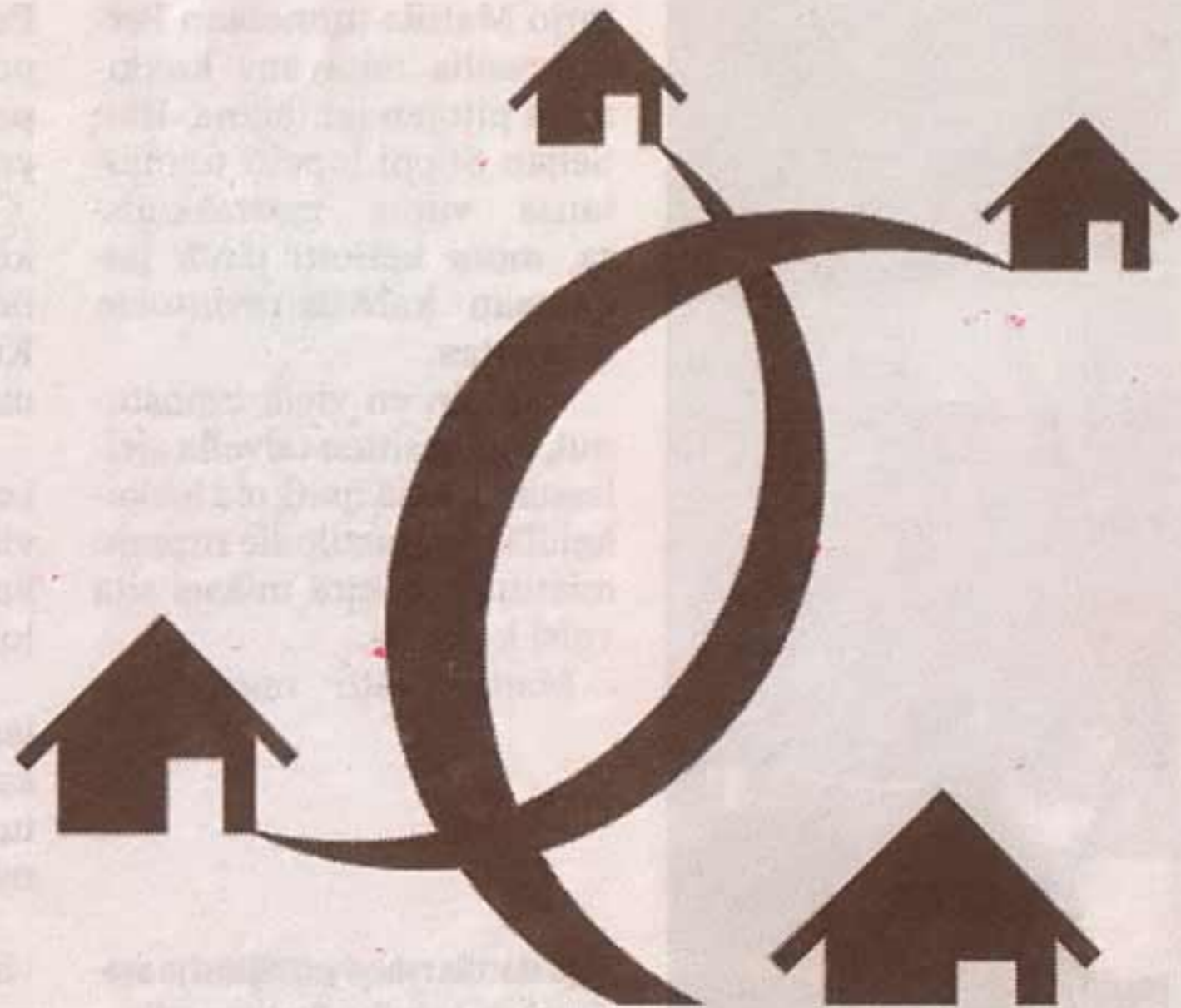
son ammattikorkeakoulussa opettava graafikko Leena-Kaarina Kaunonen innostui asiasta, ja kylätoimikunnan markkinointi- ja tiedotustoimikunnan edustajat kävivät tapaamassa opiskelijaryhmää ja kertomassa kylälle tärkeistä asioista.

Lukuisista hienoista ehdotuksista nousi selkeästi esille janakkalalaisen Jaana Kuusisen työ.

- Liikemerkkiä suunnitellessani lähdin oikeastaan heti liikkeelle yhteisöllisyydestä. Minuun teki heti vaikutuksen Halmeniemen kylän yhteishenki,

jonka tuntui poikkeuksellisen vahvalta. Luonnonkauniita pikkukyliähän on Suomi täynnä, mutta harvassa kylässä on niin aktiivisia asukkaita, jotka haluavat tehdä kaikkensa oman kylänsä hyvinvoinnin ja tulevaisuuden eteen.

- Toivon, että liikemerkistä välittyy kuva yhteisöllisyydestä, mutta myös omasta rauhasta. Merkki viestii lisäksi mökkiläisten tärkeydestä ja siitä, että he eivät ole ulkopuolisia vaan osa kylää, Jaana Kuusinen kertoo.

Jyväskylän yliopisto haluaa Halmeniemestä kenttäkoulun

PU
5/6-06

Henry Parta

Halmeniemellä ei ole luovuttu toivosta jatkaa koulunpitoa kyläkunnalla myös ensi lukuvuonna. Halmeniemeläisten kanssa yhteistyötä jo päättäneen lukuvuoden aikana tehnyt Jyväskylän yliopisto haluaa Halmeniemien koulusta yliopiston opettajainkoulutuslaitoksen tarpeisiin kenttäkoulun, eräänlaisen sivupisteen.

Kasvatustieteiden professori Eira Korpinen sanoo Jyväskylässä olevan suurta kiinnostusta nimenomaan Halmeniemellä opettaneen Juha Juurikkalan pedagogiikkaan. Juurikkalan opetusmenetelmät ovat opettajainkoulutuslaitokselle tuttuja jo Juurikkalan Vantaan vuosilta.

- Halmeniemellä on aivan erityistä paus. Pedagogiikka on vetovoimasta ja kyläläiset sekä lasten vanhemmat ovat mukana opetuksessa.

Yliopistolla on "harjoituskoulunsa" Jyväskylässä, mutta oma kenttäkoulu toisi aivan uuden ulottuvuuden opettajainkoulutukseen.

- Tarkoitus olisi, että opiskelijat kävisivät harjoittelemassa ja tekisivät ohessa tutkimustyötä. Esimerkiksi tyttöjen ja poikien kouluviihtyvyyttä ja opettajan toimintaa pienessä yksikössä.

Halmeniemellä vierailleet opettajik-

si opiskelevat ovat antaneet erittäin myönteistä palautetta koulun toiminnasta ja Juurikkalan opetuksesta. Onpa Juurikkalan pedagogiikasta valmistumassa lähiaikoina yksi gradukin.

Jotain uutta koulunkäynti kaippaa, sillä tuoreimpien tutkimusten mukaan suomalaislapset ja -nuoret viihtyvät kaikkien hei-

"Kovaa on ollut, mutta yrittää täytyy"

Henry Parta

Halmeniemien alueen kehittämissyöryksen puheenjohtaja Matti Christensen myöntää, että päätynyt lukuvuosi otti koville. Oppilailta saatu myönteinen palaute kuitenkin on osoittanut, että työ on myös kannattanut.

- Lapset kirjoittivat Kouluvuoteni-aineet ja siellä olin mielettömän teräviä kommentteja. Ne olivat hyvin myönteisiä ja sen perusteella koulu on onnistunut toimissaan tosi hyvin.

Christensenen hämmästelee, miten koulua pyörittäneet ovat jaksaneet ilman korvausta pyörittää toimintaa. Ruoan tekijöitä on aina löytynyt ja avustusta tullut. Monet yksityiset henkilöt ovat laittaneet satoja euroja koulun toimintaa.

koiten maailmassa peruskoulussa.

- Se on vaarallinen tilanne. Puhutaan elinikäisestä oppimisesta ja ihmisen pitää olla kiinnostunut itsensä kehittämistä. Jos kouluoppiminen ei ole ollut mielekäästä, niin se heijastuu aikuisiän toimintoihin, muistuttaa Korpinen.

- Lista, ketä koulu haluaa kiittää, on iso. Vaikka mitä talkoita oltaisi tehty, ei tällaisia rahojakaan saatu kasaan. Niiden merkitys on ollut ratkaisevaa, muistuttaa Christensen.

Ihan tuntemattomat ihmiset ovat halunneet tukea vapauttaa kyläkoulua, Christenseninkin hihaan on moni tarttunut taa-jamassa ja kysynyt, miten kyläyhdistykseen voi liittyä. Jäseniä meillä onkin jo sata, se on aika hyvin.

Christensenia harmittaa hiukan se, että aikaa ei ole ollut kaikkeen kaavailtuun toimintaan.

- Tarkoitus oli tehdä kaikkea muutakin hyödyllistä, mutta siihen ei olla koulunpidon ohessa jaksettu ja kyetty. No tietokoneen käyttöä kyläläisille on opetettu.

Yksi ongelma Korpinen mukaan on puute miesopettajista. Nytkin opettajiksi koulututtavista vain viidennes on miehiä ja valmistuttuaan suurin osa heistäkin menee muihin töihin.

- Opettajan työ on heikosti palkattua ja lisäksi miehet kaihtavat opetukseen liittyvää byrokratiaa. Halmeniemien kaltaisessa pienessä yksikössä vapautta on aivan eri lailla ja ainakin meidän miesopiskelijat ovat olleet siitä innoissaan, sanoo Korpinen.

Halmeniemien koulun mahdollisuudet päästä yliopiston alaisuuteen ja sitä kautta valtion rahoituksen piiriin riippuvat opetusministeriön suhtautumisesta hankkeeseen. Optimismia koulun puolesta liputtaville luo se, että opetusministeri Antti Kalliomäki on ollut aiheesta erittäin kiinnostunut.

Suuntaviivoja tulevaisuuteen vedetään ensi viikon tiistaina Arkadianmäellä järjestettävässä palaverissa, missä Kalliomäki saa vieraakseen yliopiston väkeä ja Halmeniemien kylän edustajia. Paikalla on myös Mäntyhärjun koulutoimenjohtaja Tuomo Penttinen.

- Ainoa uhka hankkeelle on raha eli saadaanko sitä riittävästi. Se on ministeriön ratkaisusta kiinni, sanoo Eira Korpinen.

Melkoinen mahdollisuus

Jyväskylän yliopiston opettajainkoulutuslaitoksen innostuminen Halmeniemien kyläkoulusta ja siellä tarjotusta pedagogiikasta on melkoinen kunnianosoitus kyläläisten tekemälle sinnikkäälle työlle. Nähtäväksi jää, kantaako yliopiston kiinnostus sitten koulutoiminnan jatkamiseen saakka.

Viime kesän ja syksyn myötä Halmeniemellä opettaneen Juha Juurikkalan metodit tyrmättiin monissa kahvilapuheissa hölynpölyksi. Miehellä on kuitenkin kova maine yliopistomaailmassa, kasvatustieteiden professori Eira Korpinen kertoo opettajiksi opiskelleiden tehneen jo aikoinaan ”pyhiinvaellusmatkoja” Vantaalle seuraamaan Juurikkalan toimintaa.

Juurikkalan yhteisluokkaopetus on omiaan pieniin kouluihin, joita Korpinen toi-

”Mäntyharjulle jo yliopiston yhden laitoksen kosiskelu on melkoinen mahdollisuus.”

voisi näkevän Suomessa jatkosakin. Professori pitää vii-

me aikojen kyläkoulujen lakkautusintoa lyhytnäköisenä.

Viimeaikaisten tutkimusten mukaan lakkauttamiset saattavatkin tulla ylläpitoa kalliimmiksi, sillä erityisopetuksen määrä kasvaa isojen yksikköjen myötä vääjäämättä.

Juurikkalan korvauksetta tekemä opetus työ Halmeniemellä on näillä näkymin ohi. Jos jyväskyläläiset saavat Halmeniemestä sivupisteensä, tulee Juurikkalan henki kuitenkin opetuksessa säilymään.

Moni iso kaupunki haluaisi yliopiston rajojensa sisään. Mäntyharjulle jo yliopiston yhden laitoksen kosiskelu on melkoinen mahdollisuus. Sitä ei pidä nyt pilata ainakaan keskinäiseen kissanhännänvetoon ja pikkurahasta tinkimiseen. Jospa tällä koulutarinalla olisi kerrankin onnellinen loppu?

Halmenien koulula vietettiin perjantaina lukuvuoden päättäjäisiä.

Halmeniemien koulu julkiseen myyntiin

PU 8/6-06

Pärnämäen ja Mynttilän koulut kylien yhdistyksille

Henry Parta

Mäntyharjun kunnanhallituksen päätös myydä Mynttilän ja Pärnämäen entiset koulukiinteistöt kyläläisten käyttöön, mutta laittaa Halmeniemien koulu julkiseen myyntiin hämmästyttää koulusta tarjouksen tehneen Halmeniemien alueen kehittämissyhdistyksen jäseniä.

- Nyt ollaan vähän ihmeissämme, mutta se ei tule kauaa jatkumaan, sanoo kehittämissyhdistyksen puheenjohtaja Matti

Christensen.

- Saamieni sähköpostiviestien perusteella mieliala on se, ettei nyt voida lyödä hanskoja naulaan.

Kunnanhallitus päätti myydä Mynttilän koulun Mynttilän Metsäpojille 42 000 eurolla ja Pärnämäen koulun Enonkylät ry:lle 19 500 eurolla. Halmeniemien koulun osalta kehittämissyhdistyksen 35 000 euron tarjous ei kuitenkaan saanut ymmärrystä hallitukselta.

Sari Lantan (kesk.) esitti koulukiinteistön laittamista julkiseen myyntiin Raimo Leppäkummun (kesk.) kannattamana. Marita Mattila (kesk.) puolestaan esitti Ari Hartosen (sd.) kannattamana koulun myyntiä kehittämissyhdistykselle. Äänestyksessä

Lantan esitys voitti äänin 7-2.

Itsekin Halmeniemellä asuva Sari Lantta perustelee esitystään sillä, että kylällä on jo kokoontumistila Halmelan muodossa.

- Kylä ei ole suuren suuri ja kahden kiinteistön ylläpito olisi kallista. Lisäksi Halmelaan on juuri tehty isot remontit.

Jyväskylän yliopiston opettajainkoulutuslaitos on kiinnostunut aloittamaan Halmeniemellä harjoituskoulun ja aiheen tiimoilta neuvotellaan ensi viikolla opetusministeri Antti Kalliomäen kanssa. Tätä ei kunnanhallitus kuitenkaan kokouksessaan noteerannut.

- Asian tiimoilta ei minuun ole otettu mitään yhteyttä. Lehdistä olen tästä lukenut, sanoo Lant-

ta.

Hän ei ole opettajainkoulutuslaitoksen suunnitelmista mitenkään innoissaan.

- Voisi käyttää harkintaa ja miettiä, onko se todella tarpeellinen. Muistakin kunnista varmaan löytyisi sille sopivia kouluja.

Lantta korostaa, että jos lapsia ei kylällä ole, niitä ei sitten ole.

Kunnanhallitus päätti maanantaina myös entisen Aseman koulun myynnistä yrittäjä Arja Koistiselle 102 000 eurolla.

Aseman koulun kaupan päätää lopullisesti valtuusto torstaina. Mynttilän ja Pärnämäen koulukauppojen mahdollinen vieminen kunnanvaltuuston käsittelemään ratkeaa myöhemmin.

Halmeniemen suunnassa ovat koulua viime lukuvuoden ajan pyörittäneet olleet vahvasti sitä mieltä, että Mäntyharjun kunnan suunnassa on, jos ei nyt suoranaista vihaa, niin aikakin jonkinlaista kostamimentaliteettia heidän toimiaan vastaan.

Aika räikeä todiste tästä saatiin kunnanhallituksen maanantaisessa kokouksessa, missä päätettiin lakkautettujen kyläkoulujen myymisestä. Pärnämäen ja Mynttilän kyläläisille kiinteistöjä esitetään kaupattavaksi, mutta halmeniemeläisille räpsähti jälleen vaihteeksi punainen valo.

Tärkeimpänä perustelunaan kunnanhallitus (tai siis seitsemän sen yhdeksästä edustajasta) piti sitä, että Halmeniemellä on kyläläisille jo kokoontumispaikka, kahdessa muussa kylässä ei.

Tämähän pitää toki paikkansa. Halmeniemellä kiinteistön ostoon

Tasapuolista?

KULU...
**HENRY
PARTA**

PU
8.6-06

on kuitenkin muitakin perusteita eli koulutoiminnan mahdollinen jatkuminen Jyväskylän yliopiston opetta-

”Mäntyharjulla kyläkoulushow pyörähtää käyntiin jälleen lähitulevaisuudessa”

jainkoulutuslaitoksen suojissa.

Tätä ei kunnanhallitus kuitenkaan noteerannut ollenkaan. Ei vaikka aiheesta neuvotellaan ensi viikolla Helsingissä.

Olisiko ollut mitenkään mahdollista jättää asia pöydälle siihen saakka, kunnes jonkinlaista tietoa koulukäynnin tulevaisuudesta saadaan? Olisi ollut, mutta sitä ei selkeästi haluttu.

Kyläkoulujen ympärille on saatu melkoinen soppa naapurikunta Ristiinasakin. Siellä käytävä keskustelu tuo vääjäämättä mieleen Mäntyharjulla muutaman vuoden takaisen väitelyn. Perusteetkin ovat kaikilla osapuolilla samat.

Mäntyharjulla kyläkoulushow pyörähtää käyntiin jälleen lähitulevaisuudessa. Varpasen, Leppäniemen ja Toivolan kylillä ei kannata ainakaan koulun suhteen kovin pitkälle ulottuvia suunnitelmia tehdä.

TU
29.6.2006

Halmeniemiäiset taistelemassa työvoittoa

Kyläkoulu jatkamassa linjallaan yliopiston siipien suojassa.

Tanja Kinnunen

Koulunkäynnin jatkuminen Halmeniemiällä on sinettiä vaille varmaa. Jyväskylän yliopisto on esittänyt Opetusministeriöön kyläkoulua opettajakoulutuksen sivupisteeksi.

Mäntyharjun kunnanvaltuusto vahvistaa suurella todennäköisyydellä tänään koulukiinteistön myynnin Halmeniemen seudun kehittämissyhdistykselle. Kehittämissyhdistys pulitti maanantaina koulukiinteistöstä kunnalle 69 000 euroa.

- En jaksa uskoa, että mikään voi enää tätä kaataa. Koulu jatkuu Halmeniemiällä samalla periaatteella kuin viime lukuvuonna, tosin nyt hieman virallisemmalla tasolla, Juha Juurikkala iloitsee.

Halmeniemiällä koulutetaan syksyllä Jyväskylän yliopiston opettajakoulutuksen opiskelijoita Juurikkalan elämäntyön, vuorovaikutuspedagogian oppien mukaan. Vapaamman opetustavan on havaittu lisäävään kouluviihtyvyyttä. Tämä vastaa opetusministeriö Antti Kalliomäen huoleen suomalaisten lasten heikosta kouluviihtyvyydestä.

- Eihän tässä ole enää pitkään aikaa ollut kysymys kyläkoulun pelastamisesta, vaan tämä on valtakunnallinen suomalaisen pe-

"Tavallisessa koulussa ei ole niin kivaa kuin tässä koulussa" kirjoitti eräs oppilaista keväätaineessaan.

ruskoulun kehittämishanke, joka lähtee liikkeelle nyt joka tapauksessa, Juurikkala lataa.

Juha Juurikkalan opetusmallissa jokainen koululainen toteuttaa omaa opetussuunnitelmaansa. Lapset asettavat itselleen tavoitteet ja oppivat tismalleen samat asiat kuin muissakin kouluissa - omaan tahtiinsa. Opettaja on val-

mentaja, joka auttaa ja opettaa tarvittaessa.

- Meillä oppilas kysyy, jos ei tiedä. Ei niin, että opettaja utelee oppilailta ulkoa päntättyjä kotiläksyjä. En näe mitään perusteita sille, miksi se joka tietää, kyselee ja tietämätön vastaa. Tietysti sen kuuluu olla toisin päin, Juurikkala ihmettelee.

Oppilasrunko rakentuu viime

lukuvuoden lapsista. Viisi oppilasta on muuttanut toisiin maisemiin, mutta vastaavasti omalta kylältä löytyy muutama uusi oppilas ja yhteydenottoja on tullut myös muualta pitäjistä.

- Oppilasmäärä heiluu kymmenen ja kahdenkymmenen välissä. Ja edelleen kaikki lapset opiskelevat samassa luokassa ykkösistä kuutosiin, Juurikkala vahvistaa.

Lukijat

Lähetä postia: Pitäjänuutiset, PL 5, 52701 Mäntyharju
toimitus@pitajanuutiset.fi, faksi: (015) 346 610

Perusopetukseen uusia eväitä

Olen ollut kehittämässä peruskoulua 30 vuoden ajan; ensin innokkaana opettajana, sitten tutkijana ja kasvatustieteen professorina, jonka vastuualueena on tällä hetkellä opettajankoulutus. Tutkimusalueeni ovat mm. opettajan työ, arvioinnin kehittäminen, oppilaiden itsetunto ja identiteetti, kodin ja koulun yhteistyö sekä kylä- ja lähikoulut.

Koko työurani ajan olen pitänyt tiiviisti yhteyttä kentän kouluihin, opettajiin ja vanhempiin sekä samalla tehnyt tutkimusta ja seurannut kansainvälisiä kehityksiä. Olen erityisesti pyrkinyt yhteistyöhön omaa työtään tutkivien ja kehittävien opettajien kanssa, joista olen koonnut Tutkiva opettaja -verkostoa.

Perusopetus luo pohjan kansakunnan osaamiselle ja sivistykselliselle pääomalle. Koulumme on murrosvaiheessa ja kohtaamassa uusia haasteita. Koulustamme on kerrottu paljon myönteisiä uutisia, mutta tuoreimmat kansainväliset vertailututkimukset ovat paljastaneet koulumme 'pimeää puolta'. Oppilaiden kouluviihtyvyys on heikkoa ja lapset sekä nuoret voivat pahoin; yhteisöllisyyden kokemukset puuttuvat ja lapset kokevat turvattomuutta. Miten turvataan elinikäisen oppimisen eväät?

Erityisen huolestuttavaa on, että pienimpien oppilaiden koulumatkoihin käytetty aika on venynyt sietämättömän pitkäksi. Yhä useamman lapsen kohdalla ylittyy jopa 2,5 tuntia, jolloin rikotaan selvästi lakia.

On selvää, ettei enää voida puhua tasa-arvoisista oppimisen ja kasvun edellytyksistä. Tiedämme muun muassa, että oppimiseen käytetty aika on tärkeä ennustaja ajattelun oppimistuloksia.

Lukemattomat vanhemmat ovat lähteneet puolustamaan lastensa koulua ja sivistyksellisiä oikeuksia. On perustettu yhdistyksiä ja jopa kotikouluja.

Olen saanut tutustua eräisiin kotikouluihin viime vuosina. Niistä erityisasemassa on Halmeniemen Vapaa kyläkoulu, joka on avannut ovensa myös opettajaopiskelijoille. He ovat saaneet perehtyä koulun toimintaan ja opettajan toimintaan syvästi.

Erityisen avartavaa on opiskelijoille ollut se, miten koulu toimii kyläyhteisössä, jossa se on kyläläisten kulttuuri-, hyvinvointi- ja toimintakeskus sekä saada kekeä elävästi se, miten "koko kylä kasvattaa". Jo tähän mennessä tehdyt tutkimuk-

set ovat vakuuttava näyttö sen pedagogiikan laadusta.

Henkilökohtaisesti olen hyvin kiitollinen luokanopettaja-rehtori Juha Juurikkalalle, joka otti jo pari vuotta sitten opiskelija Harri Vainion "kollegakseen" suorittamaan opetusharjoittelua ja tekemään tutkielmaopintoja Halmeniemenellä. Haluan kiittää myös Halmeniemen kylän asukkaita kaikesta tuesta; huolenpidon, yhteisöllisyyden ja välittämisen kokemuksista.

Tämä yhteistyö on merkinnyt nuoren opettajan ammatti-identiteetille voimaantumisen kokemuksia, joiden turvin voi suuntautua myös kansainväliselle uralle. Lasten aidossa kohtaamisessa tuleva opettaja saa syvimät kokemuksensa; siinä taitava ja kokenut kollega on tukenut nuorempaa kollegaa hienolla tavalla. Työn monipuolisuus on rakentanut nuorelle opettajalle haastavan kokonaiskuvan opettajan työstä.

Ei ollutkaan ihme, että edellisen hallituksen opetusministeri esitti Juha Juurikkalan Ilon pedagogiikkaa "kärkihankkeeksi" peruskouluopetuksen kehittämisohjelmaan. Tähän hankkeeseen on myönnetty vuodeksi 2007 tutkimusrahoitus. Juha Juurikkala on itse tekemässä ja raportoimassa tutkimusta juuri tällä hetkellä.

Mutta miten käy Halmeniemen Vapaan kyläkoulun? Kun teimme hankesuunnitelmaa, siihen kuului sekä kokeilu eli kokeilukoulun toiminta että siihen liittyvä seurantatutkimus. Rahoitus on ollut varattuna siis myös koulun opetustoiminnalle.

Tarvitsemme Halmeniemen Vapaan kyläkoulun, jossa tätä uutta mallia - Ilon pedagogiikkaa ja koulua hyvinvointikeskuksena - on kehitetty ja voidaan edelleen kehittää.

Erityisesti maaseudun kyläkoulujen opettajat tarvitsevat tukea omalle työlleen ja heille tulee tarjota mahdollisuus saada täydennyskoulutusta yhdysluokkapedagogiikassa.

Myös yksityiskouluvaihtoehdolle avautuu mahdollisuuksia. Siihen tarvitaan kunnan tuki ja vahva pedagogiikka. Erityisesti Mäntyharjulla yksityiskoulu voisi sopivalla tavalla täydentää kunnan perusopetusta. Toimien yhteistyössä muiden perusopetusta antavien koulujen kanssa se voi rikastuttaa niidenkin pedagogiikkaa.

Peruskoulu vaatii jatkuvaa kehittämistä. Tarvitaan uusia ratkaisuja perusopetuksen toteuttamiselle esimerkik-

si maaseudulla niin, että peruskouluikäisille voidaan turvata lähikoulu.

Kouluista voidaan kehittää monitoimikeskuksia tai palvelukeskuksia, jolloin koulukiinteistöt voivat toimia eri-ikäisten toimintakeskuksina. Ne tarjoavat vapaa-aikapalveluja aikuisille sekä nuorille, päivähoitopalveluja niitä tarvitseville perheille sekä esim. kotona asuville vanhuksille ateriapalveluja. Halmeniemi tarjoaa monia uusia toimintamalleja tässäkin suhteessa.

Nykyinen hallitus halusi olla kehittämässä "välittävää ja kannustavaa" Suomea. Sekä opetusministeri että pääministeri ovat korostaneet perusopetuksen kehittämisen ensisijaisuutta. Nykyinen Opetusministeriön valtiosihteeri on yksityiskoulujen asiantuntija.

Mäntyharjulla on erinomainen maine kulttuuriyhtävällisenä paikkakuntana. Se kykenee tarjoamaan hyvät peruspalvelut ja viihtyisän asuinympäristön myös lapsiperheille. Tämän takia en epäröinyt ottaa vastaan Halmeniemen Vapaan kyläkoulun tarjoamaa kehittämishaastetta. Näen sen edelleen ainutlaatuisena, valtakunnallisesti merkittävänä peruskoulun kehittämishankkeena, joka liittyy teemaltaan myös ajankohtaiseen PARAS-hankkeeseen.

Eira Korpinen

Kasvatustieteen professori
Jyväskylä

Koulunkäynti ei ala Halmeniemiellä

PU 6/8 -07

Toivottua rahoitusta ei ole löytynyt

Tanja Kinnunen

- Olemme tehneet kehittämissyhdistyksessä periaatepäätöksen, että ihmiset eivät voi enää työskennellä ilman palkkaa. Tällä hetkellä se tarkoittaa, että koulunkäynti ei voi alkaa syksyllä Halmeniemiellä, koska rahoitusta ei ole, Matti Christensen Halmeniemen alueen kehittämissyhdistyksestä toteaa.

Kylän lapset hajoavat eri kouluihin. Christensenin tietojen mukaan osa varsinkin isompien alakoululaisten vanhemmista laittaisi lapsensa mielellään Kytälän kouluun, jotta kynnyks siirtyä yläkouluun olisi mahdollisimman pieni.

- Mutta se on jokaisen perheen oma asia, minne he haluavat lapsensa lähettää, Christensen korostaa.

Jossain vaiheessa kyläläiset elättelivät toiveita siitä, että kaikki lapset saisivat jatkaa opiskeluaan yhdessä Valkealan puolella Tuohikotin koulussa. Christensenin mukaan vastaanotto oli siellä alkuun erittäin myönteinen, mutta tosipaikan edessä koulu perui lupauksiaan.

- Tuohikottiin olisi meiltä parhaat kulkuyhteydet, mutta nyt tilanne on se, etteivät meidän lapset kelpaa sinne, Christensen kertoo.

Koulurakennus on Halmeniemen alueen kehittämissyhdistyksen omistuksessa. Yhdistyksen hallitus istuu alas elokuun puolen välin tienoilla ja päättää rakennuksen jatkosta. Tällä hetkellä tunnelma on Christensenin mukaan se, että

Halmeniemen vapaa kyläkoulu ehti toimia kaksi lukuvuotta. Opettajana oli Juha Juurikkala.

koulusta ei luovuta.

- Toki koulurakennusta on raskas maksaa, Christensen myöntää.

- Rakennuksessa on kuitenkin kolme asuntoa, jotka pyritään pitämään vuokrattuna. Muuten koulu jää kyläläisten käyttöön. Sen tarkemmin en vielä tiedä, Christensen kertoo.

Kaikkea toivoa eivät halme-

niemeläiset ole vielä menettäneet. Uusi opetusministeri Sari Sarkomaa suhtautuu Christensenin tietojen mukaan myönteisesti yksityisiin kouluihin, joten harkinnassa on hakea lupaa ja rahoitusta sieltä suunnalta.

- Mutta jos sitä haetaan tai saadaan, se tulee aikaisintaan ensi keväänä tai syksynä, Christensen tietää.

Kaksi suurta lapsiperhettä on jo ilmoittautunut muuttavansa pois, kun lapset eivät voi käydä koulua Halmeniemiellä. Perheet eivät hylkää vain Halmeniemeä vaan nimenomaan koko Mäntyharjun.

- Palveluiden karsiminen ja se, että lasten ja vanhempien etu ei merkitse kunnalle mitään, johtaa tähän, Christensen napauttaa.

Mäntyharjun kirjasto sai Ilon Pedagogiikkaa

PV 4/10-07

Tiina Knaappila

Ilon Pedagogiikkaa löytyy pian myös Mäntyharjun kirjastosta, sillä aihetta käsitteleviä julkaisuja lahjoitettiin maanantaina kirjastoon.

Halmeniemen Vapaata Kyläkoulua ylläpitäneen yhdistyksen puheenjohtaja Matti Christensen toi kirjastolle viisi kappaletta Eila Korpisen toimittamaa Kohti Ilon Pedagogiikkaa -kirjasta sekä viisi kappaletta Harri Vainio pro gra-

du -työtä Koulu on päässyt vankilasta.

Vainio toimi opettajana Halmeniemen Vapaalla Kyläkoululla. Molemmat kirjat on kustantanut Jyväskylän yliopisto, jonka Tutkiva opettaja -sarjassa ne on julkaistu.

Christensenin mukaan kirjat kuuluvat kunnankirjastoon, koska oli niin lähellä, että Mäntyharjussa olisi päästy kehittämään ensimmäisenä suomalaisista vaihtoehtoista pedago-

giikkaa.

Lahjoitusta kuvasi myös Ylen kamera, sillä toimittaja Pekka Myyryläinen on koostamassa juttua kyläkouluista perjantaiseen Kamera kiertää -ohjelmaan.

Myyryläinen kävi myös Hirvensalmella Lahniemen kyläkoululla, joka ohjelmassa esimerkki siitä, miten hyvin asiat voivat kyläkoulussa olla.

Ohjelma esitetään TV2:ssa huomenna perjantaina klo 19.20.

Kirjastovirkailija Tytti Luostarinen otti vastaan Matti Christensenin lahjoittamat kirjat. Ylen toimittaja Pekka Myyryläinen ja kuvaaja Ari Koski seurasivat luovutusta.

Lukijat

Lähetä postia: Pitäjänuutiset, PL 5, 52701 Mäntyharju
toimitus@pitajanuutiset.fi, faksi: (015) 346 610

Sammakkoita ja totuuksia

Maaseudun Tulevaisuus -lehti käsitteli laajassa juttukokonaisuudessaan 28.9.07 Halmeniemen kyläkoulun nykytilaa, sekä kylän ja Mäntyharjun kunnan välisiä suhteita.

Jutussa toimittaja kertoo ottaneensa yhteyttä Mäntyharjun hallintojohtaja/koulutoimenjohtaja Tuomo Penttiseen Halmeniemen koulun lakkauttamisen tiimoilla. Ensitöikseen Penttinen toteaa ”Tämä on kyllä niin tulenarka aihe, etten tiedä voinko mitään vastata”. Toimittaja ihmettelee Penttisen vastausta, ja kyllä sopiikin ihmetellä mitä hankaluutta asian kommentoimisessa voi olla virkamiehellä, joka toimii virkavelvollisuutensa nojalla rehellisesti ja oikein.

Halmeniemen koulun lakkauttamisen syyksi Penttinen kertoo lasten vähyyden ja lasten lukumääräksi yksitoista (11). Todellisuudessa oppilaita on Halmeniemen ala-asteen koulussa ollut aina kunnan edellyt-

tämä määrä, ja koulua lakkautettaessa yli kaksikymmentä (yli 20).

Mäntyharjun kunnanvaltuuston voimassa olevan päätöksen mukainen koulun vähimmäisoppilasmäärä on kaksikymmentä oppilasta.

Myös kunnanjohtaja Jussi Teittisen lausunnot kylään muuttaneiden ihmisten motiiveista hämmästyttävät. Kuinka kummassa kunnanjohtaja voi tietää että Halmeniemen kylään muuttaneet ovatkin pettyneet ”punainen tupa ja perunamaa”-illuusion romuttumiseen, eivätkä suinkaan lastensa koulun sulkeamiseen.

Tätä kirjoittaessa, kun koulu on viimeinkin kunnansien iloksi suljettu, kolmesta asukasta on muuttanut pois kylästä ja Mäntyharjun kunnasta.

Lähtijöiden kommentit päätöksensä syistä eivät todellakaan ole liittyneet sen paremmin tuvan väriin kuin perunan viljelyynkään!

Kunnanjohtaja tietää niin ikään, etteivät kylän asukkaat tarvitse koulukiinteistöä, koska kylässä on seurojentalo Halmela. Koulutalo siis voitiin myydä kiinteistövälittäjän toimesta moninkertaisella hinnalla verrattuna muihin kyliin, joissa kyläyhteisö halusi ostaa lakkautetun koulunsa.

Hämmäntävää tässä on, kuinka kylän asukkaiden talkoilla rakentaman ja peruskorjaaman seurojentalon olemassaolo kuuluu kunnalle, ja antaa oikeutuksen moiseen yksipuoliseen päätökseen?!

Asukkaiden kuulemisesta koulun lakkautusasiassa kunnanjohtaja Teittinen toteaa aivan oikein, että se järjestettiin Halmeniemen tapaan kuin muisakin kylissä. Lakisääteistä asukkaiden kuulemista ei todellakaan järjestetty minäkään koulun lakkauttamisen yhteydessä, mutta vain Halmeniemen kylän asukkaat puuttuivat asiaan hal-

lintovalituksella.

Myöhemmin kunta todisti Korkeimmalle hallinto-oikeudelle että riittävä julkinen keskustelu asiasta on käyty, käyttäen todisteina reilua viittäkymmentä lehtileikettä.

Lehtijutuissa ei tosin ole yhtään Mäntyharjun kunnan tai virkamiesten julkaisemaa tiedotetta tai ilmoitusta - yksitoista (11) jutuista on ilmestynyt koulujen lakkautuspäätöksen kanssa samana päivänä, tai sen jälkeen - ja on joukossa kahdeksan (8) lukijoiden kirjoitusta joissa ei mainita Halmeniemen koulua lainkaan.

No niin - vanhoja ei saisi muistella, mutta kun aineistoa vaan tuppaa kertymään; Mäntyharjun kunnanvaltuuston kokous marraskuussa 2004 videoitiin, puheenvuorot on editoitu verkkosivuksi, jolle kaikkine liitteineen pitää myös keksiä käyttöä... jne.

Kyläkokouksen yllätysvieraita olivat lääkärireissulle lähteneet Eevertti ja Eenokki. Ukkojen sanailulle nauravat taustalla tutkija Marko Nousiainen (vas.), erikoissuunnittelija Manu Ranta ja tutkija Salla Kakriainen Ruralia-instituutista.

Hoivapalvelut hankittaisiin mieluiten omalta kylältä

Itäisten kylien ääntä kuultiin tutkimuksessa

Kaisa Parta

Mäntyharjun itäisten kylien asukkaat pääsivät kertomaan palvelutarpeistaan Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin kyläkyselyssä joulukuussa. Kysely kuuluu EU:n osarahoittamaan projektiin "Palveluja ja työtä yhteisötaulouden verkostoilla".

- Kyselyn avulla keräsimme paitsi ajantasaisia tietoja myös ideoita ja toiveita palvelujen järjestämisestä jatkokeskustelua varten. Koska kunnat ovat tässä muutospaineessa, etsimme yhteistyössä ratkaisuja, jotka jäisivät elämään. Samalla saimme vertailuaineistoa vuonna 1994 tehdyille kylätutkimukselle, kertoo tutkija Salla Kakriainen Helsingin yliopiston Ruralia-instituutista.

Suurin osa vastaajista oli tyytyväisiä sosiaali- ja terveyspalvelujen saamiseen, mutta väestön ikääntyessä erityisesti kotihoitoon ja hoivapalvelujen tarve tulee kasvamaan. Nämä palvelut hankittaisiin mieluiten omalta kylältä. Yksittäisinä, konkreettisina esityksinä kyselystä nousivat esille muiden muassa kylätalkkarin ja naapuriavun tarve.

Kyläkysely toteutettiin ovelta ovelle kolmen opiskelijan voimin viime joulukuun alkupäivinä. Kyselyyn vastasi 54 kyläläistä vastaajien ollessa 65. Tutkijat olivat vastaajien tyytyväisiä ja uskoivat vastaajienkin ilahduneen mahdollisuudesta puhua henkilöitymättä.

Vastaajilta tiedusteltiin myös itse kylää ja siellä asumista koskevia asioita, kuten suhtautumista uusiin asukkaisiin. Kartoitettaessa seudulle muuttaneiden ja siellä syntyneiden välisiä suhteita kävi ilmi, että vastuu tutustumisesta muihin on pitkälti

muuttajan harteilla.

Ilman luontevia kohtauspaikkoja kotiutuminen hidastuu. Tutkijat yllätti se, että neljännes vastaajista epäili, tuleeko muuttajista kyläläisiä koskaan. Kaiken kaikkiaan kateus ja ennakkoluulot yhteistyön esteinä ovat kuitenkin vähentyneet.

Mäntyharjun itäisten kylien alue on yksi tutkimuksen kolmesta pilottiluueesta. Kaksi muuta kylää valittiin Savonlinnan ja Pieksänmaan seuduilta. Itäiset kylät tuli valituksi pilottiluueeksi, koska sieltä tiedettiin löytyvän aktiivisia toimijoita, mikä nopeuttaa käytännön toimiin ryhtymistä.

- Selvitykset ovat vasta alkua seuraavalle askeleelle, joka otetaan siihen suuntaan, miten palveluja tullaan tuottamaan. Etsimme tässä samalla ihmisiä, jotka ovat valmiita vuoropuheluun eri osapuolten kumppanuuspöydässä, kuvaili erikoissuunnittelija Manu Ranta.

Marita Mattila ilmoitti kylätoimikunnan puolesta koko toimikunnan lähtevän mukaan hankkeen jatkotyöskentelyyn. Työ jatkuu erityisen projekti-kokouksen turvin.

Itäisten kylien kylätoimikunnan puheenjohtajana jatkaa Marita Mattila ja sihteerinä Marjatta Mäkeläinen. Toimikunnan jäseniä ovat edelleen Aulikki Hostila, Leila Lavikka, Veijo Pulkka, Pirjo Kauppinen, Teija Salorinne, Raimo Stenvall ja Matti Christensen. Uusina jäseninä aloittavat Sari Lantta, Juuso Hyyryläinen ja Raimo Nikki.

Itäisillä kylillä on erilaiset toimikunnat havaittu tehokkaaksi työskentelytavaksi. Kylien asioita edistävät kotisivu- ja tiedotustoimikunta, asunto- ja tontti-toimikunta, myllytoimikunta ja seminaaritoimikunta.

Tiedotustoimikuntaan liittyneenä nuori jäsen Juuso Hyyryläinen Sari Lantan tilalle, muut toimikunnat jatkavat entisin jäsenin.

Kyläkouluseminaariin odotetaan paljon osanottajia

Pitäjän uutiset

Sulkavalla järjestetään ensi lauantaina Etelä-Savon kyläkouluseminaari. Seminaarissa puhuvat niin kasvatustieteen eturivin asiantuntijat ja maakuntajohtaja kuin paikalliset kunnanjohtajat, sivistystoimen edustajat, kyläaktiivit ja opettajat.

Seminaarin paneelissa on edustajia ainakin Pieksänmaan, Hirvensalmen, Punkaharjun, Puumalan ja

Sulkavan erilaisista kyläkouluista. Tarkoituksena on löytää uusia raikkaita näkökulmia kyläkoulukeskusteluun.

Seminaari on herättänyt runsaasti mielenkiintoa ja siihen odotetaan kymmeniä, mahdollisesti yli sata osanottajaa.

Kouluverkkokysymys on nous-

sut esille viime aikoina yllättävissäkin yhteyksissä. Päivi Lipponen on väitöskirjassaan tutkinut koulun merkitystä ihmisten yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja päätyy arvostelemaan kouluverkon harventamista.

Yläasteen opettajan Aino Kontulan kirja Rexi on homo ja opettajat hullui! on herättänyt keskustelua suomalaisesta koulutuksesta. Hallituksessa yksityiskouluhakemuksista on myös keskusteltu enemmän kuin vuosiin.

Seminaariin tuo tutkimuksen viimeisiä tuloksia pienkouluista kasvatustieteen tohtori Taina Peltonen. Pienellä koululla on oppimisympäristönä etuja ja myös kodin ja koulun välinen yhteistyö on luontevaa.

Pienten koulujen mah-

dollisuuksista puhuu myös Itä-Suomen lääninhallituksen sivistystoimentarkastaja Kari Lehtola, Joroisten sivistystoimenjohtaja Sinikka Häyrinen ja Halmeniemien vapaan kyläkoulun opettaja Juha Juurikkala.

Lähikoulujen merkitystä kuntien ja maakunnan kehittämisen kannalta valottaa Etelä-Savon maakuntajohtaja Hannu Vesa, Sulkavan kunnanjohtaja Juri Nieminen ja kyläasiamies Henrik Hausen.

Väestökato on maakuntamme suurin ongelma, voisivatko kyläkoulut houkutella uusia lapsiperheitä maakuntaan?

Seminaaripaikka on Kukkapään hirsilinna noin seitsemän kilometriä Sulkavan kirkonkylästä Lohilahden suuntaan heti Vilkaharjun jälkeen.

Puolalaislukijoiden näkemyksiä Halmeniimestä

Hi Marita!!!!

Hello from Poland! YOU ARE GREAT!!! GREAT PEOPLE, GREAT COUNTRYSIDE!!!! TAKE CARE!!! SAY HELLO FOR EVERYBODY!!!!

Bazyli

P.S. I wish , Yours school well be NOT CLOSE!!! Sorry for my English!!! It is from my heart!!!

Hi,

I am not quite sure who I'm e-mailing because I don't speak Finnish but I've found your address on the <http://www.halmeniemi.info/yhteydet.html> website.

So, I'm sorry if I'm spamming your inbox, and if you have little or nothing to do with Halmeniemi... But I've just read a long article in a Polish newspaper about the village and its people, written by Leszek Talko. It's a very nice article, and you seem like very nice people, so I thought I'd say hi to all of you.

Other people who've read the article have posted some amu-

sing comments on the newspaper's website. Most are nostalgic notes from Polish people who are in love with Finland and miss it very much, and some (and these are the funny ones) by typically grumpy Polish people who say that it's an absurd idea to be reading first thing in the morning how nice and helpful people can be to each other in

Finland, because it only upsets us to see how bad and unhelpful we are to each other here.

We are very good at complaining in Poland, you see.

So, best wishes of a mild winter to all the people at Halmaniem, and especially of a good cumin harvest

to Marita the cumin grower, who might well be you.

Dear Community of Halmeniemi,

I am not sure which e mail you're receiving today, or how many you will get within next few days, but:

In today's biggest POLish weekly, there was an article about your village, written in way to give readers as much as possible of the atmosphere you created in your place. It is really amazing to read about your daily life - which for you is something usual - for me, and for my nation - it sounds like a dream. I feel that it will be nice to help you - in anyway - to promote your place and the philosophy of your life - so if you feel that any help maybe needed - please let me know. If your website is not translated yet into POLish - I will be happy to do it. Of course for free. :-)))

Best regards,

Hello, my name is Bartosz. I live in Poland.

I just read an article about yours beautiful village and "talkoo", write by Leszek Talko.

I'm under impression of your life and nature around you.

It's really nice that people can organized themselves and do something good for others. In Poland it is almost impossible, people don't care about others, some times I think that one people to other is like a wolf. I don't know did you understand it, maybe in original - latin:

Homo homini lupus est. It's great to know that on this strange and hostile world, somewhere exist place, where people lives in peace and nature harmless.

Sorry for my bad english, and greetings from Poland to Matti, Matti 2nd :), Leena, Marita, Mika, Juha and

kris

all of inhabitants. I really like Finland. It's country where I could live. I didn't find another e-mail so if you could send it to these person I will be thankful.

With greetings

Bartosz

Hi,

I have just read Leszek Talko's article "Fin robi talkoo" about your charming village. Your community is indeed extraordinary! I can easily understand why Mr Talko was so fascinated by you. I have sent link to Talko's article to my friends in Poland, Belgium and Germany. It's pity that your website is only partly in English...

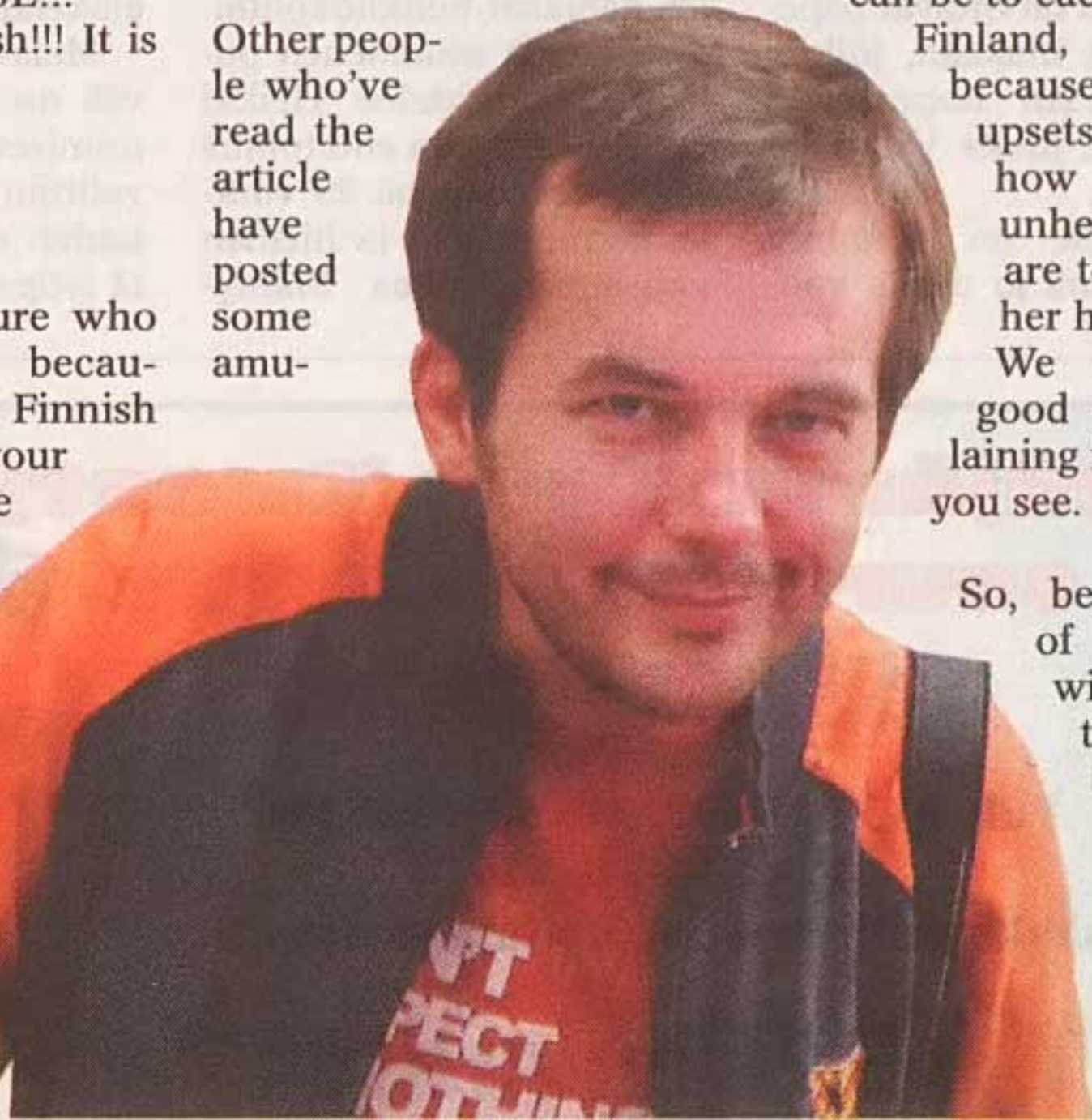
Warm greetings from foggy and rainy Flanders to you all!!

Have a great Christmas time,

Jan

Kommentit otettu Halmeniemen kotisivuilta.

Leszek Talkon juttu herätti ihastusta Puolassa.

Sukunimi toi puolalaisen toimittajan Mäntyharjuun

Leszek Talko selvitti talkoiden olemusta

Heli Mäki-Laurila

Halmeniemeläisten talkoo-hengen maine on kiirinyt Puolaan asti. Toissa viikolla paikalliseen talkoo-hengen tutustui suuren puolalaisen päivälehdessä, Gazeta Wyborczan toimittaja, Leszek Talko.

Tällä kertaa kyse ei ollut halmeniemeläisten media-osaamisesta, vaan toimittaja kuuli nimensä tarkoittavan suomeksi jotain.

Kun Talko lähetettiin Suomeen tekemään juttua Nokian kylästä, hän halusi selvittää myös nimensä salaisuuden. Pienen suomalaisen kylän aktiivisuudesta hän kuuli Varsovan Suomen suurlähetystöstä.

- He eivät ensin osanneet sanoa, minne kannattaa ottaa yhteyttä. Seuraavana päivänä soitettiin ja ehdotettiin Halmeniemeä, kertoo Talko.

Niinpä mies kirjoitti sähköpostia nettisivuilta löytämänsä osoitteeseen. Se jäi selvittämättä, mistä suurlähetystö keksi ehdottaa Halmeniemeä.

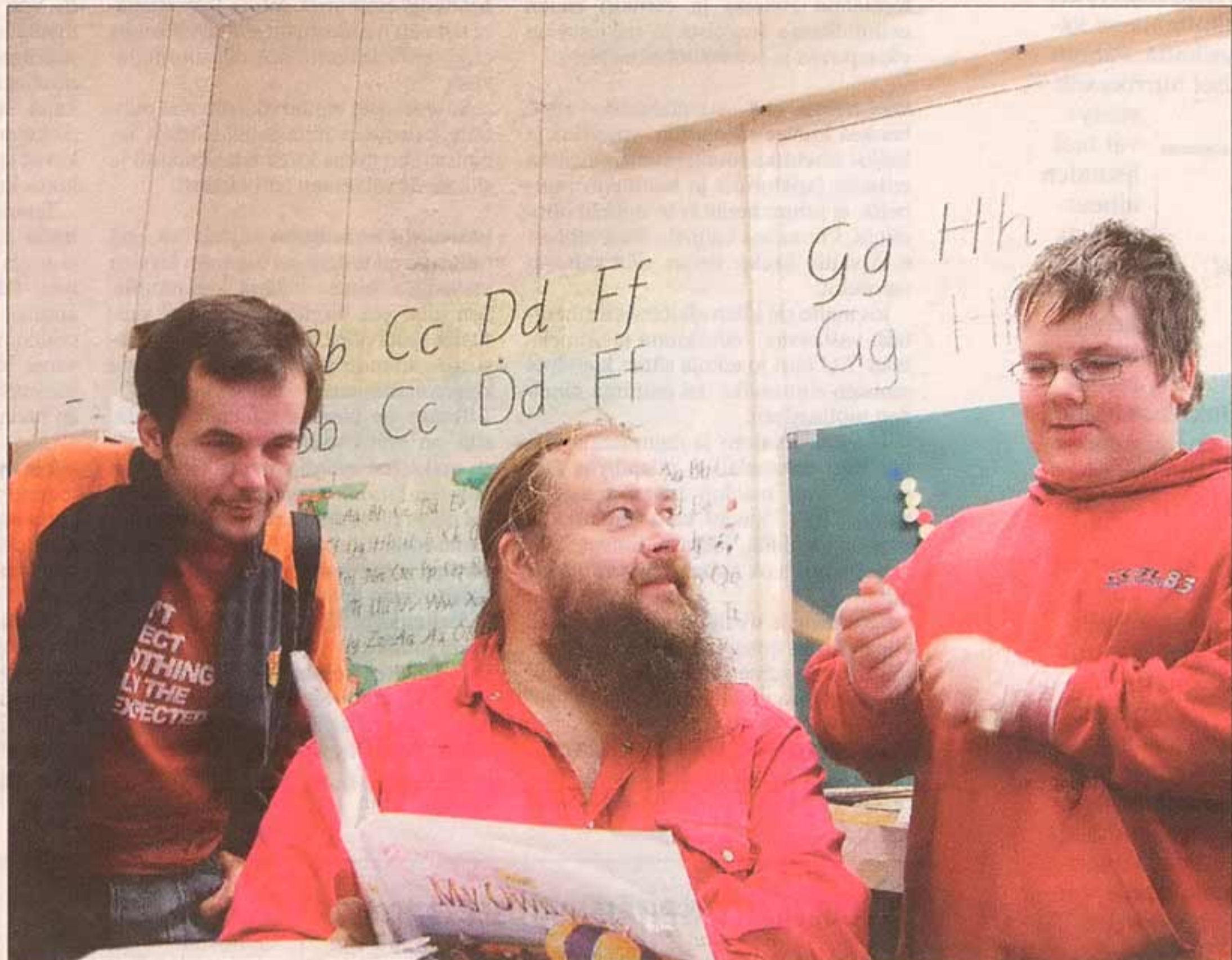
Puolalaiseen kulttuuriin talkoot ei kuulu samalla tavalla kuin suomalaiseen.

Leszek Talko haluaa näyttää maanmiehilleen, että asioita voi tehdä yhdessä, ihmiset voivat auttaa toisiaan ja elää sovussa.

- Jos Puolassa haluaa tehdä jotain, eikä kunta auta, kaikki jää siihen. Tämä on kylä, jossa kaikki auttavat toisiaan.

- Lapsen voi viedä naapurin hoitoon ja seuraavana päivänä päinvastoin. Jos lähtee kauppaan, kysytään, tarvitseeko joku muu jotain, luettelee Talko halmeniemeläisten tapoja.

Varsovassa asuva toimittaja suunnittelee muuttavansa pikkukylään. Hän toivoo, että kylässä tehtä-

Leszek Talko (vas.) tutustui Halmeniemien vapaaseen kyläkouluun. Juha Juurikkala ja kuudesluokkalaisen Sakari Marttinen tarkastelivat välillä englannin oppikirjaa.

siin töitä yhteisen hyvän eteen enemmän kuin miljoonakaupungissa.

Mäntyharjussa toimittaja tutustui muun muassa vapaaseen kyläkouluun, urheiluseuratyöhön ja veteraanipuistoon, joita kaikkia pyritetään yhteisvoimin.

Suomalainen kylä eroaa puolalaisesta myös ulkoisesti. Siinä missä Puolan kylä on tiiviisti rakennettu yhteisö, Suomessa ei kylien rajaa huomaa.

- Kävelin täällä Halmenientietä. Taloja on siellä täällä, eikä yhtään tiedä, milloin olen naapurikylässä, hämmästelee Talko.

Talko uskoo, että kylä on

sopivan kokoinen yksikkö, jossa yhteisten asioiden eteen tehdään töitä.

- Olen jutellut täällä Helsingistä muuttaneiden asukkaiden kanssa. Hekin kertoivat, että kaupungissa naapurit eivät edes tunneta toisiaan.

Halmeniemellä Leszek Talko asui mökissä järven rannalla. Kyläläisten vieraanvaraisuudesta mies pelkäsi saavansa nauttia jopa liikaa.

- Ensin kutsutaan aamiaiselle ja sitten toiselle aamiaiselle. Sitten syödään lounasta ja päivällistä. Luulen, että tämä päättyy huonosti ja lihon paljon.

Talkoo-juttu ilmestyy Puolas-

sa joulun alla. Lehtimies kritisoi puolalaisia siitä, että lukijoita kiinnostaa vain murhauutiset tai varkaudet. Suomen jutun Talko aikoo myydä lukijoille muun muassa joulupukin avulla.

Nokiaan tutustuminen muuttuu jutuksi, miten matkapuhelin muutti maailman.

- Mitä tehtiin silloin, kun ei ollut kännyköitä, hymyilee Talko.

Suomalainen kulttuuri eroaa puolalaisesta. Meidän omissuoksiamme on kenkien riisuminen, mennäänpä mihin vaan.

- Sitä sanotaan, että sekä Suomessa että Puolassa

juodaan paljon. Olen ollut täällä viisi päivää, enkä ole edes nähnyt olutpulloa. Puolassa olisi nostettu joka ilta malja ensin Puolalle, sitten Suomelle ja sitten taas Puolalle. Työn tekemisen kannalta ehkä näin on parempi.

Suomalaiset ovat Talkon ennako-odotusten mukaisesti ystävällisiä ja avuliaita.

Vain viikon Suomessa viipyvä toimittaja kuitenkin pelkäsi, ettei saa riittävästi aineistoa juttuunsa.

- Ystävänä ystävä on suomalainen. Hän on todella mukava, mutta meni neljä kuukautta, ennen kuin hän puhui mitään, kertoo mies aiemmista kokemuksista.